

*Schiermonnikoog,
eiland in beweging*

Programmabegroting 2026

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	4
Programma 1 - Sociaal	11
1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn	11
Volksgezondheid	11
WMO	12
Toegang en 1e lijn	14
Welzijn	15
1.2 Onderwijs en jeugd	17
Onderwijs	17
Jeugd	21
1.3 Werk en inkomen	24
Inkomensondersteuning	24
Participatie	26
1.4 Sport en Cultuur	28
Sport	28
Cultuur	30
1.5 Mutaties reserves programma 1	31
Recapitulatie programma 1 Sociaal	32
Programma 2 - Leefomgeving	33
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	33
Bestemmingsplannen	33
Wonen en volkshuisvesting	35
2.2 Verkeer en vervoer	38
2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu	41
Duurzaamheid	41
Natuur	45
2.4 Fysieke leefomgeving	47
2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	51
2.6 Openbare orde en veiligheid	53
2.7 Mutaties reserves programma 2	57
Recapitulatie programma 2 Leefomgeving	58
Programma 3 - Economie en werkgelegenheid	59
3.1 Toerisme en recreatie	59
Strand	59
Toeristisch product	61
3.2 Jachthaven	63
3.3 Mutaties reserves programma 3	64
Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid	65

Programma 4 - Burgers en bestuur	66
4.1 Burgerparticipatie	66
4.2 Bestuur	68
4.3 Dienstverlening	70
4.4 Mutaties reserves programma 4	73
Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur	73
Programma 5 - Financiering en belastingen	74
5.01 Lokale heffingen	74
5.02 Algemene uitkering	76
5.03 Dividend	76
5.04 Financieringsfunctie	77
5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen	77
5.06 Overhead	78
5.07 Heffing VPB	80
5.08 Onvoorzien	80
5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	81
Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen	82
Geprognostiseerde balans per 31 december	84
Paragrafen	85
Lokale heffingen	85
Onderhoud kapitaalgoederen	92
Bedrijfsvoering	94
Grondbeleid	99
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	101
Financiering	108
Verbonden partijen	112
Openbaarheid	123
Bijlagen	124
Bijlage 01 Staat van investeringen	124
Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen	125
Bijlage 03 Staat van langlopende leningen	130
Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen	131
Bijlage 05a Meerjarige algemene uitkering	132
Bijlage 05b Meerjarige vervangingsinvesteringen	135
Bijlage 06 Subsidie-overzicht	136
Bijlage 07 Incidentele baten en lasten	139
Bijlage 08 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	142
Bijlage 09 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld	143
Bijlage 10 Toelichting nieuw beleid	145

Aanbiedingsbrief

Aanbiedingsbrief begroting 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de begroting van de gemeente Schiermonnikoog voor de jaren 2026-2029. De begroting geeft beeld bij de inkomsten en uitgaven van de gemeente de komende jaren. Voor het jaar 2026 gaat het om een begroting van ruim € 11 miljoen. Ook leest u in de begroting de plannen van het college van burgemeester en wethouders.

De totstandkoming van de begroting staat sinds een aantal jaren in het teken van financiële uitdagingen. We zagen dat we na 2024 geld tekort zouden komen. Dit komt vooral doordat we minder geld krijgen van de Rijksoverheid. Dat zorgde ervoor dat we moesten nadenken over bezuinigingen en manieren om de baten te verhogen. In de Nota Financieel Kader 2025 hebben wij aangekondigd dat we verschillende ombuigingsmogelijkheden gaan verkennen. Dat hebben we gedaan, zodat in de Nota Financieel Kader 2026 (NFK) aan u ons financieel voorstel kon worden gepresenteerd.

In de door u vastgestelde NFK staan de uitgangspunten voor deze begroting. Deze uitgangspunten zijn in voorliggende begroting verwerkt. Net als in de NFK presenteren wij u een meerjarenbegroting waarmee het mogelijk is om onze plannen te betalen. Gemeente Schiermonnikoog is met inachtneming van deze maatregelen financieel gezond. Om gezond te blijven is het belangrijk om de komende jaren scherp te blijven op onze baten en lasten en daar waar nodig bij te sturen.

Wat bekend dit voor inwoners?

Het is niet onontkoombaar om aan de batenkant maatregelen te treffen. Voorbeelden daarvan zijn dat er eenmalig een verhoging van de OZB - en van de toeristenbelasting wordt doorgevoerd. Daarnaast zullen we gaan verkennen waar we de leges kostendekkend kunnen maken. Aan de uitgavenkant nemen we diverse bezuinigingsmaatregelen. Voorbeelden daarvan zijn energiebesparing op onze openbare verlichting, verlengde afschrijvingstermijn van onze riolering, het schrappen van een aantal begrote subsidies die we al jaren niet meer verstrekken, het vervangen van ingehuurd personeel op structureel werk door vast personeel.

We gaan door met investeringen die voor langere tijd belangrijk zijn voor ons eiland en onze gemeenschap. De ambities in het coalitieprogramma 2022-2026 "Omsjain nooi ineeuwr en feurút!" blijven daarbij leidend. Zo kunnen we samen met uw raad en de eilander gemeenschap blijven werken aan de leefbaarheid, de voorzieningen en een goede dienstverlening. Met elkaar, transparant en waar mogelijk van onderop gaan we enthousiast verder aan het werk voor ons mooie eiland en haar inwoners.

Wat gaan we doen in 2026?

We krijgen als gemeente veel voor elkaar. Ook met uitdagende financiële tijden in het vooruitzicht investeren we nog flink in zaken die voor de langere termijn voor onze inwoners en ondernemers belangrijk zijn. We nemen u mee in een aantal voorbeelden. In de begroting treft u per programma een gedetailleerde beschrijving van de financiële bestemmingen.

In 2026 wordt volop ingezet op de realisatie van woningen op de locaties Oost en de Oude Centrale. Op locatie Oost realiseren we betaalbare koopwoningen voor nieuwkomers op de koopmarkt: doorstromers, starters en gezinnen. Op de locatie van de Oude Centrale worden in samenwerking met WoonFriesland sociale huurwoningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens gerealiseerd. Op beide locaties wordt met aandacht voor duurzaamheid, circulariteit en betaalbaarheid gebouwd. Ook werken we de plannen voor de andere inbreidingslocaties in 2026 verder uit.

We werken in 2026 verder aan een inspirerende en uitnodigende Omgevingsvisie voor en door het eiland. We zetten in op het behoud van onze kernwaarden, maar moeten ook keuzes maken voor hoe wij om willen gaan met ontwikkelingen en de verdeling van de schaarse ruimte. Hiermee leggen we een solide basis voor de komende jaren.

In nauwe samenwerking met de kinderopvang, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs werken we het komende jaar aan een duurzame inrichting van de governancestructuur in LOC De Viermaster en bieden we waar nodig ondersteuning bij de implementatie van de doorgaande leerlijn 0-16+ jaar.

Gesprekken met de horeca worden doorgezet om de overlast te verminderen, er wordt gekeken naar bestaande en nieuwe afspraken om de overlast in te perken, er wordt ingezet op preventie bij jeugdoverlast door de samenwerking met politie, sociaal domein en VNN te versterken en gezamenlijk hier stappen in te zetten.

Met ondersteuning vanuit de Regiodeal voeren we een verkenning uit naar het ontwikkelen van creatieve broedplaatsen, waar ondernemers, inwoners en kennisinstellingen elkaar inspireren en gezamenlijk werken aan innovatie. Hiervoor zijn het nieuw te realiseren maritiem centrum en de openbare werkplaats in beeld.

Vanuit het programma Duurzaamheid willen we het komend jaar concrete uitvoeringsstappen zetten in de Proeftuin Aardgasvrij Eiland. Ook stellen we een Warmteprogramma op voor het hele eiland en een nieuwe Energievisie, waarin we onze ambitie en doelen voor de toekomst opnemen.

In het voorjaar van 2026 gaan we, liefst samen met bevlogen eilanders, gebouwbewonende diersoorten inventariseren. Eind 2026 voegen we deze gegevens samen in een soortenmanagementplan. Het plan maakt duidelijk waar we in de komende jaren voedsel en alternatieve nestgelegenheden kunnen realiseren. Hieruit volgt dan een manier van werken waarmee we soorten beschermen en toch ook kunnen blijven (ver)bouwen en isoleren. Een win-win-situatie.

In 2026 krijgt het Buitenkansproject Zorg op het Eiland concreet vorm. Met zorg-, welzijns- en vastgoedpartners en in nauwe samenwerking met inwoners wordt op de locatie van de Oude Riich een toekomstbestendig woonzorgcomplex gerealiseerd. Dit complex biedt ruimte voor wonen met zorg, dagbesteding en voorzieningen die aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van het eiland. Daarmee wordt niet alleen de continuïteit van zorg geborgd, maar ook de leefbaarheid en sociale samenhang versterkt. Het project is een belangrijke stap naar een duurzaam en passend zorgaanbod voor alle eilanders.

Het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) loopt af in 2026. In 2026 wordt een nieuwe nota gezondheidsbeleid geschreven. Succesvolle elementen uit het GALA-plan krijgen een plek in de nieuwe nota gezondheidsbeleid. Denk hierbij aan het programma Doortrappen, activiteiten vanuit de sportraad, valpreventie en het dagcentrum Ne Kom Yn. We blijven ruimte bieden voor ontmoeting, bevorderen van zelfredzaamheid en het tegengaan van eenzaamheid.

Het programma Buitenkans zal in 2026 haar vruchten afwerpen. De projectteams zijn vol aan de slag. Ook zullen er een aantal initiatieven, die via de Nieuwe Route zijn gekozen, starten.

Net als voorgaande jaren zullen we in 2026 ambtelijk en bestuurlijk prioriteit geven aan onze betrokkenheid bij de realisatie van de kabel onder Schiermonnikoog voor de aanlanding van windenergie van wind op zee.

Uiteraard blijven we volop gas geven op onze reguliere taken, zoals burgerzaken, team Maatschappij, Zorg en Welzijn, omgevingsvergunningen, handhaving, onderhoud van de openbare ruimte enzovoort.

Samenwerkingen

We werken intensief samen met de andere Waddeneilanden onder de noemer van de Gemeenschappelijke Regeling de Waddeneilanden. In februari 2023 is door het rijk de Regiodeal toegekend. Deze regeling maakt het mogelijk om de komende jaren gezamenlijk projecten tot uitvoering te brengen die de leefbaarheid op de eilanden versterken. Vanuit de Regiodeal is reeds 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de realisatie van het LOC en € 50.000 voor het circulair slopen van de oude basisschool.

Naast de GR de Waddeneilanden werken we intensief samen met de Veiligheidsregio Fryslân, Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO), Sociaal Domein Fryslân (SDF) en onderhouden we nauwe contacten met andere samenwerkingspartners, zoals de gemeente Leeuwarden, de gemeente Noardeast-Fryslân, het Nationaal Park, Natuurmonumenten, Wetterskip Fryslân en vele anderen.

Project Buitenkans

De gemeente Schiermonnikoog ontvangt € 10 miljoen voor gebiedsinvesteringen in de leefkwaliteit op Schiermonnikoog van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei via de Regeling specifieke uitkering Net op Zee. Deels komen deze middelen via het Rijk uit de Europese Herstel en Veerkracht faciliteit. Zoals door de raad op 28 januari 2025 besloten, worden deze middelen besteed aan de Buitenkansprojecten: Zorg op het eiland, Duurzaam en

betaalbaar wonen, Maatschappelijke gebouwen klaar voor de toekomst, Tijdelijke huisvesting seizoenspersoneel, Ontwikkeling Gouden Driehoek, inclusief realisatie Maritiem Centrum en Nieuwe route: inwoners aan zet. Na de voorbereiding in de afgelopen periode start in 2026 de uitvoering van het merendeel van de Buitenkansprojecten. De besteding van de middelen, het resultaat en het effect op de leefkwaliteit wordt steeds meer zichtbaar op het eiland.

Wisselingen van de wacht

Eind 2025 neemt onze burgemeester afscheid. De nieuwe burgemeester zal naar verwachting begin 2026 starten. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 zal er een nieuwe raad worden geïnstalleerd en een college worden gevormd. Wij zullen ons inzetten voor een goede overdracht en inwerkprogramma voor burgemeester, raad en college, zodanig dat ons werk voor ons eiland en gemeenschap wordt voortgezet.

Structureel begrotingssaldo

Bedragen (x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Lasten exclusief mutaties reserve	-11.335	-11.469	-11.479	-11.426
Baten exclusief mutaties reserve	11.178	11.294	11.347	11.409
Geraamd saldo van baten en lasten	-157	-175	-132	-17
Toevoegingen reserves	-185	-136	-136	-136
Onttrekkingen reserves	555	358	301	306
Geraamd resultaat	213	47	33	153
Incidentele lasten incl. incidentele toevoegingen reserves	737	210	140	137
Incidentele baten incl. incidentele onttrekkingen reserves	-756	-351	-214	-219
<i>Structureel begrotingssaldo, voor 1e begrotingswijziging</i>	<i>194</i>	<i>-94</i>	<i>-41</i>	<i>71</i>
<i>1e begrotingswijziging 2026:</i>				
1. Aanvullen bestemmingsreserves vanwege negatief saldo				
4211202 Reserve lichtmasten	27			
4211201 Reserve Sociaal Domein	268			
Onttrekking Algemene reserve t.b.v. aanvulling bestemmingsreserves	-295			
Subtotaal	0	0	0	0
2. Vervallen lasten voor renovatie drijvende stijgers omdat hiervoor investeringskredieten zijn opgenomen in de begroting	0	0	80	80
Vervallen onttrekking aan reserve			-80	-80
	0	0	0	0
3. Structurele aanvulling voorziening onderhoud wegen vanwege negatief saldo vanaf 2027	0	-25	-25	-25
4. Nog op te nemen baat en last als gevolg van de vastgestelde NFK:				
Herstraten terrein van de veerhaven (aansluitend aan het concessieterrein) in 2026. Dekking bestemmingsreserve Veerdam en algemene reserve.	565			
Onttrekking reserve Veerdam	-540			
Onttrekking algemene reserve (restant)	-25			
	0			
Structureel begrotingssaldo, na 1e begrotingswijziging	194	-119	-66	46

Effect van de 1^e begrotingswijziging op de algemene reserve:

Bedragen (x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand voor 1e begrotingswijziging per 31-12	1.092	1.174	1.239	1.426
Af: begrotingsresultaat voor 1e begrotingswijziging	-213	-47	-33	-153
Bf: begrotingsresultaat na 1e begrotingswijziging	213	22	88	208
Aanvullen bestemmingsreserves vanwege negatief saldo	-295			
Onttrekking restant voor herstraten Veerdam	-25			
	-320	-25	55	55
Saldo begrote stand algemene reserve per 31-12	772	829	949	1.191

Voorstel

Voorgesteld wordt de begroting 2026 en de 1^e begrotingswijziging 2026 (zie tabel hierboven) vast te stellen.

Overzicht Nieuw beleid

	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
A.	Ten laste van begrotingsresultaat (structureel):				
1.	Structurele bijdrage aan kinderopvang bleek niet in begroting 2025 te zitten, vanaf 2026 structureel meenemen.	-8.000	-8.160	-8.320	-8.490
2.	Opnemen kosten Onderwijsbegeleiding. Wettelijke plicht waarvoor een DVO wordt gesloten met Gemeente Leeuwarden.	-9.000	-9.180	-9.360	-9.550
3.	Bevordering Toerisme: gastenonderzoek is iedere 3 jaar. Zit nu jaarlijks in de begroting voor € 7.800 (uit structurele begroting halen, deels naar incidenteel).	7.800	7.800	7.800	7.800
4.	Aanschaf terreinwagen voor uitvoeren gemeentelijke taken in de crisisorganisatie (bijvoorbeeld bij een crisis op het strand). Kapitaallasten vallen structureel in de exploitatiebegroting.	-8.361	-8.146	-7.931	-7.715
5.	Naar achteren schuiven investering (vervanging damwand Waddenhaven). Levensduur van de damwand is door groot onderhoud met 5 jaar verlengd waardoor geplande vervanging opschuift van 2027 naar 2032			49.591	48.596
6.	Onderhoud funeraire graven. Werkzaamheden in de basis door eigen buitendienst, voor specialistische werkzaamheden dient een steenhouwer te worden ingehuurd. Momenteel geen onderhoudsbudget in de begroting, voorstel om dit structureel toe te voegen i.v.m. behoud funerair erfgoed.	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
7.	Voorstel tot renovatie van de 5 drijvende steigers in de Waddenhaven. Met deze maatregel wordt de levensduur van de steigers met circa 25 jaar verlengd. De voorgestelde investeringen (in 2027/2028/2029) brengen verhoogde kapitaallasten met zich mee.			-11.805	-27.330
8.	Verzoek tot opname structureel onderhoudsbudget i.v.m. twee nieuwe bluswatervoorzieningen welke begin 2025 zijn aangebracht & voor bluswatervoorziening bij Klein Zwitserland welke niet wordt onderhouden.	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
9.	Eenmalige investering in nieuwe technologie i.v.m. organisatieontwikkeling, betreft kapitaallasten.		-9.768	-9.529	-9.290
	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	-24.061	-33.954	3.946	-12.479
B.	Ten laste van algemene reserve (incidenteel):				
10.	Eenmalig budget i.v.m. organisatieontwikkeling (o.a. ten behoeve van implementeren dienstverleningsmaatregelen, optimaliseren samenwerking en dienstverleningsovereenkomsten, procesoptimalisatie).	-200.000			
11.	Budget i.v.m. gemeenteraadsverkiezingen 2026 (verkiezingsdebat/formatieproces/inwerkprogramma/ nieuwe devices/aanpassen website).	-11.750			
12.	Verplaatsen 'helihaven' i.v.m. wettelijke eisen (te dicht op fietspad). Voorstel om gebruik te maken van meekoppelpkans tijdens dijkversterking. Eenmalige kosten in het jaar 2029.				-50.000
13.	Budget om uit te zoeken wat de gemeente kan doen om inwoners te stimuleren (en mogelijk financieel te ondersteunen) om hun huiskat te laten castreren. Dit i.v.m. overlast in de natuurlijke omgeving van het dorp (gemeente is verantwoordelijk voor overlast zwerfkatten).	-2.500		-2.500	
14.	Budget voor 'Uitwerking Integrale Waterveiligheidsstrategie'. In 2024 is door de gemeenteraden van de 5 eilanden ingestemd met de Integrale Waterveiligheidsstrategie en de aanbevelingen daarin. Vervolgstep is het toewerken naar een uitvoeringsagenda (inhuur extern bureau voor uitwerken opdracht).	-25.000			
15.	Budget i.v.m. kennismaking/teambuilding nieuwe college (n.a.v. verkiezingen 2026).	-10.000			
	Totaal incidenteel, ten laste van algemene reserve	-249.250	0	-2.500	-50.000
C.	Ten laste van overige reserves (incidenteel):				
	Reserve Toerisme				
16.	Opnemen budget voor 3-jaarlijkse gastenonderzoek (overheveling vanuit structurele begroting).	-7.800			-7.800
	Reserve Veerdam				
17.	Gezien de aanpassingen kaartcontrole WPD / ervaren verkeersonveiligheid / onduidelijke routing is het voorstel om het terrein van de veerhaven (aansluitend aan het concessieterrein) te herstraten in 2026. De raad wordt gevraagd het beschikbare bedrag vrij te geven in de bestemmingsreserve Veerdam.	-565.492			
	Totaal incidenteel, ten laste van overige reserves	-573.292	0	0	-7.800

Specificatie 'maatregelen' (ombuigingen)

	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
	Ten laste van begrotingsresultaat (structureel):				
1.	Afschalen inzet ambulant medewerker VNN	5.000	5.000	5.000	5.000
2.	Afschrijving riolering naar 70 jaar: rioolheffing wordt goedkoper. Compenseren door hogere OZB.	100.000	100.000	100.000	100.000
3.	Afschrijving materieel naar 20 jaar (bij goed onderhoud): lagere kapitaallasten.	30.000	30.000	30.000	30.000
4.	Leges kostendekkend maken (bijvoorbeeld ontheffing rijverbod & ruimtelijke procedures.	25.000	50.000	50.000	50.000
5.	In rekening brengen wijzigingskosten inzake heffingen	5.000	5.000	5.000	5.000
6.	Invoeren marktconforme huur voor terrassen (4) op gemeentegrond (impact vanaf 2027).		10.000	15.000	20.000
7.	Energiebesparing door 'verledden' openbare verlichting (impact vanaf 2027).		5.000	5.000	5.000
8.	Leges heffen voor adviesgesprek 'omgevingsvergunning'	7.500	7.500	7.500	7.500
9.	Eenmalige boventrendmatige verhoging van de OZB om resterende middelen te dekken (3% verhoging= 23k, 5% verhoging= 38k).	23.000	23.000	23.000	23.000
10.	Verhogen toeristenbelasting (1 tarief) (3% verhoging=69k, 5% verhoging=115k).	69.000	69.000	69.000	69.000
11.	Eenmalig achterwege laten indexering (Sociaal Domein: 36k, Overige: 30k).	66.000	66.000	66.000	66.000
	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	330.500	370.500	375.500	380.500

Recapitulatie programmabegroting

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG1	1 Sociaal	1.964.343	1.132.638	986.750	964.067	972.683	972.683
PRG2	2 Leefomgeving	1.818.573	3.609.191	1.494.842	1.655.978	1.663.120	1.668.120
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	237.123	167.020	179.984	181.014	181.014	181.014
PRG4	4 Burgers en bestuur	32.380	-50.251	33.133	40.823	40.823	40.823
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	7.622.936	8.076.018	8.484.037	8.453.078	8.489.576	8.546.576
PRG91	Overhead	24.441	0	0	0	0	0
Totaal Baten		11.699.797	12.934.616	11.178.746	11.294.960	11.347.216	11.409.216
Lasten							
PRG1	1 Sociaal	-3.547.944	-3.316.267	-3.313.530	-3.342.151	-3.348.535	-3.339.509
PRG2	2 Leefomgeving	-3.852.903	-5.757.313	-3.640.282	-3.676.858	-3.699.319	-3.639.858
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	-624.102	-600.613	-632.425	-701.545	-733.890	-753.747
PRG4	4 Burgers en bestuur	-1.103.153	-1.574.478	-1.714.583	-1.608.146	-1.615.682	-1.615.595
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	-153.432	-295.749	-217.254	-228.187	-232.556	-231.018
PRG91	Overhead	-2.337.058	-1.693.120	-1.803.926	-1.898.890	-1.835.673	-1.833.110
PRG92	VPB	0	-750	-750	-750	-750	-750
PRG93	Onvoorzien	0	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
Totaal Lasten		-11.618.591	-13.250.790	-11.335.250	-11.469.027	-11.478.905	-11.426.087
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		81.206	-316.174	-156.504	-174.067	-131.689	-16.871
Onttrekkingen		404.334	625.038	555.249	358.445	301.074	306.374
Stortingen		-206.915	-199.345	-185.124	-136.945	-136.945	-136.945
Mutaties reserves		197.419	425.693	370.125	221.500	164.129	169.429
Gerealiseerd resultaat		278.625	109.519	213.621	47.433	32.440	152.558

Programma 1 - Sociaal

1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn

Volksgezondheid

Doelen en Activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden. 3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol	De gemeente wil bevorderen dat inwoners een gezonde leefstijl naleven.	We dragen zorg voor de openbare gezondheidszorg. Hiertoe werken we samen met o.a. team maatschappij, zorg & welzijn, VNN, maatschappelijk werk de Kaai en de GGD. Het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) loopt af in 2026. Dit plan voeren we uit en evalueren we. In 2026 wordt een nieuwe nota gezondheidsbeleid geschreven. Succesvolle elementen uit het GALA-plan krijgen een plek in de nieuwe nota gezondheidsbeleid. In de uitvoering ligt een grote rol voor de buurtsportcoördinator. Samen met ketenpartners ontwikkelen en voeren we een aanpak uit gericht op het voorkomen en terugdringen van problematisch alcohol- en drugsgebruik.

Verbonden Partijen in dit thema

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit thema werkzaamheden uitvoeren. Per verbonden partij is aangegeven aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage levert.

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	De VRF voert door inzet van de GGD en JGZ een aantal wettelijke taken voor onze gemeente uit op gezondheidsterrein (Wet Publieke Gezondheid). Hierbij gaat het om advies (o.a. monitoring), zorg (o.a. infectieziekten bestrijding), crisisbeheersing, gezondheidsbevordering, jeugdgezondheidszorg, uitvoering inspectie kinderopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, lijkschouw.
Verslavingszorg Noord Nederland (VNN)	1 dag per week is er een ambulant medewerker van VNN op het eiland. De ambulant medewerker organiseert preventie activiteiten en onderhoudt contact met netwerkpartners en inwoners. De ambulant medewerker ondersteunt inwoners en verwijst waar nodig door naar passende hulp.
Maatschappelijk werk de Kaai	1 dag per week is er een maatschappelijk werker van Maatschappelijk werk de Kaai op het eiland aanwezig. De maatschappelijk werker ondersteunt inwoners bij (beginnende) financiële problemen. De maatschappelijk werker ondersteunt bij uiteenlopende hulpvragen en voert het schoolmaatschappelijk werk uit.

In de paragraaf verbonden partijen staat de basisinformatie per verbonden partij.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid						
6714106 6714106 Openbare gezondheidszorg	37.470	0	0	0	0	0
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid						
6341103 6341103 Destructie	-469	-469	-503	-503	-503	-503
6714106 6714106 Openbare gezondheidszorg	-94.992	-64.190	-72.615	-74.511	-76.471	-76.471
6723153 6723153 Ontsmetting en ongediertebestrijding	-10.906	-11.490	-12.325	-12.327	-12.325	-12.325
Totaal 1.1 /1 Volksgezondheid	-106.368	-76.149	-85.443	-87.341	-89.299	-89.299
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-68.898	-76.149	-85.443	-87.341	-89.299	-89.299
Gerealiseerd resultaat	-68.898	-76.149	-85.443	-87.341	-89.299	-89.299

WMO

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden	Er wordt passende zorg geboden die aansluit bij de situatie van de inwoner.	We dragen zorg voor de openbare gezondheidszorg. Hiertoe werken we samen met o.a. team maatschappij, zorg & welzijn, VNN, maatschappelijk werk de Kaai en de GGD.
Doel 10 Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.	Zorg en ondersteuning is laagdrempelig en voor alle inwoners beschikbaar.	We herzien en versterken de sociale kaart van Schiermonnikoog. Met samenwerkingspartners maken we duidelijke afspraken. In samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties werken we aan het bestendigen en verbeteren van het zorglandschap.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2024	550,00	720,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD113 WMO						
6671110 6671110 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO 2025	0	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
6681200 6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	0	6.025	6.115	6.115	6.115	6.115
Totaal WMO	0	12.025	12.115	12.115	12.115	12.115
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD113 WMO						
6606110 6606110 Woonvoorzieningen WMO 2025	0	-41.720	-42.411	-42.621	-42.838	-42.838
6606120 6606120 Rolstoelen WMO 2025	0	-22.415	-23.452	-35.451	-35.572	-35.558
6606130 6606130 Vervoer WMO 2025	0	-9.222	-9.222	-9.222	-9.222	-9.222
6662002 6662002 Mobiliteitsbureau NOF Jobinder	-7.462	-3.203	-3.371	-3.371	-3.371	-3.371
6671101 6671101 Hulp bij het huishouden WMO 2025	0	-169.608	-176.891	-179.451	-182.102	-182.102
6671110 6671110 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO 2025	0	-6.799	-7.296	-7.296	-7.296	-7.296
6671200 6671200 Begeleiding WMO 2025	0	-25.734	-25.680	-25.680	-25.680	-25.680
6671300 6671300 Dagbesteding WMO 2025	0	-1	-1	-1	-1	-1
6671400 6671400 Overige maatwerkarrangementen WMO 2025	0	-1	-1	-1	-1	-1
6681200 6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	0	-6.025	-6.115	-6.115	-6.115	-6.115
Totaal WMO	-7.462	-284.728	-294.440	-309.209	-312.198	-312.184
Resultaat	-7.462	-272.703	-282.325	-297.094	-300.083	-300.069

Toegang en 1e lijn

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
3.8 Zorgen voor een universele gezondheidsdekking, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen.	We zorgen voor passende zorg op de juiste plek. We zorgen dat (oudere) eilanders zo lang mogelijk op Schiermonnikoog kunnen blijven wonen met alle zorg die zij daarbij nodig hebben.	Vanuit de regiodeal de Waddeneilanden en de gebiedsinvestering voeren we het project Zorg op het Eiland uit. Zorg op het Eiland geeft invulling aan een aantal uitgangspunten uit de woon(zorg)visie. We realiseren een plek waar wonen en zorg samenkomen. We geven het dagcentrum Ne Kom Yn een structurele borging. De eerstelijnszorg en het zorg & medisch centrum worden toekomstbestendig gemaakt. We herzien en versterken de sociale kaart van Schiermonnikoog. Met samenwerkingspartners maken we duidelijke afspraken. In samenwerking met zorg- en welzijnspartijen werken we aan het bestendigen en verbeteren van het zorglandschap.
4.6 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn.	We stimuleren een leven lang leren.	In samenwerking met de bibliotheek en het onderwijs organiseren we onderwijs op maat en bieden we ondersteuning bij laaggeletterdheid. Via Dokwurk worden ontwikkelmogelijkheden aangeboden.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD115 Toegang en 1e lijn						
6621020 6621020 inloofunctie GGZ WMO 2025	0	-77.585	-7.868	-7.868	-7.868	-7.868
6670026 6670026 Innovatie transformatiebudget zorg welzijn	-25.594	-25.635	-27.451	-27.451	-27.451	-27.451
6691000 6691000 Cordinatie en beleid WMO	0	-3.616	-3.903	-4.047	-4.195	-4.195
6692000 6692000 Cordinatie en beleid jeugd	0	-3.615	-3.716	-3.852	-3.993	-3.993
Totaal Toegang en 1e lijn	-25.594	-110.451	-42.938	-43.218	-43.507	-43.507

Welzijn

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
2.1 Tegen 2030 een einde maken aan hongersnood en voor iedereen, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.	Vangnetten bieden voor kwetsbare ouders en kinderen.	We zetten de samenwerking met de voedselbank, de pluktuin, het jeugdfonds en het volwassenenfonds sport en cultuur voort.
3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen. 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.	De gemeente wil bevorderen dat inwoners een gezonde leefstijl naleven.	Het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) loopt af in 2026. Dit plan voeren we uit en evalueren we. In 2026 wordt een nieuwe nota gezondheidsbeleid geschreven. Succesvolle elementen uit het GALA-plan krijgen een plek in de nieuwe nota gezondheidsbeleid.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD112 1.1 /2 Zorg en Welzijn						
6602110 6602110 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA vervalt 2025	86.819	0	0	0	0	0
6606105 6606105 Gehandicaptenparkeerkaart 2025	0	0	0	0	0	0
6623030 6623030 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA 2025	0	27.186	27.186	0	0	0
6662105 6662105 WMO Huishoudelijke verzorging	7.317	0	0	0	0	0
6681101 6681101 Beschermd wonen WMO 2025	0	9.400	0	0	0	0
Totaal 1.1 /2 Zorg en Welzijn	94.136	36.586	27.186	0	0	0
PRD117 Welzijn						
6662156 6662156 Overige maatschappelijke aangelegenheden	1.664	0	0	0	0	0
6670106 6670106 Jeugd en jongerenwerk	0	0	0	0	0	0
Totaal Welzijn	1.664	0	0	0	0	0
Totaal 1 Sociaal	95.800	36.586	27.186	0	0	0
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
PRD112	1.1 /2 Zorg en Welzijn						
6602110	6602110 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA vervalt 2025	-87.389	0	0	0	0	0
6606105	6606105 Gehandicaptenparkeerkaart 2025	0	0	0	0	0	0
6606109	6606109 Vervoersvoorzieningen WMO 2025	0	-30.011	-31.112	-37.242	-37.377	-37.374
6614007	6614007 Tegemoetkoming chronisch zieken CER	-2.403	-2.403	-2.578	-2.578	-2.578	-2.578
6621010	6621010 Gebiedsteam WMO 2025	0	-51.006	-54.526	-54.669	-54.817	-54.817
6622010	6622010 Gebiedsteam jeugd 2025	0	-3.616	-3.902	-4.047	-4.195	-4.195
6623030	6623030 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA 2025	0	-27.186	-27.186	0	0	0
6661000	6661000 Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO hulpm	-5.301	0	0	0	0	0
6661001	6661001 WMO Woonvoorzieningen	-13.710	0	0	0	0	0
6662004	6662004 WMO collectief vervoer	-42.636	0	0	0	0	0
6662006	6662006 Zorg in natura Participatie zwaar	0	-14.314	-15.361	-15.361	-15.361	-15.361
6662009	6662009 WMO Zorg in natura	-15.206	0	0	0	0	0
6662105	6662105 WMO Huishoudelijke verzorging	-121.380	0	0	0	0	0
6662106	6662106 Dagbesteding WMO	-976	0	0	0	0	0
6662108	6662108 Inloopfunctie GGZ	-350	0	0	0	0	0
6662110	6662110 Overige maatwerkarrangementen WMO	-5.367	0	0	0	0	0
6663002	6663002 Inloop GGZ	-759	0	0	0	0	0
6663003	6663003 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO	1.167	0	0	0	0	0
6671001	6671001 Gebiedsteam informatie en advies	-47.412	0	0	0	0	0
6679100	6679100 PGB WMO 18 2025	0	-5.144	-2.760	-2.760	-2.760	-2.760
6681101	6681101 Beschermd wonen WMO 2025	0	0	0	0	0	0
Totaal 1.1 /2 Zorg en Welzijn		-341.722	-133.680	-137.425	-116.657	-117.088	-117.085
PRD117	Welzijn						
6662103	6662103 Maatschappelijke begeleiding	-114.473	-113.653	-112.491	-117.039	-119.647	-119.646
6662156	6662156 Overige maatschappelijke aangelegenheden	-23.369	-29.121	-89.796	-89.804	-89.809	-89.809
6670025	6670025 Thuis en mantelzorgondersteuning	-24.429	-25.475	-27.304	-27.304	-27.304	-27.304

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
6670028	6670028 Inloopvoorziening ouderen Koningshuis	-30.398	-31.751	-34.008	-34.008	-34.008	-34.008
6670106	6670106 Jeugd en jongerenwerk	-103.951	-115.970	-120.679	-120.554	-120.417	-120.261
Totaal Welzijn		-296.620	-315.970	-384.278	-388.709	-391.185	-391.028
Totaal 1 Sociaal		-638.342	-449.650	-521.703	-505.366	-508.273	-508.113
Resultaat		-542.542	-413.064	-494.517	-505.366	-508.273	-508.113

1.2 Onderwijs en jeugd

Onderwijs

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 4 Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. 4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten. 4.2 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op vroege leeftijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs. 4.3 Tegen 2030 voor iedereen gelijke toegang garanderen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit. 4.4 Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven. 4.a Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.	Goed onderwijs waarbij de jeugd van 0-16 zich ononderbroken kan ontwikkelen op het eiland door het bieden van een doorgaande leerlijn, zowel pedagogisch als didactisch, van 0-16 jaar.	Onderwijsaanbod handhaven en ondersteuning bieden bij de implementatie van de doorgaande leerlijn 0-16 jaar.
		In nauwe samenwerking met de onderwijsinstellingen realiseren van een duurzame inrichting van de governance structuur.
		Ondersteunen van onderwijs op maat voor ieder kind.
		Investeren in een toekomstbestendige kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang.
		Bewaken van de kwaliteit van de voorschoolse educatie.
		Het signaleren, bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden voor kinderen van 0-13 jaar.
		Zorgdragen voor het bestuur van de openbare basisschool.
		Uitvoeren van de vervoersregeling voor leerlingen aan de wal.

	Schier Academy biedt eilander studenten én nieuwkomers de kans om op het eiland een opleiding op mbo niveau 2 of 3 te volgen. Het zorgt daarmee voor een uitbreiding van het onderwijskundig aanbod op het eiland met een opleiding die goed aansluit bij de lokale situatie.	Onderzoeken hoe het onderwijsaanbod van de Academy toekomstbestendig gemaakt kan worden en inventariseren of het aanbod in de toekomst verbreed kan worden. Vanuit de Regio Deal De Waddeneilanden is een projectleider aangesteld om de mogelijkheden te verkennen.
--	---	--

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	In stand houden kwalitatief goede scholen

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

uniforme beleidsindicatoren	eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2024	0,00	
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2024	<5	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2024	2,23 (Doorstroompunt Friesland Noord)	2,29

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatie-plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD121 1.2 /1 Onderwijs						
6420104 6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	846	2.094	2.128	2.128	2.128	2.128
6420154 6420154 Overige voorzieningen	-171	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
6420204 6420204 Openbaar basisonderwijs voorzieningen	39.596	0	0	0	0	0
6420500 6420500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mande	1.408.439	599.054	506.399	503.399	503.399	503.399
6421104 6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	0	0	0	0	0	0
6440104 6440104 Overige voorzieningen	297	736	748	748	748	748
6461104 6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	0	80.750	80.750	80.750	80.750	80.750
6480104 6480104 Onderwijsbegeleiding	63.029	62.330	62.330	62.330	62.330	62.330
6480154 6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	3.794	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
6480304 6480304 Buurtsportcoach onderwijs	31.216	9.500	10.125	10.750	10.750	10.750
Totaal 1.2 /1 Onderwijs	1.547.047	766.464	674.480	672.105	672.105	672.105

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten							
PRG1	1 Sociaal						
PRD121	1.2 /1 Onderwijs						
6420104	6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	-16.224	-48.288	-21.887	-21.699	-21.591	-21.410
6420154	6420154 Overige voorzieningen	-4.800	-10.300	-10.815	-10.815	-10.815	-10.815
6420204	6420204 Openbaar basisonderwijs voorzieningen	-72.099	-10.369	-11.153	-11.265	-11.265	-11.265
6420500	6420500 Exploitatie Samenwerkingschool Yn de Mande	-1.402.367	-576.424	-504.889	-506.017	-506.017	-506.017
6421104	6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	-52.054	-148	-138	-135	-135	-132
6440104	6440104 Overige voorzieningen	-8.758	-20.472	-11.406	-11.341	-11.301	-11.238
6441104	6441104 Huisvesting voortgezet onderwijs openbaar en bijz	-20.888	-19	-17	-17	-17	-17
6461104	6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	0	-394.306	-430.771	-424.862	-422.169	-417.222
6480104	6480104 Onderwijsbegeleiding	-128.175	-78.345	-90.691	-91.096	-91.276	-91.466
6480154	6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	-60.591	-44.408	-44.408	-44.408	-44.408	-44.408
6480304	6480304 Buurtsportcoach onderwijs	-10.032	-2.500	16.500	0	0	0
6650106	6650106 Peuterspeelzaal en kinderopvang	-32.654	0	-33.000	-33.320	-33.640	-33.980
6650156	6650156 Toezicht peuterspeelzaal	-37	-3.000	-3.150	-3.150	-3.150	-3.150
Totaal 1.2 /1 Onderwijs		-1.808.679	-1.188.579	-1.145.825	-1.158.125	-1.155.784	-1.151.120
Resultaat		-261.632	-422.115	-471.345	-486.020	-483.679	-479.015

Jeugd

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.	Jongeren op Schiermonnikoog groeien veilig en gezond op tot volwassenen.	Binnen de sportraad organiseren we activiteitsaanbod naar behoefte.
		We stimuleren een gezond voedselaanbod op school en in sportkantines.
		Het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) loopt af in 2026. Dit plan voeren we uit en evalueren we. In 2026 wordt een nieuwe nota gezondheidsbeleid geschreven. Succesvolle elementen uit het GALA-plan krijgen een plek in de nieuwe nota gezondheidsbeleid.
		We faciliteren de sportraad en het bewegingsonderwijs middels de inzet van de buurtsportcoördinator en de buurtsportcoach.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD122 1.2 /2 Jeugd						
6672021 6672021 Jeugdhulp zonder verblijf begel en pers verzorg	0	-44.000	-44.000	-44.000	0	0
6672022 6672022 Jeugdhulp zonder verblijf behandeling	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672023 6672023 Jeugdhulp dagbesteding	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672024 6672024 Jeugdhulp zonder verblijf overig	-140.618	-108.735	-108.747	-108.747	-152.747	-152.747
6672026 6672026 Gezinsgerichte jeughulp	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672027 6672027 Jeughulp met verblijf overig	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672028 6672028 Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672030 6672030 Gesloten plaatsing	0	-1	-1	-1	-1	-1
6672031 6672031 PGB Jeugdzorg ALLEEN	-6.799	-6.799	-7.296	-7.296	-7.296	-7.296

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	DOORBELASTING UREN						
6675100	6675100 Jeugdhulp ambulant LOKAAL	0	0	0	0	0	0
6675110	6675110 Maatwerk ambulant Jeugd LOKAAL	0	-1	-1	-1	-1	-1
6675200	6675200 Jeugdhulp ambulant regionaal SDF	0	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
6675210	6675210 Dyslexie Jeugd SDF	0	-1	-1	-1	-1	-1
6675300	6675300 Jeugdhulp ambulant LTA landelijk	0	0	0	0	0	0
6676100	6676100 Jeugdhulp met verblijf LOKAAL	0	0	0	0	0	0
6676110	6676110 Maatwerk met verblijf LOKAAL	0	0	0	0	0	0
6676200	6676200 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-3.690	-3.695	-3.695	-3.695	-3.695
6676210	6676210 Pleegzorg jeugd 18 met verblijf 2025 K	0	-1	-1	-1	-1	-1
6676220	6676220 Crisisopvang Jeugd 18 met verblijf 2025 K	0	-1	-1	-1	-1	-1
6676300	6676300 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
6676310	6676310 Jeugdhulp met verblijf LTA landelijk	0	0	0	0	0	0
6679200	6679200 PGB Jeugd 2025	0	-1	-1	-1	-1	-1
6682001	6682001 Ind voorzien natura Jeugd ALLEEN DOORBELUREN	-11.451	-11.451	-12.289	-12.289	-12.289	-12.289
6682100	6682100 Jeugdbescherming 2025 K	0	-2	-2	-2	-2	-2
6682110	6682110 Jeugdbescherming 18 2025 K	0	-1	-1	-1	-1	-1
6682200	6682200 Jeugdreclassering 2025 K	0	-2	-2	-2	-2	-2
6692100	6692100 Uitvoeringskosten SDF	0	-8.947	-8.947	-8.947	-8.947	-8.947
6715107	6715107 Jeugdgezondheidszorg CJG ALLEEN DOORBELUREN	-1.323	-1.323	-1.403	-1.403	-1.403	-1.403
Totaal 1.2 /2 Jeugd		-160.191	-334.961	-336.393	-336.393	-336.393	-336.393

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage	2015	1,00	1,00
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage	2015	0,00	7,00
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Percentage	2015	0,00	2,00
Jongeren met jeugdhulp	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	2024	13,90	13,70
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage	2024	x	1,00
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage	2024	x	0,40

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel.
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel.
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.
Jongeren met jeugdhulp	Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
Jongeren met jeugdbescherming	Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
Jongeren met jeugdreclassering	Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.

1.3 Werk en inkomen

Inkomensondersteuning

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1.2 Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen. 1.3 Nationaal toepasbare sociale beschermingsystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkinggraad realiseren van de armen en de kwetsbaren.	Iedereen doet naar mogelijkheid mee.	We voeren de wettelijke ondersteuningsregelingen uit in samenwerking met Noard-East Fryslân. Waar mogelijk faciliteren we ondersteuning en passend werk.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG1	1 Sociaal						
PRD132	Inkomensondersteuning						
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	136.068	124.440	124.440	124.440	124.440	124.440
6610204	6610204 TOZO Bijstandsbesluit Zelfst gevestigde zelfst	488	0	0	0	0	0
6610206	6610206 Energietoeslag lagere inkomens	-9.374	0	0	0	0	0
6614104	6614104 Bijzondere bijstandverlening	1.798	0	0	0	0	0
6614154	6614154 Kwijtschelding belastingen	150	0	0	0	0	0
6614205	6614205 Schuldhulpverlening	275	0	0	0	0	0
Totaal Inkomensondersteuning		129.405	124.440	124.440	124.440	124.440	124.440
Lasten							
PRG1	1 Sociaal						
PRD132	Inkomensondersteuning						
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	-135.920	-137.682	-140.723	-141.953	-143.226	-143.226
6610204	6610204 TOZO Bijstandsbesluit Zelfst gevestigde zelfst	27	0	0	0	0	0
6610206	6610206 Energietoeslag lagere inkomens	-3.900	0	0	0	0	0
6614104	6614104 Bijzondere bijstandverlening	-12.626	-20.083	-20.549	-20.726	-20.910	-20.910
6614154	6614154 Kwijtschelding belastingen	-2.668	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
6614205	6614205 Schuldhulpverlening	-6.473	-2.750	-2.888	-2.888	-2.888	-2.888
Totaal Inkomensondersteuning		-161.560	-164.515	-168.160	-169.567	-171.024	-171.024
Resultaat		-32.155	-40.075	-43.720	-45.127	-46.584	-46.584

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Functiemenging	Percentage	2023	52,60	54,20
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners	2023	265,80	181,80
Banen	per 1.000 inwoners	2023	1.129,6	836,6

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Participatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
8.5 Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.	Maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie van de inwoners van Schiermonnikoog bevorderen.	Waar mogelijk faciliteren we ondersteuning en passend werk.
10.2 Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.	Inclusie en gelijke kansen bevorderen.	We kijken kritisch naar de (fysieke) toegankelijkheid en vindbaarheid van het zorg- en ondersteuningsaanbod, en waar nodig voeren we verbeteringen door. In samenwerking met Tûmba en discriminatie NL Fryslân gaan we ongelijkheid en discriminatie tegen. We onderzoeken mogelijkheden tot samenwerking met COC Friesland.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD134 Participatie						
6623304 6623304 Participatiebudget rentegratie	-34.747	-20.365	-20.589	-20.621	-20.655	-17.655
6662157 6662157 Opvang vluchtelingen	-86	0	0	0	0	0
Totaal Participatie	-34.833	-20.365	-20.589	-20.621	-20.655	-17.655

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Netto arbeidsparticipatie	Percentage	2024	71,80	73,20
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	115,70	343,60
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners	2024	170,10	203,10

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Netto arbeidsparticipatie	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal reïntegratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

1.4 Sport en Cultuur

Sport

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	In stand houden van sportvoorzieningen en bekijken van mogelijkheden om het bestaande aanbod uit te breiden.	We automatiseren de verhuur van de sporthal.
		We voeren periodiek overleg met de exploitant van het zwembad en we dragen bij in de exploitatie van het zwembad.
		We onderzoeken de mogelijkheden om de fitnessruimte bij het zwembad te verbeteren.
		Subsidiëren van de ruitervereniging in de manege aan de Reddingsweg.
9.1 Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.	De pijlers van het Lokaal Sportakkoord uitvoeren en de zichtbaarheid van het Lokaal Sportakkoord en de sportraad vergroten.	We faciliteren de sportraad en het bewegingonderwijs door het inzetten van de buurtsportcoördinator en de buurtsportcoach.
		Binnen de sportraad organiseren we activiteiten naar behoefte.
		We stellen een jaarlijkse bijdrage aan de sportraad beschikbaar om de pijlers uit het Lokaal Sportakkoord uit te voeren.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Niet-Sporters	%	2022	50,90	46,40

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG1	1 Sociaal						
PRD141	1.4 /1 Sport						
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	0	0	0	0	0	0
6530106	6530106 Zwembad	113.792	131.790	137.151	144.029	152.645	152.645
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	1.707	2.830	2.875	2.875	2.875	2.875
6530206	6530206 Ruitersport	0	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403
6530256	6530256 Sport algemeen	20.718	50.000	0	0	0	0
6531106	6531106 Groene sportvelden	9.015	7.100	7.100	7.100	7.100	7.100
Totaal 1.4 /1 Sport		145.232	193.123	148.529	155.407	164.023	164.023
Lasten							
PRG1	1 Sociaal						
PRD141	1.4 /1 Sport						
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	0	-10.344	13.875	-2.625	-2.625	-2.625
6530106	6530106 Zwembad	-318.873	-352.458	-364.065	-375.369	-372.064	-371.123
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	-22.247	-67.299	-31.773	-31.517	-31.370	-31.127
6530206	6530206 Ruitersport	-5.700	-7.019	-4.613	-2.113	-2.113	-2.113
6530256	6530256 Sport algemeen	-33.907	-19.749	-60.163	-65.750	-60.875	-60.875
6531106	6531106 Groene sportvelden	-24.013	-19.602	-21.167	-21.162	-27.462	-27.458
Totaal 1.4 /1 Sport		-404.740	-476.471	-467.906	-498.536	-496.509	-495.321
Resultaat		-259.507	-283.348	-319.377	-343.129	-332.486	-331.298

Cultuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen 17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.	In stand houden en waar nodig vernieuwen van voorzieningen op het gebied van cultuur. Daarnaast bijdragen aan organisaties die kunst- en cultuurbeleving op het eiland aan zowel gasten als eigen inwoners aanbieden.	We stimuleren kunst en cultuur door de subsidiering van o.a. de bibliotheek, muziekschool Opus 3, de cultuurhistorische vereniging 't Heer en Feer en van culturele evenementen zoals het Kamermuziekfestival en het muziekconcours. Ook ondersteunen we nieuwe initiatieven. We stellen structureel geld beschikbaar ter ondersteuning van het cultureel aanbod op het eiland. Met verschillende partners onderhouden we betekenisvolle banden, waaronder overheden, het onderwijs, de bibliotheek, gezondheids- en welzijnsorganisaties, belangenverenigingen en onderzoeksinstituten.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD142 1.4 /2 Cultuur						
6510106 6510106 Openbare bibliotheek	9.389	0	0	0	0	0
6821159 6821159 Torens en uurwerken	0	0	0	0	0	0
Totaal 1.4 /2 Cultuur	9.389	0	0	0	0	0
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD142 1.4 /2 Cultuur						
6002206 6002206 Overige aangelegenheden oudheidkunde	0	-27.558	-29.978	-31.056	-32.174	-32.174
6510106 6510106 Openbare bibliotheek	-116.048	-99.320	-102.150	-105.062	-105.062	-105.062
6511106 6511106 Muziekschool	-37.635	-37.941	-38.012	-38.012	-38.012	-38.012
6540106 6540106 Kunst en cultuur	-40.273	-40.950	-55.300	-34.950	-34.950	-34.950
6821159 6821159 Torens en uurwerken	-6.219	-4.629	-4.693	-4.695	-4.695	-4.695
Totaal 1.4 /2 Cultuur	-200.175	-210.398	-230.133	-213.775	-214.893	-214.893
Resultaat	-190.786	-210.398	-230.133	-213.775	-214.893	-214.893

1.5 Mutaties reserves programma 1

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onttrekkingen						
PRG1 1 Sociaal						
PRD151 1.5 /1 Mutaties reserves programma 1						
6980112 6980112 Mutaties reserves programma 1	103.477	321.591	122.195	155.577	158.560	158.560
Stortingen						
PRG1 1 Sociaal						
PRD151 1.5 /1 Mutaties reserves programma 1						
6980112 6980112 Mutaties reserves programma 1	0	-22.630	-8.409	-4.230	-4.230	-4.230
Mutaties reserves	103.477	298.961	113.786	151.347	154.330	154.330
Gerealiseerd resultaat	103.477	298.961	113.786	151.347	154.330	154.330

Recapitulatie programma 1 Sociaal

Recapitulatie

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid	37.470	0	0	0	0	0
PRD112 1.1 /2 Zorg en Welzijn	94.136	36.586	27.186	0	0	0
PRD113 WMO	0	12.025	12.115	12.115	12.115	12.115
PRD117 Welzijn	1.664	0	0	0	0	0
PRD121 1.2 /1 Onderwijs	1.547.047	766.464	674.480	672.105	672.105	672.105
PRD132 Inkomensondersteuning	129.405	124.440	124.440	124.440	124.440	124.440
PRD141 1.4 /1 Sport	145.232	193.123	148.529	155.407	164.023	164.023
PRD142 1.4 /2 Cultuur	9.389	0	0	0	0	0
Totaal 1 Sociaal	1.964.343	1.132.638	986.750	964.067	972.683	972.683
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid	-106.368	-76.149	-85.443	-87.341	-89.299	-89.299
PRD112 1.1 /2 Zorg en Welzijn	-341.722	-133.680	-137.425	-116.657	-117.088	-117.085
PRD113 WMO	-7.462	-284.728	-294.440	-309.209	-312.198	-312.184
PRD115 Toegang en 1e lijn	-25.594	-110.451	-42.938	-43.218	-43.507	-43.507
PRD117 Welzijn	-296.620	-315.970	-384.278	-388.709	-391.185	-391.028
PRD121 1.2 /1 Onderwijs	-1.808.679	-1.188.579	-1.145.825	-1.158.125	-1.155.784	-1.151.120
PRD122 1.2 /2 Jeugd	-160.191	-334.961	-336.393	-336.393	-336.393	-336.393
PRD132 Inkomensondersteuning	-161.560	-164.515	-168.160	-169.567	-171.024	-171.024
PRD134 Participatie	-34.833	-20.365	-20.589	-20.621	-20.655	-17.655
PRD141 1.4 /1 Sport	-404.740	-476.471	-467.906	-498.536	-496.509	-495.321
PRD142 1.4 /2 Cultuur	-200.175	-210.398	-230.133	-213.775	-214.893	-214.893
Totaal 1 Sociaal	-3.547.944	-3.316.267	-3.313.530	-3.342.151	-3.348.535	-3.339.509
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.583.601	-2.183.629	-2.326.780	-2.378.084	-2.375.852	-2.366.826
Onttrekkingen	103.477	321.591	122.195	155.577	158.560	158.560
Stortingen	0	-22.630	-8.409	-4.230	-4.230	-4.230
Mutaties reserves	103.477	298.961	113.786	151.347	154.330	154.330
Gerealiseerd resultaat	-1.480.124	-1.884.668	-2.212.994	-2.226.737	-2.221.522	-2.212.496

Programma 2 - Leefomgeving

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Bestemmingsplannen

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. Doel 4 Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevordert levenslang leren voor iedereen. Doel 6 Verzekeren toegang tot duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen. Doel 7 Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Doel 8 Bevordert aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen. Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevordert inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleert innovatie. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Doel 15 Bescherm, herstel en bevordert het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijdt woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug	Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.	A. Bestemmingsplan Dorp Er is beroep ingesteld tegen de vaststelling van het bestemmingsplan uit 2022. Het bestemmingsplan Verbrede reikwijdte Schiermonnikoog – Dorp is opnieuw vastgesteld door middel van een herstelbesluit. (SDG-doel 16). De hoorzitting bij de Raad van State is gepland op 22 september 20205. Afhankelijk van deze uitkomsten, worden nadere acties gepland en uitgevoerd. B Vrijkomende locaties Planvorming verschillende inbreidingslocaties met woningbouw: 1. Noorderstreek 26 2. Boelensschool 3. Oosterreeweg 4. Oude centrale 5. Oost 6. LOC 7. Oude Riich Orientatie en voorbereiden van de herontwikkeling van de locatie (in samenhang met de andere inbreidingslocaties) en het voorbereiden van planprocedure. (SDG-doel 11) Voor de prioritaire projecten, Oude Centrale en Oost, koersen we op start bouw in 2026. C. Omgevingswet Verdere implementatie van de wet. D. Omgevingsvisie Werken aan een Omgevingsvisie voor de gemeente Schiermonnikoog conform de afspraken met de gemeenteraad. (SDG-doelen 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14 en 15).

en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit		(inclusief inventariseren ruimteclaims van o.a. wonen, bedrijven, recreatieve functies). In 2026 wordt de visie vastgesteld.
		E. Bedrijven Er is een nijpend tekort aan ruimte voor bedrijvigheid die niet in de dorpskern thuishoort. Een nieuwe locatie voor bedrijfsruimte is noodzakelijk. (SDG-doelen 9, 11). In 2026 starten we met de concrete werkzaamheden.
		<u>F. Buitengebied</u> Vanuit de gemeente zijn in 2025 individuele gesprekken met de boeren geweest om te spreken over een Regio-Deal 2.0. Dit is input voor onder andere de Omgevingsvisie.
	Behoud van de natuur op het eiland en op zee, m.n. de Waddenzee.	Net op Zee De gemeente volgt kritisch de ontwikkelingen van de aanleg van een stroomkabel vanaf het windmolenpark op de Noordzee naar het vaste land.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen						
6810107	6810107 Bestemmingsplannen	150.532	0	0	0	0	0
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	3.748	0	0	0	0	0
Totaal 2.1 /1 Bestemmingsplannen		154.280	0	0	0	0	0
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen						
6810107	6810107 Bestemmingsplannen	-623.246	-187.704	-195.180	-195.180	-195.180	-195.180
6810120	6810120 Implementatie omgevingswet	0	0	0	0	0	0
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	-3.748	0	-8.103	-7.897	-7.897	-7.742
6830010	6830010 Voorbereidingskrediet toekomstige woningbouwproject	-122.527	0	0	0	0	0
Totaal 2.1 /1 Bestemmingsplannen		-749.522	-187.704	-203.283	-203.077	-203.077	-202.922
Resultaat		-595.241	-187.704	-203.283	-203.077	-203.077	-202.922

Wonen en volkshuisvesting

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11 Duurzame steden en gemeenschappen 11.1 Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren	Uitvoering Woonvisie 2024 – 2028	
	Inwoners en verhuurders zijn op de hoogte van onze regels en beleid en hun rechten en plichten op het gebied van Wonen.	We starten met een communicatiecampagne en informeren inwoners en verhuurders proactief. We zorgen ervoor dat de website toegankelijke en complete informatie biedt en passen waar nodig de pagina's en/of teksten hierop aan.
	Meer levensloopbestendige woningen	We maken prestatieafspraken met WoonFriesland over het aanpassen van hun voorraad naar meer levensloopbestendige woningen.

Inzicht in de ontwikkelingen op de woningmarkt	We monitoren de ontwikkeling op de woningmarkt en de voortgang van onze woonvisie en uitvoeringsacties.
Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op inbreidingslocatie Oude Centrale	Realiseren +/- 20 huur wooneenheden voor 1-2 persoonshuishoudens.
Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op locatie Oost	Realiseren van duurzaam betaalbare koopwoningen op de overgebleven kavels van bouwlocatie Oost voor nieuwe toetreders op de koopmarkt: doorstromers, starters en gezinnen.
Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op de inbreidingslocatie Boelensschool	We onderzoeken de mogelijkheden voor coöperatieve ontwikkeling voor woningen op de locatie van de Boelensschool en realiseren betaalbare woningen.
Ruimte bieden aan Piekhuisvesting van personeel in het zomerseizoen.	Uitvoering van het Buitenkansproject Piekhuisvesting en samenwerken met de andere Wadden binnen de regiodeal waarin we locaties gaan aanwijzen en gereedmaken waar flexibele woonunits voor tijdelijk personeel kunnen worden gerealiseerd.
Optimale invulling geven aan vrijgekomen bouwlocatie naast het nieuw te bouwen LOC.	Planvorming en voorbereiden werkzaamheden opstarten.
Alternatieve woonvormen passend ruimte bieden.	In samenwerking met de andere Waddeneilanden binnen de regiodeal onderzoek doen naar de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen op Schiermonnikoog, zoals tiny houses, collectief wonen, building with nature etc. en locaties aanwijzen waar dit mogelijk gemaakt kan worden. Daarnaast stellen we beleid en kaders op waaraan experimentele, flexibele, innovatieve woonvormen en andere particuliere (collectieve) initiatieven getoetst worden.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom status anticipeerregio / krimp / behoud vitale leefgemeenschappen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk optrekken om zorg te dragen voor voldoende betaalbare en passende woonruimte (woonanalyse).

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2023	1,60	9,10
Demografische druk	%	2025	76,50	70,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting						
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	5.450	0	0	0	0	0
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting						
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	-81.050	-57.850	-61.518	-61.518	-72.268	-72.268
Resultaat		-75.601	-57.850	-61.518	-61.518	-72.268	-72.268

2.2 Verkeer en vervoer

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden.	We willen een autoluwe eiland zijn en blijven.	We blijven terughoudend bij het verlenen van ontheffingen voor het rijverbod. We wijzen aanvragers van een ontheffing op alternatieven en op de voorwaarden die gelden. We blijven inwoners, bedrijven en gasten bewust maken van het autoluwe karakter van het eiland. We zetten stappen om het aanvragen en van ontheffingen van de geslotenverklaring en het parkeerverbod te automatiseren. We bereiden het geautomatiseerd controleren van ontheffingen voor.
	We stimuleren emissievrij vervoer op Schiermonnikoog.	We stimuleren emissievrij verkeer en vervoer op Schiermonnikoog.
	We maken het centrum van het dorp meer autoluw.	We richten het centrum in fases in als erf.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevordert inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleert innovatie.	We zijn actief betrokken bij de bestaande en nieuwe concessie voor de Waddenveren.	We dragen bij aan de voorbereiding van een nieuwe veerconcessie in 2029 door te overleggen met en input te leveren aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
	We houden actief contact met de partijen die de openbaar vervoerconcessie uitvoeren.	We werken mee aan het optimaliseren van busroutes en het in stand houden van busvervoer op alle afvaarten van de veerdienst en sneldienst.

Doel 7 Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.	We stimuleren en faciliteren duurzame mobiliteit voor onze inwoners, bedrijven en onze gasten.	We faciliteren laadpalen op centraal gelegen plek(ken) op eiland en in Lauwersoog in overeenstemming met de concessie van de OVEF.
		We faciliteren deelmobiliteit op het eiland en in Lauwersoog in overleg met samenwerkingspartners.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van verkeer in Lauwersoog.	We houden de uitvoering van de gebiedsvisie Lauwersoog nauwlettend in de gaten. We behartigen onze belangen bij de Provincies Groningen en Friesland en de gemeenten Het Hogeland en Noardeast Fryslan.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Vergroten invloed gemeenten bij concessieverlening Waddenveren

Wat mag het kosten

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer						
6210103	6210103 Wegen straten en pleinen en verkeersmaatregelen	1.500	0	0	0	0	0
6210153	6210153 Veerдам	0	9.650	9.650	9.650	9.650	9.650
6210158	6210158 Autoontheffingen	74.703	63.760	93.760	93.760	93.760	93.760
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		76.203	73.410	103.410	103.410	103.410	103.410
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer						
6210101	6210101 Verkeersregelingen	-34.587	-20.209	-21.312	-21.826	-21.785	-21.738
6210103	6210103 Wegen straten en pleinen en verkeersmaatregelen	-277.071	-307.938	-309.808	-329.396	-314.629	-313.624
6210104	6210104 Openbare verlichting	-17.403	-129.923	-85.378	-21.040	-15.040	-15.040
6210153	6210153 Veerдам	-7.148	-49.363	-19.848	-19.848	-19.848	-19.848
6210158	6210158 Autoontheffingen	-25.374	-55.374	-27.106	-27.106	-27.106	-27.106
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		-361.583	-562.807	-463.452	-419.216	-398.408	-397.356
Resultaat		-285.380	-489.397	-360.042	-315.806	-294.998	-293.946

2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu

Duurzaamheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Social Development Goals verder implementeren in de organisatie	Intern kennissessie organiseren, jaarlijkse SDG-markt organiseren en nieuwe SDG gerichte werkwijze vaststellen en jaarlijkse SDG-markt.
7.1 Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen.	Uitvoering Aardgasvrij Eiland	Uitvoering inductieregeling en isolatieregeling.
		Uitvoering subsidieregeling Aardgasvrij Eiland.
		Voor de uitvoering van het Programma Aardgasvrije wijken is een bijdrage geraamd van het rijk van € 1,5 miljoen.
7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.	Heldere kaders voor de (on)mogelijkheden van het opwekken van duurzame energie op Schiermonnikoog.	Wat-is-wijs advies voor 150+ woningen gereed
11.3 Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen.	Opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog verder ontwikkelen	Opstellen Energievisie Schiermonnikoog op basis van de eerder gemaakte systeemanalyse.
		Stimuleren verduurzaming beschermd dorpsgezicht.
13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.	Opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog verder ontwikkelen	Op basis van de te ontwikkelen Energievisie in samenwerking met verschillende partners de opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog ontwikkelen.
	Verduurzaming bedrijven	Opzetten duurzame ondernemerskring, waarin ondernemers worden ondersteund bij het zetten van stappen naar een duurzaam bedrijf met circulaire en verantwoorde productie en consumptie.
	Drinkwaterbesparing maximaliseren	Campagne opzetten voor bewustwording bij inwoners, ondernemers en toeristen.

		Onderzoek naar technische mogelijkheden voor waterbesparing en waar mogelijk toepassen in eigen vastgoed en nieuwbouwprojecten.
	Circulaire economie	In het kader van de SDG doelen willen we gericht aan de gang met een circulaire economie binnen de gemeente Schiermonnikoog. Hiervoor stellen we een plan van aanpak op voor de komende jaren, waar we zowel binnen de gemeentelijke organisatie als eiland breed aan de slag gaan met het beperken van de afvalproductie via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
12.8 Verantwoorde consumptie en productie. Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevantie informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.	Energiearmoede tegengaan en voorkomen.	Ondersteuning voor huishoudens door energiecoach. Huishoudens met energiearmoede worden extra ondersteund door middel van financiële regelingen, zoals de witgoedwissel en verduurzamingsmaatregelen.
	Starten uitvoering Transitievisie Warmte (TVW).	Opstellen van een Warmteprogramma en Wijkuitvoeringsplannen (WUP) op basis van reeds verrichte voorstudies.
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed.	DMJOP wordt uitgevoerd. We starten met het verduurzamen van onze maatschappelijke gebouwen en bereiden plannen voor om deze toekomstbestendig te maken binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
	Verduurzamen woningvoorraad Woon Friesland.	Prestatieafspraken naleven en samenwerking voortzetten. Samenwerken in het Aardgasvrij Eiland project.
	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed.	Uitvoering verdere verduurzaming zwembad. Het Dorpshuis, de Stag en de kerk(en) ondersteunen in het verduurzamen van hun vastgoed, binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.

	Verduurzamen recreatiewoningen	Opstellen plan van aanpak voor het stimuleren van verduurzamen van recreatiewoningen.
7.a Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstofttechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie.	Minimalisatie van de impact van de netcongestie op de verduurzaming en ontwikkelingen op Schiermonnikoog	Innovatieve oplossingen verder onderzoeken in samenwerking met de Waddeneilanden vanuit de Regiodeal, zoals de inzet van een energiehumbegrisser, ten behoeve van de monitoring van energiebehoefte, opwek en verbruik,
		Verdere samenwerking met de andere Friese Waddeneilanden, Liander en energiecoöperatie de Sintrale.
		Ontwikkelen en vaststellen batterijbeleid.
13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.	Participatie in de Energietransitie.	Uitbreiden met inclusieve communicatie- en participatie technieken en kanalen om doelgroepen breder en beter te bereiken en te betrekken, op basis van de leerpunten uit het onderzoek van de Hanze naar de 'social fingerprint' van de proeftuin Aardgasvrij Eiland.
SDG Doelen Milieu		
11.6 Duurzame steden en gemeenschappen. Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.	Schiermonnikoog schoner en stiller maken.	Uitvoering van de wettelijke milieutaken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving. De FUMO behandelt milieumeldingen en controleert op milieuregels overeenkomstig het VTH-beleid Fryslân.
		Milieuvergunningen voor gemeentelijke locaties controleren en indien nodig (laten) updaten.
		Met de FUMO samenwerken op toezicht bij het verwijderen van asbesthoudend materiaal bij sloopwerkzaamheden (eigen toezichthouders zijn ogen en oren in het veld). Inwoners informeren en stimuleren bij het vaststellen en verwijderen van asbest.
		Een geactualiseerd bodembeleid vaststellen.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Doel: zelfvoorzienend op gebied van energie & water. Samenwerking op doelen uit dit Ambitiemanifest.
FUMO	Toezicht en handhavingstaken milieu.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	37,70	32,50

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD231 2.3 /1 Duurzaamheid						
6822107 6822107 Duurzaamheid	362.554	2.475.018	329.835	471.515	471.515	471.515
Lasten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD231 2.3 /1 Duurzaamheid						
6723107 6723107 Milieubeheer	-43.864	-83.400	-96.368	-73.396	-86.486	-86.432
6822107 6822107 Duurzaamheid	-505.259	-2.651.753	-510.045	-594.101	-594.101	-594.007
Totaal 2.3 /1 Duurzaamheid	-549.123	-2.735.153	-606.413	-667.497	-680.587	-680.439
Resultaat	-186.569	-260.135	-276.578	-195.982	-209.072	-208.924

Natuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	Rust, ruimte, stilte en donkerte op Schiermonnikoog behouden.	De kernwaarden rust, ruimte, enz. zijn uitgewerkt in de tien pijlers van Schiermonnikoog. Bij nieuwe activiteiten zullen wij steeds kijken of ze binnen de kernwaarden passen.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	(Recreatieve) activiteiten moeten kunnen plaatsvinden met behoud van de natuurlijke waarden van het gebied.	Uitgangspunt bij eventuele kustsuppletie is om activiteiten op het Activiteitenstrand te kunnen laten bestaan. Hiervoor zijn we blijvend in gesprek met partners zoals Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. In 2026 starten we met het opstellen van een uitvoeringsagenda voor vitale en kwetsbare gebouwen. Dit vloeit voort uit de integrale waterveiligheidsstrategie die voor elk Waddeneiland is opgesteld. We werken hierin samen met de vier andere Waddeneilanden. We zorgen ervoor dat bewoners betrokken worden bij de voorbereiding en uitwerking van de dijk- en duinversterking door gesprekken met het Wetterskip en het mede-organiseren van bewonersavonden. Planning: 2022-2024: verkenningsfase met o.a. bewoners. 2025: voorbereidingsfase door Wetterskip met alle betrokken partijen. 2027-2028: Uitvoering werkzaamheden dijk- en duinversterking. Voor het Nationaal Park vindt twee keer per jaar bestuurlijk overleg plaats via het Overlegorgaan. Vanaf 2025 wordt het in 2024 vastgestelde Ambitieplan uitgevoerd. In 2026 werken we verder aan een SoortenManagementPlan (SMP) waarvoor in 2025 opdracht is gegeven aan een ecologisch bureau. Daarmee brengen we veel gebouwde bewonende

		soorten in kaart zodat isoleren en (ver)bouw wordt vereenvoudigd. Voor het opstellen van het SMP maken we gebruik van subsidie van de provincie. Met extra (niet gesubsidieerd) budget kunnen we de communicatie naar inwoners beter oppakken en daarnaast onderzoek doen naar andere gebouwbewonende soorten die veel op ons eiland voorkomen. Hiermee voorkomen we dat kwetsbare soorten als kerkuil en zwarte roodstaart hun nest kwijtraken, worden verwond of gedood.
		We initiëren contact met de rijksoverheid over de nieuwe regels rondom het vissen met recreatieve staand wantnetten.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Waarborgen goede zoetwatervoorziening/Fries Bestuursakkoord Waterketen.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Waddenzee, bijvoorbeeld Structuurvisie Waddenzee.
	Natura2000.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Kustveiligheid, Deltaprogramma, industriële activiteiten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD232 2.3 /2 Natuur						
6550107 6550107 Natuur en landschapsbescherming	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Lasten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD232 2.3 /2 Natuur						
6240103 6240103 Afwatering en landaanwinning	-24.351	-26.315	-25.889	-25.887	-25.885	-25.883
6550107 6550107 Natuur en landschapsbescherming	-26.540	-42.040	-45.033	-43.033	-29.033	-29.033
Totaal 2.3 /2 Natuur	-50.891	-68.355	-70.922	-68.920	-54.918	-54.916
Resultaat	-50.891	-66.855	-69.422	-67.420	-53.418	-53.416

2.4 Fysieke leefomgeving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We borgen een goede onderhoudsstaat van de openbare ruimte, die recht doet aan het groene en authentieke karakter van het dorp. Daardoor draagt de openbare ruimte positief bij aan een aangenaam leef- en verblijfsklimaat van inwoners en recreanten.	We voeren onderhoudswerkzaamheden uit volgens de beheerplannen.
		We bestrijden invasieve planten en werken daarbij samen met Natuurmonumenten en inwoners.
		We vervangen klein materieel met een benzinemotor door elektrisch aangedreven materieel, zoals bladblazers, kettingzagen en bosmaaiers. In 2026 schaffen we een terreinwagen aan voor uitvoeren gemeentelijke taken in de crisisorganisatie (bijvoorbeeld bij een crisis op het strand).
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We verduurzamen ons gemeentelijk vastgoed en maken het toekomstbestendig	Het DMJOP wordt uitgevoerd. We starten met het verduurzamen van onze maatschappelijke gebouwen en bereiden plannen voor om deze toekomstbestendig te maken binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	We vergroten de biodiversiteit in de openbare ruimte door het beter borgen van ecologisch maaibeheer in een nieuw maaibestek en het uitvoeren van de maatregelen die voortkomen uit het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog.	We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken. We voeren ecologisch maaibeheer uit
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We behouden en versterken het aanzien van het dorp.	We houden een gezond en veilig bomenbestand in stand en breiden het zo mogelijk uit. Een gezond en veilig bomenbestand levert nu en in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de natuurlijke sfeer en leefbaarheid van het dorp en aan de gezondheid van inwoners en bezoekers.
		Om de dorpskern op te fleuren, blijven we bloembakken aan meerdere lichtmasten ophangen in het groeiseizoen.

Doel 6 Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.	Een goed en adequaat beheer van de riolering in het belang van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van regen- en grondwateroverlast.	We koppelen waar mogelijk de afvoer van regenwater af van het gemengd riool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken. In 2026 leggen we met Rijkssubsidie 40 infiltratiekolken aan. Daarnaast voeren we werkzaamheden uit volgens het Water- en rioleringsprogramma.
Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Een begraafplaats waarvan de toekomstbestendigheid is verzekerd, zodat zo lang mogelijk van de huidige begraafplaats gebruik kan worden gemaakt.	We zorgen voor een goed onderhouden begraafplaats. We onderhouden de gemeentelijke funeraire graven op de begraafplaats. We geven actief uitvoering aan de begraafplaatsverordening en de nadere regels.
	In samenwerking met RWS en belanghebbenden richten we de veerhaven verkeersveilig in. Daarnaast leggen we de beheerafspraken met RWS vast.	Samen met belanghebbenden is in 2025 een ontwerp gemaakt voor aanpassingen in de veerhaven, die de beschikbare ruimte beter benutten en de verkeersveiligheid bevorderen. In 2026/2027 passen we de inrichting van de veerhaven aan.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog (bron: Omrin)	Nederland (bron: CBS)
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2022	386	182
		2023	367	178
		2024	372	

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Omvang huishoudelijk restafval	Restafval dat na nascheiding van het ingezameld huishoudelijk afval overblijft, inclusief ingezameld huishoudelijk afval van vakantiewoningen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving						
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	18.132	14.100	14.300	14.300	14.300	14.300
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	16.759	15.300	15.625	15.625	15.625	15.625
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	5.042	0	0	0	0	0
6330203	6330203 Benzinstation	8.664	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
6560103	6560103 Openbaar groen	12.268	10.924	10.924	10.924	10.924	10.924
6670156	6670156 Dorpshuis	2.387	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700
6721103	6721103 Huishoudelijk afval	32.083	7.290	7.290	7.290	7.290	7.290
6721104	6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	21.036	15.495	15.495	15.495	15.495	15.495
6721153	6721153 Bedrijfsafval	0	0	0	0	0	0
6722103	6722103 Riolering	8.755	22.000	0	0	0	0
6724103	6724103 Aula	1.266	1.280	1.300	1.300	1.300	1.300
6724153	6724153 Begraafplaats	476	0	0	0	0	0
6725102	6725102 Afvalstoffenheffing rechten huishoudelijk afval	384.887	383.156	392.620	397.821	399.962	399.962
6725152	6725152 Reinigingsrechten bedrijfsafval	15.862	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
6726102	6726102 Rioolheffing	226.873	224.308	228.666	233.102	233.102	233.102
6732103	6732103 Begraafplaatsrechten	46.865	42.449	42.433	42.621	42.621	42.621
6820159	6820159 Woningen verhuur	21.020	22.525	22.775	22.775	22.775	22.775
6820209	6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	68.537	67.477	68.117	67.746	67.746	67.746
6820259	6820259 Overige gebouwen	3.808	4.494	4.530	4.530	4.530	4.530
6820309	6820309 Reddingsweg 2	3.596	10.295	10.295	10.295	10.295	10.295
6820359	6820359 Willemshof 1111a	16.888	17.520	17.520	17.520	17.520	17.520
6820409	6820409 Garageboxen	5.679	6.075	6.075	6.075	6.075	6.075
6820459	6820459 Noorderstreek 40	0	0	0	0	0	0
6820509	6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	11.054	8.784	8.784	8.784	8.784	8.784
6820559	6820559 vmBezoekerscentrum Torenstreek 20	1.500	0	0	0	0	0
6820609	6820609 Garages Kustweg 8 Lauwersoog	0	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving		933.435	942.172	935.449	944.903	947.044	947.044
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving						
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	-42.981	-20.635	-54.858	-55.006	-55.007	-55.007
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	-3.972	-8.978	-8.653	-8.498	-8.438	-8.310
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	-5.042	0	-1.137	-1.109	-1.109	-1.087
6330203	6330203 Benzinstation	-11.502	-10.564	-10.646	-10.614	-22.585	-10.555
6560103	6560103 Openbaar groen	-299.208	-368.911	-341.805	-343.308	-341.035	-340.752

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
6670156 6670156 Dorpshuis	-45.869	-46.794	-46.768	-46.715	-46.684	-46.638
6721103 6721103 Huishoudelijk afval	-334.320	-330.867	-335.718	-335.121	-335.495	-335.147
6721104 6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	-2.000	-11.800	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
6721153 6721153 Bedrijfsafval	-60.494	-58.036	-59.675	-59.056	-59.016	-58.970
6722103 6722103 Riolering	-148.247	-169.946	-143.710	-147.848	-146.627	-141.983
6724103 6724103 Aula	-6.690	-6.460	-6.502	-6.507	-6.507	-6.505
6724153 6724153 Begraafplaats	-25.015	-25.695	-29.910	-29.881	-29.829	-29.774
6725152 6725152 Reinigingsrechten bedrijfsafval	4.459	0	0	0	0	0
6726102 6726102 Rioolheffing	-1.867	0	0	0	0	0
6820159 6820159 Woningen verhuur	-64.748	-62.047	-62.174	-62.106	-62.048	-25.987
6820209 6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	-54.569	-63.093	-67.926	-67.121	-66.658	-65.952
6820259 6820259 Overige gebouwen	-71.116	-74.603	-76.337	-76.270	-76.270	-76.218
6820309 6820309 Reddingsweg 2	-9.963	-12.141	-11.868	-11.713	-11.631	-11.499
6820359 6820359 Willemshof 1111a	-10.912	-17.815	-17.182	-16.887	-16.784	-16.543
6820409 6820409 Garageboxen	-4.021	-3.889	-3.889	-3.889	-3.889	-3.889
6820459 6820459 Noorderstreek 40	-14.064	-14.088	-14.097	-14.087	-14.087	-14.077
6820509 6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	-21.887	-24.312	-23.892	-23.657	-23.484	-23.250
6820559 6820559 vmBezoekerscentrum Torenstreek 20	-16.770	0	0	0	0	0
6820609 6820609 Garages Kustweg 8 Lauwersoog	0	-45.000	-41.020	-40.370	-40.159	-39.631
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving	-1.250.798	-1.375.674	-1.369.767	-1.371.763	-1.379.342	-1.323.774
Resultaat	-317.362	-433.502	-434.318	-426.860	-432.298	-376.730

2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen VTH	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
16.3 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen.	Een gezonde, veilige en prettige leefomgeving omdat de geldende regels worden nageleefd.	Als gemeente zijn wij verplicht om te handhaven wanneer een rechtsregel wordt overtreden. Alleen onder bijzondere omstandigheden mogen wij daar van afzien. Op basis van het VTH-beleidsplan dat in 2025 is vastgesteld, prioriteren wij op welke regels wij de toezicht- en handhavingsaandacht als eerste richten.
		De bouwtoezichthouder laten controleren of volgens de verleende vergunning wordt gebouwd, de resultaten daarvan vastleggen en indien nodig handhaven.
		Samenwerken met Brandweer Fryslân voor de (periodieke) toezicht op brandveilig bouwen en brandveilig gebruik van gebouwen.
		Toezicht op recreatief gebruik van woningen die bestemd zijn voor permanente bewoning in 2026 voortzetten en indien nodig handhaven. Dit bevordert de leefbaarheid van Schiermonnikoog.
16.6 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.	De kwaliteit van de strategische en programmatische uitvoering bij vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren.	Jaarlijks de resultaten van vergunningverlening, toezicht en handhaving in een overzicht bijhouden, zodat het VTH-beleidsplan uit 2025 kan worden geëvalueerd. Met die evaluatie kan in 2029 beoordeeld worden of de doelstellingen van het VTH-beleidsplan al dan niet zijn bereikt.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Kennisuitwisseling m.b.t. nieuwe omgevingswet 2024
GR De Waddeneilanden	Onderzoek naar samenwerkingsvoordelen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).
Welstandzorg Hûs en Hiem	Uitvoering geven aan het welstandsbeleid

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD251 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving						
6823109 6823109 Leges Wabovergunningen	276.152	101.582	101.639	101.641	101.642	101.642
6823159 6823159 Leges welstandstoezicht	9.421	10.750	18.250	18.250	18.250	18.250
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	285.573	112.332	119.889	119.891	119.892	119.892
Lasten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD251 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving						
6822159 6822159 Wabovergunningen	-63.210	-73.817	-77.879	-77.879	-67.129	-67.129
6822209 6822209 Toezicht en handhaving	-197.375	-188.401	-263.247	-263.247	-285.947	-285.947
6822259 6822259 BAG	-48.005	-48.454	-50.824	-50.824	-50.824	-50.824
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	-308.589	-310.672	-391.950	-391.950	-403.900	-403.900
Resultaat	-23.016	-198.340	-272.061	-272.059	-284.008	-284.008

2.6 Openbare orde en veiligheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden.	Voorkomen en aanpakken van overmatig alcohol- en drugsgebruik.	Voorlichting geven aan jongeren over alcohol- en drugs in samenwerking met Sociaal Domein.
		In gesprek blijven met de horeca over overmatig alcohol- en drugsgebruik en samen optrekken in het voorkomen overmatig gebruik.
		Vanuit OOV ondersteuning geven aan Sociaal Domein bij preventie-ontwikkelingen.
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.	Inwoners en bezoekers voelen zich veilig op Schiermonnikoog.	Het Integraal Veiligheidsplan is gemaakt en vastgesteld door de Raad. Aan de hand van een uitvoeringsplan zal aan de prioriteiten uit het Integraal veiligheidsplan worden gewerkt.
		Evalueren van de handhaving capaciteit en versterken waar nodig.
		Aandacht voor politie capaciteit en het vasthouden van een vaste poule.
		Het vastgestelde BIBOB-beleid toepassen en andere beleidsmaatregelen vaststellen op het gebied van Ondernijning.
		Opstellen van een LIO (lokaal informatie overleg) ter behoeve aanpak ondernijning.
		De veiligheid op het activiteitenstrand waarborgen in de verhouding tussen badgasten en activiteiten.
		Veiligheid van badgasten waarborgen door het inzetten van lifeguards en deze inzet evalueren.
	Voorkomen van overlast en specifieke recreatie- en horeca overlast.	Evaluatie van het horeca convenant voortzetten.
		Toezicht en handhaving op naleving Alcoholwet.
		Inzet van het ondersteuningspeloton evalueren.

	Het versterken en onderhouden van incidentmanagement in reguliere en bijzondere omstandigheden.	Versterken van de interne crisisorganisatie.
		Evalueren van de crisisplanvorming en indien nodig up-to-date maken.
	Het eiland voorzien hebben van genoeg bluswater ter bescherming flora en fauna.	We voeren jaarlijks onderhoud uit aan de drie bluswatervoorzieningen op strategische locaties op het eiland: Klein Zwitserland, Seeduneweg en Prins Bernhardweg.
		In 2026 schaffen we een terreinwagen aan voor het uitvoeren van gemeentelijke taken in de crisisorganisatie (bijvoorbeeld bij een crisis op het strand).

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	Brandweezorg, risico & crisisbeheersing, meldkamer, GHOR, ambulancezorg.
Ministerie van Justitie en Veiligheid	Politie.
GR De Waddeneilanden	Samenwerking op het gebied van veiligheid.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2021	21,00	8,00
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 jongeren	2024	0,00	2,20
Geweldsmisdrijven	Aantal per 10.000 jongeren	2024	0,00	4,30
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 jongeren	2024	0,00	1,20
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 jongeren	2024	5,10	5,70

Controle	Bronjaar	Totaal	Overtredingen
Naleving Alcoholwet	2023	5	2
Naleving Alcoholwet	2024	4	1
Naleving Alcoholwet	2025	5	0

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD261 2.6 /1 Openbare orde en veiligheid						
6140101 6140101 Openbare orde	1.078	4.759	4.759	14.759	19.759	24.759
Lasten						
PRG2 2 Leefomgeving						
PRD261 2.6 /1 Openbare orde en veiligheid						
6120355 6120355 Regionale brandweer	-309.728	-251.090	-253.991	-276.444	-287.858	-287.835
6120451 6120451 Rampenbestrijding	-51.261	-50.637	-52.466	-52.453	-52.441	-52.428
6120551 6120551 GHOR GNK	-17.891	-13.091	-13.362	-13.362	-13.362	-13.362
6140101 6140101 Openbare orde	-122.466	-144.280	-153.158	-150.658	-153.158	-150.658
Totaal 2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	-501.346	-459.098	-472.977	-492.917	-506.819	-504.283
Resultaat	-500.268	-454.339	-468.218	-478.158	-487.060	-479.524

2.7 Mutaties reserves programma 2

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onttrekkingen							
PRG2	2						
	Leefomgeving						
PRD271	2.7 /1	93.307	288.132	196.589	53.099	55.599	53.099
	Mutaties reserves programma 2						
Stortingen							
PRG2	2						
	Leefomgeving						
PRD271	2.7 /1	-15.667	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715
	Mutaties reserves programma 2						
Mutaties reserves		77.640	273.417	181.874	38.384	40.884	38.384
Gerealiseerd resultaat		77.640	273.417	181.874	38.384	40.884	38.384

Recapitulatie programma 2 Leefomgeving

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	154.280	0	0	0	0	0
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	5.450	0	0	0	0	0
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	76.203	73.410	103.410	103.410	103.410	103.410
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	362.554	2.475.018	329.835	471.515	471.515	471.515
PRD232	2.3 /2 Natuur	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	933.435	942.172	935.449	944.903	947.044	947.044
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	285.573	112.332	119.889	119.891	119.892	119.892
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	1.078	4.759	4.759	14.759	19.759	24.759
Totaal 2 Leefomgeving		1.818.573	3.609.191	1.494.842	1.655.978	1.663.120	1.668.120
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	-749.522	-187.704	-203.283	-203.077	-203.077	-202.922
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	-81.050	-57.850	-61.518	-61.518	-72.268	-72.268
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	-361.583	-562.807	-463.452	-419.216	-398.408	-397.356
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	-549.123	-2.735.153	-606.413	-667.497	-680.587	-680.439
PRD232	2.3 /2 Natuur	-50.891	-68.355	-70.922	-68.920	-54.918	-54.916
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	-1.250.798	-1.375.674	-1.369.767	-1.371.763	-1.379.342	-1.323.774
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	-308.589	-310.672	-391.950	-391.950	-403.900	-403.900
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	-501.346	-459.098	-472.977	-492.917	-506.819	-504.283
Totaal 2 Leefomgeving		-3.852.903	-5.757.313	-3.640.282	-3.676.858	-3.699.319	-3.639.858
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-2.034.329	-2.148.122	-2.145.440	-2.020.880	-2.036.199	-1.971.738
Onttrekkingen		93.307	288.132	196.589	53.099	55.599	53.099
Stortingen		-15.667	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715
Mutaties reserves		77.640	273.417	181.874	38.384	40.884	38.384
Gerealiseerd resultaat		-1.956.689	-1.874.705	-1.963.566	-1.982.496	-1.995.315	-1.933.354

Programma 3 - Economie en werkgelegenheid

3.1 Toerisme en recreatie

Strand

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen. 14.1 De vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door ronddrijvend afval en voedingsstoffen.	Een schoon en veilig strand.	Het faciliteren van strandschoonmaakacties door het beschikbaar stellen van personeel en inzamelmaterieel (tractor met wagen en plastic inzamelbakken) en zorgen voor de afvoer en verwerking van het strandafval.
		Plaatsen van de houten afvalbakken op het strand vanaf paal 9 tot paal 16 in het voorjaar en de zomer.
		Een adequate bewaking van het badstrand bij strandpaviljoen de Marlijn door de KNRM LifeGuards.
		Samen met Rijkswaterstaat, het Waterschap en Natuurmonumenten de ontwikkeling van het strand in de gaten houden in het kader van zandsuppletie.
	Goede voorzieningen (toilet, afval en fiets-parkeren) bij strandovergangen Badweg en Prins Bernhardweg. Daarbij heeft de toegankelijkheid voor minder mobiele mensen prioriteit.	Goed onderhouden van de sanitaire voorzieningen en strandovergang Badweg. In 2026 vervangen we de sanitaire unit.
		Zorgdragen voor een adequate afvalvoorziening bij de strandovergangen.
		Bij strandovergangen Badweg en Prins Bernhardweg is een strandrolstoel beschikbaar.
	Het strand is een verblijfsgebied dat aantrekkelijk is voor inwoners en recreanten.	De Strandnota bevat de kaders voor het gebruik van het strand.
	Het borgen van de toegankelijkheid van het strand bij Paal 3 en het badstrand voor zowel	Zo nodig deponeren van zand op de toegang naar het strand bij strandovergang Badweg om de bereikbaarheid voor strandbezoekers en de hulpverleningsdiensten te waarborgen.

	strandbezoekers als de hulpverleningsdiensten.	De verharding van betonplaten zorgt voor een goede toegankelijkheid van het strand bij strandovergang Prins Bernhardweg voor onder andere de hulpverleningsdiensten.
--	--	--

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand						
6140151	6140151 Strandbewaking	1.380	1.520	1.550	1.580	1.580	1.580
Lasten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand						
6140151	6140151 Strandbewaking	-68.964	-86.413	-97.484	-97.262	-97.016	-96.983
Resultaat		-67.584	-84.893	-95.934	-95.682	-95.436	-95.403

Toeristisch product

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen 8.3 Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten 8.9 Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert	Vasthouden van minimaal 300.000 gasten op jaarbasis. Uitbreiding hiervan niet zoeken in het hoogseizoen, maar in seizoenverbreding.	Stimuleren van evenementen voor specifieke doelgroepen, passend bij het seizoen én het eiland.
		Uitvoering geven aan de 10 pijlers voor toeristisch beleid.
		Stimuleren van duurzaam toerisme in samenwerking met ondernemersvereniging, VVV en natuurorganisaties. We streven ernaar in 2026 gecertificeerd te zijn als Green Destination.
		In Waddenverband en in samenwerking met Innovatieplatform Fryslân doorontwikkelen van het continu bezoekersonderzoek.
		Een verkenning naar het ontwikkelen van creatieve broedplaatsen, waar ondernemers, inwoners en kennisinstellingen elkaar inspireren en gezamenlijk werken aan innovatie. Hiervoor zijn het nieuw te realiseren maritiem centrum en de openbare werkplaats in beeld.
		Bieden van cofinanciering bij aanvragen voor het Iepen Mienskipfûns (IMF).

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Samenwerking met eilanden, provincie en Waterschap voor provinciale subsidies, in Streekwerk Waddeneilanden.
GR de Waddeneilanden	Samenwerking op gebied van marketing en toerisme m.b.v. Merk Fryslân, Waddenzee Werelderfgoed.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product						
6560303	6560303 Toiletgebouwen	0	0	0	0	0	0
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	2.184	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	0	0	0	0	0	0
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		2.184	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Lasten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product						
6560153	6560153 Kinderboerderij	-27.040	-26.070	-26.090	-26.082	-26.082	-26.076
6560253	6560253 Bevordering toerisme	-138.887	-130.402	-132.568	-124.644	-124.515	-132.182
6560303	6560303 Toiletgebouwen	-31.309	-30.936	-31.187	-31.086	-31.013	-30.920
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	-73.020	-73.558	-74.791	-74.755	-74.735	-74.704
6560403	6560403 Bijdrage SOVfonds	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	-33.242	-34.708	-35.280	-35.280	-35.280	-35.280
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		-318.498	-310.674	-314.916	-306.847	-306.625	-314.162
Resultaat		-316.313	-309.474	-313.716	-305.647	-305.425	-312.962

3.2 Jachthaven

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	We houden een representatieve en publieksvriendelijke jachthaven duurzaam in stand.	We zijn zeer tevreden over de exploitatie van de jachthaven door Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam' en streven naar het duurzaam voorzetten van deze samenwerking.
		We onderhouden een goede relatie met Watersportvereniging 'Lytje Pole'.
		We houden de Waddenhaven op diepte door om de 4 jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2026 wordt de jachthaven geploegd.
		We bereiden renovatie van de drijvende steigers voor. Met deze maatregel wordt de levensduur van de drijvende steigers met circa 25 jaar verlengd. De uitvoering van de werkzaamheden vindt naar verwachting plaats in 2027, 2028 en 2029.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Samenwerking rondom jachthavens/Waddenzee in convenant vaarrecreatie.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid						
6560203	6560203 Jachthaven	132.186	164.300	177.234	178.234	178.234	178.234
6840000	6840000 Gebiedsinvesteringen Schiermonnikoog	101.373	0	0	0	0	0
Totaal 3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid		233.559	164.300	177.234	178.234	178.234	178.234
Lasten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid						
6560203	6560203 Jachthaven	-135.268	-203.526	-220.025	-297.436	-330.249	-342.602
6840000	6840000 Gebiedsinvesteringen Schiermonnikoog	-101.373	0	0	0	0	0
Totaal 3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid		-236.640	-203.526	-220.025	-297.436	-330.249	-342.602
Resultaat		-3.082	-39.226	-42.791	-119.202	-152.015	-164.368

3.3 Mutaties reserves programma 3

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Gerealiseerd resultaat	-28.000	-28.000	-20.200	42.000	52.000	59.800

Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand	1.380	1.520	1.550	1.580	1.580	1.580
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	2.184	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid	233.559	164.300	177.234	178.234	178.234	178.234
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		237.123	167.020	179.984	181.014	181.014	181.014
Lasten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand	-68.964	-86.413	-97.484	-97.262	-97.016	-96.983
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	-318.498	-310.674	-314.916	-306.847	-306.625	-314.162
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid	-236.640	-203.526	-220.025	-297.436	-330.249	-342.602
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		-624.102	-600.613	-632.425	-701.545	-733.890	-753.747
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-386.979	-433.593	-452.441	-520.531	-552.876	-572.733
Onttrekkingen		0	0	7.800	70.000	80.000	87.800
Stortingen		-28.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
Mutaties reserves		-28.000	-28.000	-20.200	42.000	52.000	59.800
Gerealiseerd resultaat		-414.979	-461.593	-472.641	-478.531	-500.876	-512.933

Programma 4 - Burgers en bestuur

4.1 Burgerparticipatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 5 Gendergelijkheid. Doel 10 Ongelijkheid verminderen. Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen. 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving.	Afspraak met collegeleden Om met de burgemeester of een van de wethouders van gedachten te wisselen over onderwerpen die spelen in onze gemeente kunnen inwoners via het bestuurssecretariaat een afspraak maken voor een gesprek. Daarnaast brengen de collegeleden regelmatig een bezoek aan het Koningshuis, het dagcentrum en andere organisaties en bedrijven.
		Vergadermodel gemeenteraad In 2018 is de gemeenteraad gestart met vergaderen volgens het BOB-model: Beeldvormen – Oordeelsvormen – Besluitvormen Het afgelopen jaar heeft de raad deze vergadervorm geëvalueerd en afspraken gemaakt over de werkwijze: Wat beter kan is vooral 1. meer regie voor de raad, 2. een betere planning en 3. meer ruimte voor betrokkenheid van inwoners. In 2026 met de start van de nieuwe gemeenteraad krijgt dit extra aandacht.
		Kinderburgemeester en kinderen Jaarlijks wordt er een nieuwe kinderborgemeester benoemd. Dit om ook de stem van kinderen te (laten) horen. Daarnaast organiseren we een burgemeestersontbijt met kinderen uit de groepen 7 en 8 van de basisschool.
		Interactieve beleidsvorming Bij grote projecten en nieuwe ontwikkelingen wordt de bevolking in staat gesteld om actief mee te denken en te participeren. We kiezen hiertoe een op maat gesneden aanpak, die past bij de aard en omvang van het project.
		Wet Open Overheid Het aantal Woo-verzoeken is structureel gestegen en vraagt blijvend om extra inzet. In 2025 is hiervoor tijdelijk budget beschikbaar gesteld voor uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden. Gezien de structurele toename in omvang en complexiteit van de Woo-verzoeken is het noodzakelijk deze inzet in vanaf 2026 structureel te borgen.

		Daarnaast moeten we als gemeente op het gebied van actieve openbaarmaking volgende jaar de tweede tranche categorieën openbaar maken. Dit vraagt extra capaciteit en expertise, zowel om te implementeren alsook om medewerkers te ondersteunen bij de uitvoering. Wij stellen daarom voor om in 2026 een incidenteel budget van 30.000 euro toe te voegen aan de begroting vanuit de reserve WOO voor de implementatie van diverse verplichte processen, zoals de onlangs verplichte actieve openbaarmaking. Wij hebben de uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden voor de WOO structureel begroot op 40.000 euro per jaar. Vooralsnog is hiervoor geen aanvulling nodig vanuit de reserve WOO. Door deze structurele inzet kunnen wij onze WOO-verplichtingen blijvend en toekomstbestendig uitvoeren, zonder dat dit ten koste gaat van andere gemeentelijke werkzaamheden. Voor de verbetering van de informatiehuishouding zullen wij in 2026 een plan van aanpak maken
--	--	---

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten							
PRG4	4 Burgers en bestuur						
PRD411	4.1 /1 Burgerparticipatie						
6002175	6002175 Burgerparticipatie	0	-5.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

4.2 Bestuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen.	Het behoud van een zelfstandige gemeente.	Bestuurskracht: Eigen organisatie en samenwerken Omdat wij zeggenschap willen houden over ons eigen eiland, is het voor ons van cruciaal belang dat wij een zelfstandige gemeente blijven. Wij beseffen dat deze wens door onze schaalgrootte een prijs heeft. Wij hebben een kernorganisatie nodig, die kwalitatief en kwantitatief de taken aan kan. Daarnaast willen wij door slim samen te werken de kosten van onze organisatie beperken.
		Eigen organisatie <i>Bestuur</i> Door het bijzondere karakter en ligging van onze gemeente, steekt de bestuurslast in uitzonderlijke mate uit boven de gebruikelijke bestuurslast in andere gemeenten met dezelfde inwonersklasse. De provincie heeft dit onderkend en heeft de gemeente ingedeeld in inwonertalklasse 2 voor het tijdvak vanaf 1 september 2021 tot 1 januari 2027. De omvang van de formatie van de wethouders is in deze bestuursperiode 2022-2026 uitgebreid van 2 keer 0,65 fte naar 2 keer 0,8 fte.
Doel 16 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen	Constructieve samenwerking met de andere Waddeneilanden.	Samenwerken Wij werken samen met de andere Waddeneilanden via een gemeenschappelijke regeling. Wij werken samen aan het programma de Wadden, dat in 2021 is vastgesteld. In 2022 is een meerjaren uitvoeringsplan opgesteld. Via een aanvraag Regiodeal proberen we van het Rijk en de provincies Fryslân en Noord-Holland cofinanciering te bemachtigen. Op minder beleidsgevoelige terreinen (Bedrijfsvoering) proberen wij zoveel mogelijk te komen tot eensluidende uitvoering. Ook daartoe worden vanuit de GR de Wadden DVO's afgesloten met bijvoorbeeld Leeuwarden (ICT) en tussen eilanden onderling (met Ameland: onderwijs). Zie in dit verband ook de paragraaf bedrijfsvoering.
		Behoud voldoende betrokkenheid In de komende tijd zullen verschillende visies moeten worden ontwikkeld, dan wel belangrijke beleidsbeslissingen moeten worden genomen. Het is van groot belang de processen om te komen tot deze visies/beleidsbeslissingen zodanig vorm te geven en de inwoners daarover zodanig te informeren dat zij zich betrokken kunnen voelen bij het wel en wee van Schiermonnikoog. Wij kiezen daarbij voor een open houding en maximale transparantie. Dat kan bij voorbeeld via specifieke informatieavonden.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Bestuurlijke samenwerking en belangenbehartiging Waddengerelateerde en eiland specifieke zaken, gericht op behoud van zelfstandigheid. Samenwerking op ondersteunende taken zoals ICT, financiën en P&O.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD421 4.2 /1 Bestuur						
6001150 6001150 Burgemeester en wethouders	-93	0	0	0	0	0
6003258 6003258 Verkiezingen	0	0	-800	5.000	5.000	5.000
6005100 6005100 Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
6922152 6922152 Stelposten	0	-83.200	0	0	0	0
6960102 6960102 Saldi kostenplaatsen	0	0	-1	-1	-1	-1
Totaal 4.2 /1 Bestuur	-93	-83.200	-801	4.999	4.999	4.999
Lasten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD421 4.2 /1 Bestuur						
6001106 6001106 Gemeenteraad	-212.092	-210.825	-211.878	-211.784	-211.702	-211.615
6001150 6001150 Burgemeester en wethouders	-625.191	-420.774	-430.105	-431.725	-431.725	-431.725
6002100 6002100 Representatie	-20.245	-17.800	-17.800	-17.800	-17.800	-17.800
6002150 6002150 Communicatie	-38.895	-40.403	-42.764	-42.764	-42.764	-42.764
6002200 6002200 Ondersteuning BW	-76.347	-76.347	-81.357	-81.357	-81.357	-81.357
6003258 6003258 Verkiezingen	-10.897	-11.552	-34.627	-11.892	-11.892	-11.892
6005100 6005100 Bestuurlijke samenwerking	-92.044	-118.462	-123.779	-123.779	-123.779	-123.779
6005101 6005101 GR De Waddeneilanden	-95.440	-89.195	-94.309	-97.001	-97.001	-97.001
6006106 6006106 Raadsgriffier	-77.037	-79.233	-83.752	-83.752	-83.752	-83.752

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
6006156	6006156 Raadsondersteuning	-45.550	-40.162	-41.205	-41.805	-41.805	-41.805
6922152	6922152 Stelposten	-23.598	-333.377	-478.057	-295.032	-302.649	-302.649
6960102	6960102 Saldi kostenplaatsen	270.857	-72.113	-58	-93.618	-93.619	-93.619
Totaal 4.2 /1 Bestuur		-1.046.480	-1.510.243	-1.639.691	-1.532.309	-1.539.845	-1.539.758
Resultaat		-1.046.573	-1.593.443	-1.640.492	-1.527.310	-1.534.846	-1.534.759

4.3 Dienstverlening

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen.	Onze inzet voor kwaliteit van leven en welzijn staat centraal in alles wat we doen. We streven ernaar om een gemeente te zijn die continu bijdraagt aan de leefbaarheid en zorgt voor een aantrekkelijke leefomgeving, het eiland Schiermonnikoog. De gemeente staat bekend om haar zorgzaamheid en ondersteuning voor haar inwoners. We staan dicht bij de eilander gemeenschap. Wij leveren persoonlijke service, met oprechte aandacht. Samen bouwen we aan een gemeente waar iedereen zich thuis voelt en waar we respectvol met elkaar omgaan. Door het bevorderen van een gevoel van saamhorigheid en verbondenheid willen we een veilige en vertrouwde omgeving creëren waarin mensen gedijen. Dat doen wij door het zorgvuldig uitvoeren van onze wettelijke taken en leveren we maatwerk waar dat kan. De bestuurlijke ambities voeren wij doelbewust en strategisch daadkrachtig uit. Wij werken als zelfstandige gemeente vanuit een basis die op orde is en dragen bij aan de samenwerking met de andere eilandgemeenten. Vanuit een verbindende, veerkrachtige en vooruitstrevende organisatie werken wij aan goede dienstverlening en een professionele en inspirerende werkomgeving.	We versterken stap voor stap onze dienstverlening via het programma 'Dienstverlening op Peil'. Binnen dit programma werken we per thema aan concrete verbeteringen. Een tijdelijke regisseur dienstverlening zal ervoor gaan zorgen dat alles goed wordt gecoördineerd. We blijven leren en ontwikkelen, zodat onze werkwijze steeds beter aansluit op wat inwoners en ondernemers nodig hebben. Met deze aanpak zorgen we voor een toekomstbestendige dienstverlening die persoonlijk, begrijpelijk en toegankelijk is. In een wereld waar technologie en maatwerk steeds belangrijker worden, blijft Schiermonnikoog een gemeente waar iedereen zich welkom en geholpen voelt. Een plek waar de dienstverlening, net als de getijden van de Waddenzee, voortdurend in beweging blijft en meebeweegt met de behoeften van de inwoners en bezoekers.

Doel 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	In het kader van de dienstverlening bieden we een verdere flexibilisering van openingstijden en bereikbaarheid. We verruimen onze dienstverlening door de mogelijkheid te bieden voor het aanbieden van diensten op afspraak. Ook is onze website als informatiemedium verder ontwikkeld.	Conform de vaststelling van de dienstverleningsvisie zullen de openingstijden verruimd worden. In de middag zijn we telefonisch bereikbaar en kunnen er afspraken gemaakt worden. Ook zullen we de bereikbaarheid verbeteren door de website te optimaliseren.
---	---	--

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	33,07	n.v.t.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	30,11	n.v.t.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	3.551	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	22,9	n.v.t.

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Dit betreft losse inhuur van bv. adviesbureaus. Het uitbesteden van taken zoals financiën, P&O valt niet onder externe inhuur.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD431 4.3 /1 Dienstverlening						
6004108 6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	32.473	32.949	33.934	35.824	35.824	35.824
Lasten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD431 4.3 /1 Dienstverlening						
6003108 6003108 Burgerlijke stand	-22.321	-24.400	-25.600	-25.600	-25.600	-25.600
6003158 6003158 Uitvoering GBA	-12.013	-12.113	-12.992	-12.992	-12.992	-12.992
6003208 6003208 Rijbewijzen en reisdocumenten	-21.532	-14.492	-15.409	-15.409	-15.409	-15.409
6004108 6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	-806	-8.230	-5.891	-6.836	-6.836	-6.836
Totaal 4.3 /1 Dienstverlening	-56.672	-59.235	-59.892	-60.837	-60.837	-60.837
Resultaat	-24.199	-26.286	-25.958	-25.013	-25.013	-25.013

4.4 Mutaties reserves programma 4

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Gerealiseerd resultaat	33.000	8.400	221.750	0	0	0

Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur

Recapitulatie

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD421 4.2 /1 Bestuur	-93	-83.200	-801	4.999	4.999	4.999
PRD431 4.3 /1 Dienstverlening	32.473	32.949	33.934	35.824	35.824	35.824
Totaal 4 Burgers en bestuur	32.380	-50.251	33.133	40.823	40.823	40.823
Lasten						
PRG4 4 Burgers en bestuur						
PRD411 4.1 /1 Burgerparticipatie	0	-5.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
PRD421 4.2 /1 Bestuur	-1.046.480	-1.510.243	-1.639.691	-1.532.309	-1.539.845	-1.539.758
PRD431 4.3 /1 Dienstverlening	-56.672	-59.235	-59.892	-60.837	-60.837	-60.837
Totaal 4 Burgers en bestuur	-1.103.153	-1.574.478	-1.714.583	-1.608.146	-1.615.682	-1.615.595
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.070.772	-1.624.729	-1.681.450	-1.567.323	-1.574.859	-1.574.772
Onttrekkingen	33.000	8.400	221.750	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.037.772	-1.616.329	-1.459.700	-1.567.323	-1.574.859	-1.574.772

Programma 5 - Financiering en belastingen

5.01 Lokale heffingen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen						
6931102	6931102 Onroerende zaakbelasting gebruikers	86.975	94.041	96.646	99.323	102.074	102.074
6932102	6932102 Onroerende zaakbelasting eigenaren woningen	516.723	550.185	617.270	631.715	646.530	646.530
6932152	6932152 Onroerende zaakbelasting eigenaren nietwoningen	124.920	132.445	136.114	139.884	143.759	143.759
6935102	6935102 Forensenbelasting	371.662	391.352	399.179	407.162	415.306	415.306
6936102	6936102 Toeristenbelasting	1.845.946	2.363.547	2.478.113	2.496.654	2.515.567	2.515.567
6940152	6940152 Invordering belastingen	281	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		2.946.507	3.533.470	3.729.222	3.776.638	3.825.136	3.825.136
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen						
6930102	6930102 Waardering onroerende zaken	-71.956	-51.069	-52.120	-52.892	-54.052	-54.052
6936102	6936102 Toeristenbelasting	-2.584	0	0	0	0	0
6940102	6940102 Heffing belastingen	-2.810	-205.940	-210.127	-214.515	-216.291	-216.291
6940152	6940152 Invordering belastingen	-857	-2.002	-2.010	-2.010	-2.010	-2.010
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		-78.207	-259.011	-264.257	-269.417	-272.353	-272.353
Resultaat		2.868.300	3.274.459	3.464.965	3.507.221	3.552.783	3.552.783

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	2025	422,00	398,00
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2025	895,00	957,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2025	1.034,00	1.050,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Gemiddelde WOZ-waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

5.02 Algemene uitkering

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering						
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	4.550.704	4.468.000	4.707.638	4.629.263	4.617.263	4.674.263
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering						
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	-2.988	49.767	79.462	72.050	72.050	72.050
Resultaat		4.547.716	4.517.767	4.787.100	4.701.313	4.689.313	4.746.313

5.03 Dividend

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD531	5.03 /1 Dividend						
6330101	6330101 Eneco	18.474	10.702	10.702	10.702	10.702	10.702
6913102	6913102 Beleggingen	15.191	31.975	31.975	31.975	31.975	31.975
Totaal 5.03 /1 Dividend		33.665	42.677	42.677	42.677	42.677	42.677
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD531	5.03 /1 Dividend						
6330101	6330101 Eneco	-788	0	0	0	0	0
6913102	6913102 Beleggingen	0	-2.183	-2.040	-1.988	-1.988	-1.949
Totaal 5.03 /1 Dividend		-788	-2.183	-2.040	-1.988	-1.988	-1.949
Resultaat		32.877	40.494	40.637	40.689	40.689	40.728

5.04 Financieringsfunctie

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie						
6005000	6005000 Treasury	88.366	31.871	4.500	4.500	4.500	4.500
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie						
6005000	6005000 Treasury	-71.448	-59.322	-5.420	-3.833	-5.264	-3.765
Resultaat		16.918	-27.451	-920	667	-764	735

5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen						
6008000	6008000 Algemene baten en lasten	3.694	0	0	0	0	0
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen						
6008000	6008000 Algemene baten en lasten	0	-25.000	-24.999	-24.999	-25.001	-25.001
Resultaat		3.694	-25.000	-24.999	-24.999	-25.001	-25.001

5.06 Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevend primair proces (hiërarchisch).
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. Managementondersteuning primair proces.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Overhead	% van totale lasten	2025	15,04%	n.v.t.

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG91	Overhead						
PRD561	5.06 /1 Overhead						
6000000	6000000 Overhead personeel Beleidsteam	17.300	0	0	0	0	0
6000010	6000010 Overhead Personeel Publiekszaken	4.453	0	0	0	0	0
6000030	6000030 Overhead	2.688	0	0	0	0	0
6000200	6000200 Overhead Gemeentehuis	0	0	0	0	0	0
Totaal 5.06 /1 Overhead		24.441	0	0	0	0	0
Lasten							
PRG91	Overhead						
PRD561	5.06 /1 Overhead						
6000000	6000000 Overhead personeel Beleidsteam	-400.746	-188.117	-199.446	-199.446	-199.446	-199.446
6000010	6000010 Overhead Personeel Publiekszaken	-316.836	-175.860	-188.596	-188.596	-188.596	-188.596
6000020	6000020 Overhead Personeel Buitendienst	-12.543	-12.646	-13.499	-13.498	-13.499	-13.499
6000030	6000030 Overhead	-272.610	-260.098	-263.539	-333.614	-260.176	-259.504
6000100	6000100 Overhead ICT	-424.214	-416.262	-473.260	-487.401	-487.299	-487.185
6000200	6000200 Overhead Gemeentehuis	-209.322	-183.013	-191.053	-189.437	-188.327	-186.550
6000300	6000300 Overhead Administratie	-700.787	-457.124	-474.533	-486.898	-498.330	-498.330
Totaal 5.06 /1 Overhead		-2.337.058	-1.693.120	-1.803.926	-1.898.890	-1.835.673	-1.833.110
Resultaat		-2.312.616	-1.693.120	-1.803.926	-1.898.890	-1.835.673	-1.833.110

5.07 Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Schiermonnikoog geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente moet alleen aangifte doen voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf, voor zover aanwezig. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen moet worden gewaardeerd op de fiscale openingsbalans.

De gemeente heeft op dit moment twee grondexploitaties, bij winst hierop is er sprake van vpb-plicht grondexploitaties.

De opbrengsten van de verkoop afvalstromen worden opgenomen in de aangifte VPB en het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de afvalstromen en grondexploitaties is zeer beperkt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als een PM-post te oormerken.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
PRG92 VPB						
PRD571 5.07 /1 Heffing VPB						
6942103 6942103 Vennootschapsbelasting advieskosten	0	-750	-750	-750	-750	-750

5.08 Onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
PRG93 Onvoorzien						
PRD581 5.08 /1 Onvoorzien						
6922102 6922102 Onvoorziene uitgaven	0	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500

5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onttrekkingen							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen						
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	174.550	6.915	6.915	79.769	6.915	6.915
Stortingen							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen						
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	-163.248	-134.000	-134.000	-90.000	-90.000	-90.000
Mutaties reserves		11.302	-127.085	-127.085	-10.231	-83.085	-83.085
Gerealiseerd resultaat		11.302	-127.085	-127.085	-10.231	-83.085	-83.085

Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	2.946.507	3.533.470	3.729.222	3.776.638	3.825.136	3.825.136
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	4.550.704	4.468.000	4.707.638	4.629.263	4.617.263	4.674.263
PRD531	5.03 /1 Dividend	33.665	42.677	42.677	42.677	42.677	42.677
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	88.366	31.871	4.500	4.500	4.500	4.500
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	3.694	0	0	0	0	0
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		7.622.936	8.076.018	8.484.037	8.453.078	8.489.576	8.546.576
PRG91	Overhead						
PRD561	5.06 /1 Overhead	24.441	0	0	0	0	0
PRG99	Rekeningsresultaat						
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	0	36.000	58.158	278.921	269.914	221.796
Totaal Baten		7.647.377	8.112.018	8.542.195	8.731.999	8.759.490	8.768.372
Lasten							
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	-78.207	-259.011	-264.257	-269.417	-272.353	-272.353
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	-2.988	49.767	79.462	72.050	72.050	72.050
PRD531	5.03 /1 Dividend	-788	-2.183	-2.040	-1.988	-1.988	-1.949
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	-71.448	-59.322	-5.420	-3.833	-5.264	-3.765
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-25.000	-24.999	-24.999	-25.001	-25.001
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		-153.432	-295.749	-217.254	-228.187	-232.556	-231.018
PRG91	Overhead						
PRD561	5.06 /1 Overhead	-2.337.058	-1.693.120	-1.803.926	-1.898.890	-1.835.673	-1.833.110
PRG92	VPB						
PRD571	5.07 /1 Heffing VPB	0	-750	-750	-750	-750	-750
PRG93	Onvoorzien						
PRD581	5.08 /1 Onvoorzien	0	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
PRG99	Rekeningsresultaat						
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	-278.625	-145.519	-271.779	-326.354	-302.354	-374.354
Totaal Lasten		-2.769.114	-2.147.638	-2.306.209	-2.466.681	-2.383.833	-2.451.732
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		4.878.263	5.964.380	6.235.986	6.265.318	6.375.657	6.316.640

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting na wijziging	Primaire begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onttrekkingen	174.550	6.915	6.915	79.769	6.915	6.915
Storting	-163.248	-134.000	-134.000	-90.000	-90.000	-90.000
Mutaties reserves	11.302	-127.085	-127.085	-10.231	-83.085	-83.085
Gerealiseerd resultaat	4.889.565	5.837.295	6.108.901	6.255.087	6.292.572	6.233.555

Geprognotiseerde balans per 31 december

ACTIVA	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste activa						
Immateriële activa	-	-	-	-	-	-
Materiële activa	12.291	19.540	19.063	19.205	18.857	18.458
Financiële activa	578	286	238	190	144	144
Totaal vaste activa	12.869	19.826	19.301	19.395	19.001	18.602
Vlottende activa						
Voorraden	588	588	588	588	588	588
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	2.837	1.201	1.150	1.195	1.104	1.104
Liquide middelen	3.902	535	535	535	535	535
Overlopende activa	-	-	-	-	-	-
Totaal vlottende activa	7.327	2.324	2.273	2.318	2.227	2.227
Totaal Activa	20.196	22.150	21.574	21.713	21.228	20.829

PASSIVA	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste passiva						
Eigen vermogen	3.987	4.110	3.851	3.843	3.726	3.588
Resultaat (begrotingsjaar)	279	110	213	47	32	153
Voorzieningen	2.109	2.214	2.064	1.923	1.783	1.946
Vaste schulden met looptijd > 1 jaar	4.268	11.163	10.893	11.347	11.134	10.589
Totaal vaste passiva	10.643	17.597	17.021	17.160	16.675	16.276
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met looptijd < 1 jaar	645	645	645	645	645	645
Overlopende passiva	8.908	3.908	3.908	3.908	3.908	3.908
Totaal vlottende passiva	9.553	4.553	4.553	4.553	4.553	4.553
Totaal Passiva	20.196	22.150	21.574	21.713	21.228	20.829

Paragrafen

Lokale heffingen

Beleid Publiekrechtelijke heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan over de omvang van het huidige pakket aan belastingen en het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en kwijtschelding van belastingen.

Tot slot zijn de effecten van dat beleid vertaald in een overzichtje van de woonlastenontwikkeling 2026 ten opzichte van 2025.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De mogelijkheid om onroerendezaakbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een pand, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene verblijfsbelasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel. De mogelijkheid om toeristenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

De belasting is gebaseerd op de gedachte, dat binnen de gemeente personen verblijven, die daar niet woonachtig zijn, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen. De belasting kan dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting kent een tarief voor het houden van dagverblijf en een tarief voor het houden van nachtverblijf tegen vergoeding.

Degene die verblijf biedt, is belastingplichtig en gerechtigd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin op meer dan negentig dagen per kalenderjaar een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (tweede woning). De mogelijkheid om forensenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen.

De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde die wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt.” De mogelijkheid om afvalstoffenheffing in te stellen is vastgelegd in de Wet Milieubeheer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel (in)direct zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Ook voor de rioolheffing geldt dat dit een zogenaamde bestemmingsheffing is. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen. De mogelijkheid om een rioolheffing in te voeren is vastgelegd in de Gemeentewet.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn opgesomd. Een recht is geen algemene belasting. Om een recht te mogen heffen dient er een individualiseerbare prestatie van de gemeente jegens de burger te staan. Daarnaast geldt dat de begrote bate van de rechten de begrote lasten niet mogen overstijgen (opbrengstlimiet).

Leges

Op 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingegaan. De Omgevingswet regelt alles voor de ruimte waarin we wonen en werken. Deze nieuwe wet bundelt en maakt regels eenvoudiger. Met behulp van 1 digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten.

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder Hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder Hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder Hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Tarieven en kwijtscheldingsbeleid

In de Notitie Financieel Kader 2026-2029 is in algemeenheid bepaald, dat de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten jaarlijks worden verhoogd met 2%. Er gelden echter uitzonderingen:

- Voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt dat percentage normaal 2%. Maar Besloten is om de inkomsten OZB voor het jaar 2026 naast de 2% met 3% extra te verhogen. Ook is besloten om de opbrengst riool met € 58.022 te verlagen en deze verlaging door te berekenen in de tarieven OZB. De tarieven OZB zijn dus overeenkomstig verhoogd met dit bedrag.

De opbrengst onroerendezaakbelastingen wordt enerzijds beïnvloed door de WOZ-waardeontwikkeling en anderzijds door de tariefstelling. Voor woningen wordt een waardestijging verwacht van 9,66% en voor niet-woningen 2%. Besloten is om de WOZ-stijging voor woningen en voor bedrijven niet langer te compenseren door het verlagen van de tarieven. Dit resulteert in een stijging van het tarief van OZB eigenaar woningen met 11%. Het tarief OZB eigenaar niet-woningen stijgt met 11% en het tarief OZB gebruiker niet-woningen stijgt met 11%.

- Voor de rioolheffing, afvalstoffenheffing, lijkbezorgingsrechten en leges geldt dat een kostendeckering van 100% wordt aangehouden.

1. Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Schiermonnikoog maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, namelijk de 100% bijstandsnorm en de 100% AOW-norm. Ook bij de vermogenstoets wordt de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gebruikt.

Het bedrag aan te verlenen kwijtscheldingen is geraamd op € 4.000.

2. Tarieven

In de begroting staat jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen, te weten de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen (leges). Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder hoofdstuk 1 is gezegd over de beleidskaders waarbinnen in algemeenheid beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2026 ten opzichte van 2025 opgenomen.

Belasting soort	Tarief 2025	Tarief 2026	Mutatie 2026
OZB eigenaar woningen	0,0998%	0,1108%	11%
OZB eigenaar niet-woning	0,2260%	0,2509%	11%
OZB gebruiker	0,1819%	0,2019%	11%
Forensenbelasting	0,2906%	0,2964%	2%
Toeristenbelasting			5%
<i>Dagverblijf</i>	€ 2,23	€ 2,27	2%
<i>Nachtverblijf</i>	€ 1,97	€ 2,00	2%
Afvalstoffenheffing			
<i>Eenpersoonshuishouden</i>	€ 263,50	€ 268,77	2%
<i>Meerpersoonshuishouden</i>	€ 343,50	€ 350,37	2%
Lijkbezorgingsrechten	Div.	Div.	2%
Rioolheffing			
a. <i>Vast bedrag:</i>			
- <i>0 tot en met 50m3</i>	€ 29,48	€ 28,00	-5%
- <i>51 tot en met 250m3</i>	€ 59,16	€ 56,20	-5%
- <i>250m3 en meer</i>	€ 149,16	€ 141,70	-5%
b. <i>Variabel bedrag:</i>			
<i>per m3</i>	€ 1,08	€ 1,03	-5%

3. Belastingopbrengsten 2026

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de voor het jaar 2026 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen van de Gemeente Schiermonnikoog.

Belasting soort	Begroting 2026 (opbrengst in €)
OZB eigenaar woningen	617.270
OZB eigenaar niet-woning	136.114
OZB gebruiker	96.646
Toeristenbelasting	2.478.113
Forensenbelasting	399.179
Afvalstoffenheffing	392.620
Rioolheffing	228.666
Lijkbezorgingsrechten	42.433
Leges	255.129
Stelpost minder leges omgevingswet	0,00
Totaal	4.646.170

4. Kostendekking afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en leges

De geraamde lasten en opbrengsten voor het jaar 2026 bedragen:

	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Lijkbezorgingsrechten €	*Leges €
Toe te rekenen kosten:	299.203	143.710	21.217	164.717
Overhead	41.225	27.926	21.216	97.315
BTW	56.918	24.314	-	-
Totale kosten	397.376	195.950	42.433	262.022
Opbrengst heffingen	392.620	228.666	42.433	255.129
Onttrekking voorziening**	4.756	-	-	-
Storting voorziening	-	32.716	-	-
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	97%

5. Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2025-2026

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen eigenaar-bewoners en huurders en daarbinnen weer tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de effecten van de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen.

Woonlasten eigenaar-bewoner:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner Schiermonnikoog	Eenpersoonshuishoudens 2026 €	Meerpersoonshuishoudens 2026 €
Onroerendezaakbelastingen eigenaar*	564	564
Afvalstoffenheffing	268	350
Rioolheffing*	75	195
Totaal	907	1.109
Gemiddelde woonlasten 2025	2025	2025
Schiermonnikoog €	810	1016
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2025-2026	12%	9%

* voor het jaar 2026 is voor de berekening van de woonlasten een geschat gemiddelde WOZ-woningwaarde aangehouden van € 509.253 .

* Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135m³ per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46m³ per jaar.

Woonlasten huurder:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner Schiermonnikoog	Eenpersoonshuishoudens 2026 €	Meerpersoonshuishoudens 2026 €
Afvalstoffenheffing	268	350
Rioolheffing*	75	195
Totaal	343	545
Gemiddelde woonlasten 2025	2025	2025
Schiermonnikoog €	342	548
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2025-2026	0,29%	-0,55%

*Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m³ per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m³ per jaar.

6. Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2025 de onderstaande tabellen hebben ontleend.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, alsmede de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese en landelijke gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2025. De cijfers 2026 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2025 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	895	1.034	18	171
Gemiddelde in Friesland	811	927		
Gemiddelde Nederland	964	1.053		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	10,3%	11,54%
In euro's	84	107
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	-/- 7,15	-/- 1,80%
In euro's	-/- 69	-/- 19

De provinciale rangorde is in 2025 in vergelijking met 2024 iets gewijzigd. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Schiermonnikoog op plek 18 (was 16). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Schiermonnikoog). Ook landelijk gezien is de rangorde in vergelijking met 2024 iets gewijzigd. De gemeente is gezakt van plek 171 naar 175. De ontwikkeling van de verhouding voor de éénpersoons-huishoudens ten opzichte van het Friese gemiddelde geeft een negatief beeld. Schiermonnikoog zit boven het Friese gemiddelde.

Woonlasten huurder 2025

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	396	535	13*	219**
Gemiddelde in Friesland	350	470		
Gemiddelde Nederland	376	480		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	13,14 %	13,9%
In euro's	46	72
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	5,32%	11,45%
In euro's	20	55

Ook voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt dat de provinciale positie in 2025 iets gewijzigd is. Die daalt van 14 naar 13. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Weststellingwerf) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke). De landelijke positie is ook verbeterd. Daar is de gemeente in de rangorde van "goedkoopste" gemeenten geklommen van plek 230 naar plek 219.

*nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

**nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Bron COELO Atlas van de lokale lasten 2025

Onderhoud kapitaalgoederen

Wegen (zie ook thema 2.2)

In 2026 herstraten we de volgende straten volgens het beheerplan wegen en paden 2023 – 2032:

- Badweg tussen Noorderstreek en nr. 17 (plaatselijke onvolkomenheden en verharde bermen).
- Slechte plekken in de Reeweg (zuid)

We stellen de herinrichting van het van der Molenpad uit tot de ontwikkelingen gerealiseerd is. We richten het centrum van het dorp gefaseerd in als erf.

Het in 2025 met belanghebbenden opgestelde ontwerp voor een verkeersveilige veerhaven wordt in 2026/2027 uitgevoerd. Vervolgens stellen we een nieuw beheerplan Veerdam op. Daarin worden de geactualiseerde beheerafspraken met RWS verwerkt.

In 2026 actualiseren we het beheerplan wegen en paden.

Financiën, o.b.v. huidige MOP wegen:

Jaarlijks wordt er € 105.421 gestort in de voorziening onderhoud wegen.

Uw raad heeft op 18 april 2023 het beheerplan wegen en paden 2023-2032 vastgesteld. Deze financiën zijn in de begroting 2026 verwerkt.

Lichtmasten (zie ook thema 2.2)

Beheer en onderhoud van de lichtmasten is onder regie van de OVEF uitbesteed aan CityTec. In beheerprogramma MOON is het onderhoudsprogramma voor de komende jaren inzichtelijk. In 2026 voeren we dagelijks onderhoud aan de lichtmasten uit volgens het beheerplan openbare verlichting en elektrische installaties 2026 - 2035.

Financiën:

Jaarlijks wordt een bedrag van € 7.500 gestort in de reserve openbare verlichting en wordt er € 952 aan rente toegevoegd. Onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op basis van de planning van het huidige lichtmastenplan. De stand van de reserve openbare verlichting bedraagt per 1-1-2026 ongeveer € 122.000.

Openbaar groen (zie ook thema 2.4)

De buitendienst werkt al jaren volgens het groenuitvoeringsplan. Jaarlijks besteden de medewerkers van de buitendienst meer dan 5.000 uren aan openbaar groen, zoals dat omschreven staat in het plan.

Onder openbaar groen vallen ook posten die elders in de gemeentelijke begroting zijn ondergebracht, namelijk:

- groene sportvelden;
- onderhoud begraafplaats en begraven;
- legen van de afvalbakken;
- onderhoud straatmeubilair (banken/tafels);
- bladruimen en vegen van de straten en bermen;
- controle en onderhoud speeltoestellen;
- onderhoud en controle watergangen;
- ecologisch maaien;
- aandacht voor biodiversiteit.

In 2026 planten we nieuwe bomen om de waardevolle bomenstructuur te herstellen, nadat bomen waren weggefallen door storm of ziekte. We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken. Ook gaan we verder met de bestrijding van invasieve exoten.

We stellen een nieuw beheerplan openbaar groen en bomen op.

Financiën:

Voor het openbaar groen is er geen reserve of voorziening ingesteld, omdat dit reguliere, jaarlijkse kosten betreft.

Jachthaven (zie ook thema 3.2)

We houden de Waddenhaven op diepte door om de vier jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2026 wordt de Waddenhaven geploegd. We bereiden de renovatie van de drijvende steigers voor. Uitvoering van de werkzaamheden zal naar verwachting plaatsvinden in het winterseizoen in 2027, 2028 en 2029.

Financiën:

Reserve baggeren jachthaven

Voor het baggeren van de jachthaven is er een reserve baggeren. Er wordt jaarlijks € 28.000 aan deze reserve wordt toegevoegd om zo te kunnen sparen voor toekomstige grote baggerwerkzaamheden.

Voorziening jachthaven

- jaarlijks wordt € 21.000 gestort in de voorziening onderhoud jachthaven
- in 2026 staat er voor € 8.385 aan onderhoud op het programma ten laste van deze voorziening.

Riolering (zie ook thema 2.4)

Op basis van de rioolinspectie zijn maatregelen geformuleerd voor de komende 10 jaar. Deze maatregelen zijn verwerkt in het Water- en rioleringsprogramma 2026 -2035. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken. Daartoe plaatsen we ca. 40 infiltratiekolken om regenwater in de bodem te laten infiltreren in plaats van het af te voeren naar de rioolwaterzuivering.

Financiën:

Toevoegingen en onttrekkingen worden per jaar bepaald aan de hand van baten en lasten riolering.

Gebouwen (door de hele begroting)

In de raadsvergadering van 17 mei 2022 is het DMJOP-gebouwen 2022-2031 besluitvormend behandeld in de raad. Dit onderhoudsplan is verwerkt in de begroting 2026.

Financiën:

Jaarlijks wordt voor onderhoud een bedrag van € 218.686 gestort in de voorziening onderhoud gebouwen. Dit bedrag bestaat uit € 169.381 benodigde storting vanuit het DMJOP, € 36.000 voor storting scholen, € 8.305 voor Kittiwake en € 5.000 reservering voor interieur gemeentelijke gebouwen

Het onderhoud voor 2026 wordt onttrokken aan de voorziening onderhoud gebouwen.

Meerjaren onderhoudsplannen

In de begroting 2026 en verder zijn de cijfers uit de volgende door het college of de raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen verwerkt:

Kapitaalgoederen	Jaren
MOP gemeentelijke gebouwen	2025 - 2035
Beheerplan Waddenhaven Schiermonnikoog	2026 - 2035
Onderhoudsplan veerdam	2017 - 2026
Water- en rioleringsprogramma	2026 - 2035
Beheerplan Openbare Verlichting en Elektrische Installaties	2026 - 2035
Beheerplan wegen en paden	2023 - 2032
Groenbeheerplan	2008

Provincie Fryslân houdt toezicht op het duurzaam in stand houden van kapitaalgoederen, met name het voorkomen van achterstallig onderhoud. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom waar nodig aan de vernieuwing van de beheerplannen.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De organisatie van de gemeente Schiermonnikoog heeft als motto **‘Wij zijn er voor u’; onze diensten leveren wij aan alle inwoners en gasten van ons eiland.**

- Wij zijn servicegericht en doen waar dat mogelijk is een extra stap voor onze inwoners en gasten.
- Wij zijn gericht op het vinden van een oplossing; als iets niet kan, zoeken we met elkaar naar een mogelijk alternatief
- Wij handelen zonder vooringenomenheid en onafhankelijk; gewoon integer.
- Wij communiceren pro-actief, helder en duidelijk

Onze uitgangspunten voor de gemeentelijke dienstverlening

1. We voldoen aan de minimale wettelijke verplichtingen, niet minder én niet meer.
2. We maken gebruik van handige en stevige samenwerkingsarrangementen in gezamenlijkheid met onze partners de Waddeneilanden (collectief en individueel) dan wel Noardeast-Fryslân en de gemeente Leeuwarden om de uitvoeringskosten zo beperkt mogelijk te houden, de continuïteit te waarborgen en de kwetsbaarheid te verminderen. We investeren pas in een nieuwe ontwikkeling op het moment dat landelijke en provinciale kaders helder zijn. Zo voorkomen we dat we energie verspillen aan plannen die mogelijk tot niets leiden.
3. We stemmen onze dienstverlening af op de nieuwe ontwikkelingen die zich in de praktijk hebben bewezen, gaan geen ingrijpende reorganisaties uitvoeren en groeien organisch naar de nieuwe gewenste situatie.
4. Bij ons personeelsbeleid houden we proactief rekening met leeftijdsopbouw binnen de organisatie en benutten we de kansen op de lokale (eilander) arbeidsmarkt zo goed mogelijk.
5. We willen een organisatiecultuur waarbij we inwoners, gasten en anderen professioneel benaderen, servicegericht, integer en zakelijk.
6. Wij streven ernaar alleen regels te stellen die wij ook kunnen en willen handhaven.

Uit te voeren activiteiten:

1. Uitvoering geven aan de samenwerkingsafspraken met de Waddeneilanden, Noardeast-Fryslân, gemeente Leeuwarden en andere partners; gezamenlijk en individueel nieuwe ontwikkelingen bespreken
2. De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving toekomstbestendig maken. De introductie van de Omgevingswet vraagt daarbij om extra aandacht.
3. De communicatie naar onze inwoners en gasten verder ontwikkelen. Wij gaan in samenspraak met anderen een nieuw participatiebeleid opstellen.
4. De ontwikkeling van onze gemeentelijke organisatie als continu aandachtspunt te hebben vanuit continuïteit waarborgen en kwetsbaarheid zo klein mogelijk te houden; geheel en individueel

Samenwerkingsafspraken Waddeneilanden

Op samenwerkingsniveau van de Waddeneilanden is een Gemeenschappelijke Regeling afgesloten en zijn de volgende speerpunten geformuleerd waarop wij gezamenlijk als Waddeneilanden optrekken:

- Leefbaarheid
- Duurzaamheid
- Openbare Orde (Kust)Veiligheid en Water

Brede welvaart (Goed Wonen en Leven, Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen en Optimaal bereikbaar en Verbonden) en Duurzaamheid (Duurzame energie en Circulaire economie) hebben een vooraanstaande plek gekregen in het uitvoeringsprogramma van de GR Waddeneilanden en de hierop gebaseerde en toegekende Regiodeal.

Voor het samenwerkingsverband de Waddeneilanden is een programma 2050 opgesteld.

Binnen de Directieraad (het maandelijks overleg van de vijf wadden-gemeentesecretarissen en secretaris/directeur Waddenkantoor) is bedrijfsvoering een belangrijk thema omdat deze onderwerpen zich bij uitstek lenen voor samenwerking en uitwisseling tussen eilanden. Het gaat daarbij o.a. om:

- ICT en zaakgericht werken
- Inkoop en aanbesteding
- Juridische expertise
- Personeel en organisatie
- Burgerzaken
- Financiën

Samenwerking met Ameland:

Op de volgende terreinen werken we samen met de gemeente Ameland:

- Onderwijs
- Secretariaat bezwarencommissie
- Personeelszaken en salarisadministratie

Samenwerking Noardeast-Fryslân

De gemeente Schiermonnikoog heeft een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Noardeast-Fryslân. Deze DVO's hebben betrekking op het sociaal domein (WMO en sociale zaken) en (beleids-) ondersteuning op het gebied van financiën, belastingen en salarisadministratie. De dienstverleningsovereenkomst is geactualiseerd; over de diensten en de daarvoor te berekenen kosten zijn afspraken gemaakt.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Op basis van de nota handhaving 'gelijke monniken, gelijke kappen' wordt er sinds 2020 actief en gestructureerd gehandhaafd. Op grond van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging zal de wijze waarop de VTH-taken worden uitgevoerd binnenkort worden aangepast. Er is een projectplan Wonen opgesteld.

Dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en gasten

In een continu proces met elkaar in de gemeentelijke organisatie werken aan een nog betere dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en gasten is ons uitgangspunt. We werken aan de implementatie van de Dienstverleningsvisie.

Communicatie

Bij elk voorstel nemen we de communicatie-afweging expliciet mee. Hiermee creëren we nog meer bewustwording binnen de organisatie ten aanzien van de actieve communicatie naar onze inwoners. Op deze manier zijn onze inwoners eerder hierover geïnformeerd en dat draagt bij aan nog meer transparantie.

Bedrijfsvoeringskosten

Hieronder wordt inzicht gegeven in de volgende bedrijfsvoeringsonderdelen:

- a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten;
- b. Kosten van inhuur derden;
- c. Huisvestingskosten;
- d. Automatiseringskosten;
- e. Kosten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant.

a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten

Onderstaande tabel geeft de personeelslasten weer alsmede de ontwikkeling van de formatie

Afdeling	Kosten 2026 in €	Formatie 2025	Formatie 2026
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	917.551	11,77	12,15
5.600.10.1 Kostenplaats personeel beleidsteam	1.193.118	12,84	14,32
5.600.10.3 Kostenplaats personeel buitendienst	473.287	7,49	6,60
6.001.15.0 Burgemeester en wethouders	340.800	2,60	2,60
6.003.10.8 Burgerlijke stand	5.500	0	0
6.420.500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mande	338.923	5,85	5,85
9.000.220 SPUK Tijdelijke regeling capaciteit dec. overheden voor klimaat- en energiebeleid	21.778	0,30	0,30
9.000.100 PAW project	50.000	0,60	0
Totaal	3.340.957	41,45	41,82

b. Kosten van inhuur derden:

Soort inhuur	2025 €	2026 €
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	13.206	3.893
6.140.101 Openbare orde	29.000	29.000
6.140.151 Strandbewaking	20.720	21.466
6.420.500 Exploitatie samenwerkingsschool Yn de mande	106.346	137.978
6.922.152 Stelposten Flexibele schil	100.000	100.000
6.940.102 Heffingen belastingen	160.000	163.200
Totale inhuurkosten	429.272	455.537

Inhuur derden wordt gedefinieerd als:

“het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen de organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

De inhuur van derden stijgt met name door de inhuur derden van Yn de Mande.

c. Huisvestingskosten:

Product	2025	2026
5.200.15.3 Werkplaats	75.898	76.667
6.000.20.0 Overhead gemeentehuis	183.013	184.870
Totale huisvestingskosten	258.911	261.537

d. Automatiseringskosten:

Product	2025	2026
6.001.10.6 Gemeenteraad (raadsapparatuur incl. rente en afschrijving)	16.103	5.697
6.000.10.0 Overhead ICT	416.262	473.251
Totale automatiseringskosten	432.365	478.948

e. Kosten raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant

Product	2025	2026
6.001.10.6 Gemeenteraad	194.722	211.728
6.006.10.6 Raadsgriffier	79.233	83.752
6.006.15.6 Raadsondersteuning (rekenkamer/commissies/accountant)	40.162	41.205
Totale kosten raad, griffie, rekenkamer en accountant	314.117	336.685

Collegeverklaring financiële rechtmatigheid

De invoering van de collegeverklaring voor de financiële rechtmatigheid vindt plaats vanaf het jaar 2023. Het college van BenW heeft over 2023 voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid afgegeven. De accountant geeft een verklaring af voor de getrouwheid en onderzoekt daarbij ook de getrouwheid van de collegeverklaring. De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen.

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude. “De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting”.

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als ‘bijstandsfraude’ of aan ‘fraude’ met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen.

Grondbeleid

De ontwikkeling van de grondexploitaties wordt onderstaand geschetst..

Er is nog steeds een tekort aan betaalbare woningen voor de bepaalde doelgroepen, met name starters met 1 en 2 persoons- huishoudens en jonge gezinnen, in de gemeente Schiermonnikoog. In 2026 zullen de grondexploitaties verder worden geactualiseerd en daar waar nodig opgesteld.

Grondbeleid

Onder gemeentelijk grondbeleid wordt verstaan "De door het bevoegd gezag te maken keuzen met betrekking tot de toepassing van het instrumentarium ten aanzien van grondverwerving, kostenverhaal en gronduitgifte". In feite gaat het hierbij om aankoop, bouwrijp maken en verkopen van grond.

In het verleden heeft de gemeente deze taken altijd zelf uitgevoerd. Dat lag ook wel voor de hand omdat de gemeente zelf een woningbedrijf exploiteerde. De taken waren doorgaans beperkt tot gronduitgifte voor woningbouw en bedrijventerrein. Dit zal in de toekomst ook zo blijven. In het verleden zijn gronden aangekocht rondom het dorp. Dit zijn potentiële locaties voor woningbouw. Voor het overige voert de gemeente geen actief beleid.

In specifieke gevallen kan het voorkomen dat particulieren de medewerking van de gemeente vragen om infrastructuur aan te passen als gevolg van hun projecten. In die gevallen zal tussen de initiatiefnemer en de gemeente worden vastgelegd onder welke voorwaarden de kosten zullen worden verrekend.

Totaaloverzicht complexen

Begin 2026 zijn er 2 complexen in exploitatie. Dit is woningbouwlocatie Oost in Schiermonnikoog. Hier worden in totaal tussen de 25-30 woningen gerealiseerd. Het terrein is bouwrijp gemaakt en de 16 sociale huurwoningen zijn gerealiseerd. Ook Melle Grietjespad in Schiermonnikoog is in exploitatie. De bestaande manege is gesloopt, de vrijkomende grond zal weer als bedrijfsgrond worden uitgegeven.

Voor 2026 worden de volgende activiteiten verwacht:

- Actualiseren GREX Oost
- Opstellen GREX Oude Centrale
- Actualiseren GREX Melle Grietjespad i.r.t. mogelijke overdracht bedrijfsontwikkeling
- Opstellen Grex woningbouwlocaties:
 - LOC
 - Oude Riich
 - Boelensschool
 - Mogelijk Busremise

Onderbouwing verliesvoorzieningen

Er zijn nog geen verliesvoorzieningen opgevoerd. Voor woningbouwlocaties wordt in beginsel uitgegaan van een neutraal resultaat profiel.

Onderbouwing winstnemingen

Met ingang van 2017 moeten gemeenten volgens het BBV tussentijds winst nemen bij grondexploitatiecomplexen volgens de Poc-methode, de Percentage of completion. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie maal % opbrengstrealisatie is % poc.

Begin 2023 is de grondexploitatie Woningbouw Oost, Schiermonnikoog geactualiseerd. Bij deze actualisatie is uitgegaan van een vertraging van de verkoop van de 8 2^e1 kapwoningen en 4 vrije kavels. Alhoewel deze gronden al geruime tijd bouwrijp liggen, zijn er nog geen verkoopactiviteiten opgestart. In 2023 is een winst genomen van € 52.640.

Voor 2026 wordt op voorhand geen verdere winstneming geprognosticeerd.

Risicoberekening en vorming reserves

Er is geen vaste bestemmingsreserve gevormd voor eventuele risico's binnen het grondbedrijf. Risico's worden jaarlijks bepaald. Er kan bijvoorbeeld worden weergegeven wat het risico is van kostenstijging, rentestijging en uitblijven van de verkopen. Ook kan het zijn dat er in een bepaald complex een specifiek risico toe wordt gevoegd. Indien er risico's in de grondexploitatie van toepassing zijn, worden deze beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Overige gronden

Overige gronden zijn veelal agrarische gronden die de gemeente in eigendom heeft. De boekwaarde van deze gronden is lager dan de marktwaarde. De gronden worden veelal verhuurd of verpacht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, het beleid hierop en financiële kengetallen opgenomen. Tevens is een beoordeling van de verhouding tussen de kengetallen en de financiële positie opgenomen. Inzicht in de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit is noodzakelijk om het weerstandsvermogen te beoordelen. Het doel is om zichtbaar te hebben dat we in staat zijn om optredende risico's op te vangen zonder dat de publieke taken en voorzieningen in de knel komen.

Het afdekken van de risico's gebeurt deels via afgesloten verzekeringen en deels via het treffen van voorzieningen. De resterende risico's inventariseren we in deze paragraaf. Per risico benoemen we de kans van optreden, de impact en duur. Hiermee ontstaat een gefundeerd beeld op de benodigde weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen waaruit tegenvallers bekostigd worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast moeten worden.

Het weerstandsvermogen drukt de relatie uit tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's.

Een exact sluitende begroting - waarbij het weerstandsvermogen nihil is - leidt tot een situatie waarbij iedere financiële tegenvaller een probleem vormt. Om die reden is het wenselijk dat een gemeente beschikt over een adequaat weerstandsvermogen, waarbij een gezonde verhouding is tussen risico's en weerstandscapaciteit.

Het is een optelsom van alle elementen uit de gemeentefinanciën die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te kunnen dekken.

De beschikbare weerstandscapaciteit kan volgens het BBV bestaan uit:

- de reserves (voor zover vrij besteedbaar);
- de stille reserves (voor zover binnen één jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast);
- de onbenutte belastingcapaciteit (tenzij wettelijk beperkingen zijn opgelegd of in het collegeprogramma anders is afgesproken);
- nog niet ingevulde begrotingsruimte / nieuwe beleidsgelden;
- de post onvoorzien.

Het uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en dat de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers kunnen worden gedekt.

Bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit rekent de gemeente Schiermonnikoog alleen met de vrij besteedbare reserves. Redenen zijn dat de overige mogelijke onderdelen niet goed objectief zijn te meten of niet worden onderscheiden. Stille reserves worden per definitie niet gemeten. Wat de onbenutte belastingcapaciteit is hangt mede af van wat politiek haalbaar is. En de begroting bevat geen posten voor niet ingevulde begrotingsruimte of nieuwe beleidsgelden.

De structurele weerstandscapaciteit bedraagt € 12.500. Dit bedrag betreft de post onvoorzien. De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 1.926.101. Dit is het gecorrigeerde bedrag van de algemene reserve waar geen verplichtingen op rusten + overige vrij besteedbare reserves. Zie ook het onderdeel "Weerstandsvermogen" verderop in deze paragraaf.

Uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat:

- de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en
- de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers worden gedekt.

Beleidsuitgangspunten weerstandscapaciteit en risico's

De begroting en de Algemene reserve

De Programmabegroting is het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. In deze begroting bepaalt de raad het budget voor de uitvoering van de programma's. Als een risico zich voordoet, dan vangen we de effecten eerst in de lopende begroting op, alvorens een beroep te doen op de Algemene reserve. Is er sprake van structurele effecten, dan stellen we in de volgende Notitie Financieel Kader maatregelen voor om deze effecten op te vangen.

Verzekeringen

Er zijn diverse verzekeringen afgesloten voor risico's door claims van derden en schadegevallen. We werken schadepreventief, onder andere door voldoende onderhoud te plegen, het correct naleven van bestaande procedures en het goed gemotiveerd afhandelen van bezwaarschriften. Risico's van achterstallig onderhoud zijn ondervangen door het opstellen van beheerplannen. Er zijn beheerplannen met daarbij horende budgetten voor wegen, groen, openbare verlichting, riolering en gebouwen. Alleen voor de veerdam ontbreekt nog een onderhoudsplan.

Voorzieningen

Er zijn voorzieningen getroffen voor risico's en verplichtingen waarvan bekend is dat die zich voordoen en die we kunnen kwantificeren. Er zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen pensioen, onderhoud van gebouwen, riolering, onderhoud wegen, onderhoud jachthaven en dubieuze debiteuren.

Risico-inventarisatie

Voor de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is de risico-inventarisatie geactualiseerd. De risico-inventarisatie heeft een aantal geïdentificeerde risico's opgeleverd, die voldoen aan de volgende criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de kans redelijk groot is dat deze zich ook daadwerkelijk manifesteren en
- waarvan de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed of waarvoor de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door verzekeringen en voorzieningen blijven buiten beschouwing.

Uit de risico-inventarisatie zijn de hierna volgende risico's in kaart gebracht.

Daarbij is per risico aangegeven wat de maximale impact is als het risico zich voordoet en de daarbij behorende kans. De bandbreedte geeft het bedrag aan dat we per jaar aan risico lopen. De factor het aantal jaren dat dit risico zich voordoet.

	Onderwerpen (bedragen in €)	Bandbreedte	Factor	Impact	Kans	Kans x Impact
1	Sociaal Domein > jeugdzorg	100.000	4	400.000	10%	40.000
2	Langdurige ziekte	70.000	2	140.000	50%	70.000
3	LOC	500.000	1	500.000	50%	250.000
4	ICT de Wadden	120.000	1	120.000	50%	60.000
5	Omgevingswet					p.m.
6	Project Aardgasvrije wijken	3.700.000	1	3.700.000	5%	185.000
7	Meerjaren onderhoudsplannen					p.m.
8	Beperkte arbeidsmarkt	200.000	1	200.000	50%	100.000
9	Overig (waaronder leningen, garantstelling)				10%	29.276
10	VVV	50.000	1	50.000	10%	5.000
Totaal risico						739.276

1. Sociaal Domein jeugdzorg

We hebben een risico hiervoor opgenomen vanwege drie redenen:

- De onzekerheid in de ontwikkelingen in het sociaal domein. Welke taken blijven bij de gemeente, welke gaan naar de provincie, wat voor gevolgen heeft dit voor de financiën.
- Wanneer een gezin op het eiland komt wonen, dat specifieke zorg nodig heeft, is het huidige budget jeugdzorg niet voldoende.
- Dure woonaanpassingen zijn niet te voorzien.

De ontwikkelingen en de vraag naar zorg met bijbehorende consequenties worden periodiek gemonitord. Overschrijdingen en onderschrijdingen worden verrekend met de reserve Sociaal Domein.

2. Vervanging bij ziekte of langdurige afwezigheid

In geval van ziekte van gemeentepersoneel geldt een doorbetalingsverplichting van het salaris.

De kosten van vervanging als gevolg van ziekte komen voor rekening van de gemeente boven de reguliere loonkosten. Uiteraard wordt in geval van ziekte een adequate begeleiding geboden en de wetgeving conform de Wet verbetering Poortwachter uitgevoerd.

Langdurige ziekte leidt in de meeste gevallen tot externe inhuur. Als die inhuur bijvoorbeeld een jaar nodig is, dan kunnen de kosten tot gemiddeld € 70.000 per ziektegeval oplopen. Dit risico wordt geschat op 20% gedurende 2 jaar. Dat betekent dat er een kans van 20% is, dat er zich een ziektegeval voor doet van 2 jaar lang.

3. ICT de Wadden

De ICT kosten nemen elk jaar toe. Door maatschappelijke ontwikkelingen nemen bijvoorbeeld de kosten van ICT beveiliging toe. We hebben geen keuze om de gevraagde extra bijdrage niet te betalen, anders lopen we namelijk het risico op veel hogere herstelkosten. We hebben echter geen inzicht in de ontwikkeling van deze kosten.

4. Project Aardgasvrije wijken (PAW)

In 2022 is subsidie door het rijk verstrekt voor het Project Aardgasvrije wijken (PAW) van € 2,3 miljoen. Daarnaast wordt verwacht nog extra subsidie binnen te halen, dit resulteert in een project begroting van € 3,7 miljoen. Dit project is een groot project voor de gemeente. Daarom nemen we voor dit project als risico een gedeelte van onvoorziene kosten op van 5% van de projectbegroting.

5. Meerjaren onderhoudsplannen

In de begroting 2026 en verder zijn de cijfers uit de volgende door de raad vastgestelde onderhoudsplannen verwerkt.

Plan	Looptijd
MOP gemeentelijke gebouwen	2025-2035
MOP jachthaven	2026-2035
MOP riolering	2026-2035
MOP openbare verlichting	2026-2035
MOP wegen	2023-2032
Groenbeheersplan	2008

Wat nog ontbreekt, is het MOP veerдам

Provincie Fryslân houdt toezicht op de ouderdom van de onderhoudsplannen. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom aan de vernieuwing van de onderhoudsplannen, het MOP wegen is in 2023 opgeleverd en een voorbeeld hiervan.

De verwachting is dat de financiële uitwerking van oude plannen een minimaal effect zal hebben op de begroting 2026 en verder. Maar aangezien dit niet zeker, hebben we dit als risico met een pm post opgenomen.

8. Beperkte arbeidsmarkt

Er is momenteel een tekort aan vakkundig personeel. Bij het ontstaan van een vacature kan dit ervoor zorgen dat de vacature niet of laat wordt ingevuld. In de tussentijd moet externe inhuur worden betaald. De kosten van externe inhuur zijn hoger dan van vast personeel. In de begroting is een budget opgenomen voor een flexibele schil van € 100.000. Het hier genoemde risico betreft kosten die niet gedekt kunnen worden uit dit budget.

9. Overig (waaronder leningen, garantstelling)

Naast de hiervoor genoemde risico's zijn er nog minder concrete risico's te benoemen. We noemen hieronder alleen de garanties en leningen, maar ook bijv. schades vallen hieronder.

Verstreckte leningen en garanties

	Verstreckte leningen	Jaar verstrekt	Stand 31-12-2025 (€)	Verstrekt (€)	Aflossing (€)	Stand 31-12-2026 (€)
1	Stichting Veldsporten	2005	714		714	0
2	Dorpshuis Ons Centrum	2018	25.201		4.992	20.209
3	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN)	2018	144.059		7.502	136.557
4	Energiecoöperatie De Sintrale	2020	21.189		2.514	18.675
5	Energiecoöperatie De Sintrale	2021	21.940		2.042	19.898
6	VVV	2024	20.000		5.000	15.000
	Totaal verstreckte leningen		233.103	0	22.764	210.339
	Garanties					
1	Verstreckte garantie Yn'e Mande					45.000
	Totaal verstreckte leningen en garanties					255.339
Risico 10%						25.533

Verstreckte leningen en garanties:

De gemeenteraad heeft op 15 mei 2018 besloten garant te staan voor het financiële effect van een leerlingendaling tot een bedrag van € 45.000.

Er zijn geen actuele signalen van de stichtingen/verenigingen, dat zij niet aan hun aflossingsverplichtingen zouden kunnen voldoen, of dat de gemeente zal worden aangesproken op haar garantstellingen. Voor de post overige, waar de leningen en garantstellingen ook onder vallen, wordt het risicobedrag vooralsnog ingeschat op 10% van het restantbedrag van de leningen en garanties per 31-12-2026, t.w. € 25.533.

Weerstandsvermogen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende reserves:

Soort Reserve	Bedrag in €
Algemene Reserve	1.091.649
Reserve Eneco	986.334
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	2.077.983

De incidentele weerstandscapaciteit komt eind 2026 uit op € 2.077.983. Het voldoet aan ons financieel risico van € 739.276, zoals berekend in de risicoparagraaf.

De bestemmingsreserves waaronder verplichtingen liggen (reserves lichtmasten, reserve resultaat riolering, baggeren jachthaven, duurzame energie, dekking afschrijving, wet open overheid en reserve projecten) mogen we niet mee nemen bij de bestemmingsreserves die vrij besteedbaar zijn.

Hoe beoordelen we ons weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen geeft weer in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de geïnventariseerde risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) te kunnen afdekken, oftewel de mate waarin de gemeente Schiermonnikoog in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Er bestaan geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Gemeente Schiermonnikoog hanteert onderstaande waarderingstabel.

Ratiowaarde	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
< 0,8	Onvoldoende

Uitgaande van deze waarderingstabel betekent dit voor de gemeente Schiermonnikoog bij de stand van een incidentele weerstandscapaciteit van € 2.077.983 een ratiowaarde van 2,8. Hiermee is het weerstandsvermogen "uitstekend".

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. De kengetallen zijn gebaseerd op de primaire begroting. Het gaat om de volgende kengetallen:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit;

1A: Netto schuldquote

De netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen brengen in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren.. Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	110%	95%	123%	125%	124%	118%

De netto schuldquote stijgt in het jaar 2026. Dit betekent een verslechtering van de netto schuld quote. In de begroting is een bijdrage vanuit de Regiodeal nog niet verwerkt, omdat nog onduidelijk is hoe hoog deze bijdrage zal zijn.. Een bijdrage verlaagt het benodigde investeringskrediet en de benodigde leningen. Hierdoor kan de netto schuld quote dalen.

1B: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is, en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldenquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	120%	93%	121%	124%	123%	117%

2: De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is. Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. Zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Solvabiliteit	21%	19%	19%	18%	18%	18%

3: Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Grondexploitatie	5%	5%	5%	5%	5%	5%

4. Structurele begrotingsruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan structurele lasten is meer flexibel dan waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het getal, hoe beter het is.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Structurele begrotingsruimte	0%	1,5%	0,94%	-1,58%	-1,82%	-0,83%

5: Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. Hoe lager het getal hoe beter.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2027	Begroting 2027
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1	98%	102%	103%	103%	104%	104%

Financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Schiermonnikoog, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Renteontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. In het eerste half jaar van 2024 zijn de rentes kortgeld en de rente van langlopend geld gedaald. De verwachting is dat de rente komend jaar iets verder zal dalen.

Kasbeheer

Al het betalingsverkeer heeft de gemeente gecentraliseerd bij twee banken. De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG, de Rabobank wordt vooral aangehouden als service naar de klanten en vanuit regionaal economische motieven. Het saldo op deze rekening wordt periodiek afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

De gemeente Schiermonnikoog kent vanaf een kredietlimiet van € 750.000, hiervoor wordt dan een bereidstellingsprovisie van 0,04% gerekend. De bijbehorende rente wordt op basis van 1 maands Euribor berekend. Bij een positief saldo zal geen rente worden betaald. Bij een negatief saldo zal wel rente worden uitbetaald, maar het met een afslag van 0,15%.

Bij overschrijding van de kredietlimiet wordt de intradaglimiet van € 750.000 gebruikt, waarna het aan de gemeente is, om de overschrijding van de kredietlimiet om te buigen naar een kasgeldlening of een langlopende lening. De financieringsovereenkomst is afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari, stilzwijgend met één jaar verlengd. In de financieringsovereenkomst met de BNG is geen sprake meer van gehoudenheid. Dit houdt in, dat de gemeente Schiermonnikoog vrij is in haar keuze bij welke partij zij haar geld aantrekt.

Bij de Rabobank zijn geen kredietfaciliteiten.

Uiteraard staat het de gemeente Schiermonnikoog vrij, om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingsbedrag) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Schatkistbankieren

Het Schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen, dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onder brengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal (begrotingstotaal = totale lasten van de primaire begroting, excl. reserves), met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2.500.000. Uitgaande van onze begrotingsomvang van ruim € 10 miljoen aan lasten, dan zal de minimumgrens € 250.000 zijn (want 0,75% van € 10 miljoen is lager dan de minimumgrens van € 250.000).

Voor de gemeente Schiermonnikoog, heeft het schatkistbankieren niet al te veel verstrekkende gevolgen, omdat wij overwegend een zogenaamde leengemeente zijn en weinig "positief" staan op de Rekening Courant. Alleen heeft de gemeente nu tijdelijk overtollige middelen door de ontvangst van de subsidie PAW. Met de bouw van het LOC zullen grote uitgaven gedaan moeten worden en zal het rekening-courant saldo dalen.

Het schatkistbankieren geldt alleen voor overtollige financiële middelen. Er is geen leenfaciliteit aanwezig.

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar. Hieronder volgt de berekening van de renterisiconorm.

	Bedragen x € 1.000
Begrotingstotaal	11.335
Renterisico percentage	20%
Renterisicosom	2.267

In onderstaande tabel wordt het totaal aan renteherzieningen en aflossingen beoordeeld aan de hand van de renterisiconorm. De renteherziening is inclusief de te verwachten extra rentelast door de financiering van de verwachte investeringen.

	Bedragen x € 1.000
Renteherziening	318
Renterisiconorm	2.267
Ruimte onder renterisiconorm	1.949

Uit bovenstaande berekening blijkt, dat de gemeente Schiermonnikoog de renterisiconorm onderschrijft.

De totale schuld van de gemeente per 1 januari 2026 bedraagt naar verwachting € 11 miljoen.

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2026. De kasgeldlimiet over het jaar 2026 is, 8,5% van € 11.335.000 is afgerond € 963.000.

De actuele stand in rekening courant bedraagt € 535.000 positief 1 oktober 2025.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 312.000. Aan de taakvelden wordt doorberekend een bedrag van € 311.000 waardoor op treasury een negatief renteresultaat van € 1.000 ontstaat.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

Renteschema	(bedragen x € 1.000) 2026	
Rentelasten	318	
Rentebaten	5	- /-
Correctie voor doorgeleende gelden	1	- /-
Aan taakvelden toe te rekenen rente	312	
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)	311	- /-
Rente-resultaat op het taakveld treasury	1	

Hoe staat het met de leningspositie?

De totale schuld van de gemeente per 31 december 2025 bedraagt naar verwachting € 11 miljoen. € 705.000 is doorgeleend aan de Stichting Veldsporten, de stichting Dorpshuis, SVn Stimuleringsfonds en de duurzame energiecoöperatie Schiermonnikoog.

Naast het zo optimaal mogelijk gebruik maken van de kasgeldlimiet, zullen er bij overschrijding van deze kasgeldlimiet, langlopende leningen moeten worden aangetrokken.

De ontwikkeling van de langlopende lening portefeuille in de afgelopen 5 jaar is in onderstaand schema weergegeven.

Lening portefeuille	Bedragen x € 1.000
Schuld per 1-1-2025	4.260
Aflossingen in 2025	530
Nieuwe leningen (verwacht)	7.470
Schuld per 1-1-2026	11.200

Wet HOF

In de wet HOF (Houdbare OverheidsFinanciën) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten.

In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Schiermonnikoog hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Schiermonnikoog geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Wat is ons EMU-saldo?

Het Rijk en medeoverheden hebben afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort.

Het EMU-saldo van de gemeente Schiermonnikoog voor begroting 2026 komt uit op € 4.000 positief, wat betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 4.000 lager zijn dan de inkomsten.

	Omschrijving	Begroting 2025 x € 1.000	Begroting 2026 x € 1.000	Begroting 2027 x € 1.000	Begroting 2028 x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-316	-156	-174	-132
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	7.249	-477	142	-348
3	Mutaties voorzieningen	105	-150	-141	-65
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0
5	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		7.460	171	-457	151

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente heeft een breed pakket aan beleidsdoelstellingen. Niet al deze doelstellingen kunnen en worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarom participeert de gemeente in samenwerkingsverbanden (met bijv. andere gemeenten), of subsidieert de gemeente andere partijen om deze doelstellingen te realiseren.

Wanneer de gemeente samenwerkt met andere partijen en hierbij sprake is van een beleidsmatig en financieel belang, wordt gesproken over een verbonden partij.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de verbonden partijen van de gemeente Schiermonnikoog. In de volgende paragraaf zal een risicoanalyse worden gegeven van de gemeentelijke belangen met de betrokken partij. Deze wordt gevolgd door een detailoverzicht van de verbonden partijen.

Risicoanalyse

De verbonden partijen waarmee de gemeente Schiermonnikoog een relatie onderhoudt, verschillen in mate van belang. Bij dit belang is onderscheid te maken in beleidsmatig en financieel belang. Door het in kaart brengen en categoriseren van de verbonden partijen is het beter mogelijk om prioriteiten te stellen op het gebied van monitoren van de verbonden partijen. Hierbij is gekozen voor de volgende vier categorieën:

- Hoog beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Hoog beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000).

In onderstaande matrix zijn de verschillende partijen weergegeven naar beleidsmatig en financieel belang.

Financieel belang	Hoog (bijdrage/inkomst > € 10.000)	Laag (bijdrage/inkomst < € 10.000)
<i>Beleidsmatig belang</i>		
<i>Hoog</i>	Veiligheidsregio Fryslân De Waddeneilanden	Kabeltelevisie NOF Sociaal Domein Fryslân Jobinder
<i>Laag</i>	NV Stedin Groep FUMO Afvalsturing Friesland Bank Nederlands Gemeenten	Welstandszorg Hûs en Hiem Gemeenschap Kredietbank Friesland Ver. Nederlands Gemeenten Ver. van Friese Gemeenten

Detailoverzicht

Onderstaand is de detailinformatie van de verbonden partijen weergegeven. Per verbonden partij is detailinformatie gegeven en zijn de belangen en relaties met de gemeente weergegeven.

Voor wat betreft het financieel belang is aangegeven wat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente is, of hoe groot het aandelenkapitaal van de gemeente bij de betreffende partij is. Daarnaast is ook aangegeven of de gemeente rechtmatigheidsrisico loopt over de eventuele niet-rechtmatige handelingen van de verbonden partij. Hierbij wordt verwezen naar de notitie "Verbonden partijen en aanbesteding" van de commissie BBV.

Om de verschillen in belang tussen de verbonden partijen inzichtelijk te krijgen, is het ook belangrijk om inzicht te hebben in de mate van informatievoorziening tussen de verbonden partij en de Gemeente Dongeradeel. Per verbonden partij is aangegeven hoe vaak de gemeente geïnformeerd wordt door de betreffende partij.

Ten slotte is ook aangegeven of een financieel risico bestaat met betrekking tot de financiële bijdrage of het aandelenkapitaal en welke beheersmaatregelen hiertoe zijn genomen.

Vanwege het lage beleidsmatige en financiële belang van de laatste categorie is gekozen om bij deze partijen te volstaan met een beknopte toelichting waarin de doelstelling van de verbonden partij is weergegeven

Veiligheidsregio Fryslân

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	Openbaar belang: De Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. collectieve preventie ziekten, brandweer zorg, geneeskundige hulpverlening en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer. Wijze van belang: > Bestuurlijk belang: Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; Het dagelijks bestuur bestaat uit: a. de voorzitter van het algemeen bestuur b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. > Financieel belang: Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. In 2026 zijn onze bijdragen als volgt: -bijdrage brandweer € 253.991 -bijdrage gezondheid € 43.288 -bijdrage rampenbestrijding € 52.466 Totaal € 349.745
<i>Risico's</i>	
<i>Programma</i>	1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn en 2.6 Openbare orde en veiligheid
<i>Resultaat 2024</i>	-/- € 3.643.126

<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	2024	2023
	Eigen vermogen	€ 10.661.592	€ 8.868.135
	Vreemd vermogen	€ 87.343.698	€ 82.448.281
<i>Toelichting</i>	De Gemeenschappelijke regeling voldoet aan de nieuwe Wet veiligheidsregio en biedt voordelen aan de kwaliteit en snelheid van de brandbestrijding en hulpverlening. De doelstellingen op het gebied van veiligheid en bescherming kunnen daardoor op een effectievere en efficiëntere wijze gerealiseerd worden. De participatie is, gelet op deze voordelen, van duurzame aard.		

De Waddeneilanden

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke gemeenten door onomkeerbare, niet vrijblijvende en doelgerichte samenwerking met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Wijze van belang: > Bestuurlijk belang: Het algemeen bestuur bestaat uit de colleges van B&W van de vijf Waddeneilanden en het dagelijks bestuur wordt gevormd door de vijf burgemeesters. > Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage op grond van de begroting van De Waddeneilanden. Conform vaste verdeelsleutels wordt de bijdrage van alle vier de deelnemende gemeenten bepaald. Onze bijdrage 2026 aan de GR bedraagt € 94.309.		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	4.2 Bestuur		
<i>Resultaat 2024</i>	€ 128.757 positief		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	2024	2023
	Eigen vermogen	€ 305.921	€ 520.965
	Vreemd vermogen	€ 765.025	€ 516.762
<i>Toelichting</i>	De Waddeneilanden bestaat uit Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog en Terschelling en Texel.		

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam			
Belang	Openbaar belang: De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Schiermonnikoog, Ameland en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017). Wijze van belang: >Bestuurlijk belang: -De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. -Opheffing: De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. >Financieel belang; -Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF start 2017-16823; Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden; -Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer; -Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners. -Onze bijdrage 2026 aan de GR bedraagt € 12.432.			
	Risico's	-		
	Programma	1. Sociaal		
	Resultaat 2024	€ 0		
	Financiële omvang EV en VV	Jaarrekening	2024	2023
		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
		Vreemd vermogen	€ 768.472	€ 1.015.069
	Toelichting	-		

Kabeltelevisie NOF

Hoog beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
Belang	<u>Openbaar belang:</u> De beschikbaarheid van een betrouwbaar kabelnetwerk met een hoge aansluitdichtheid en moderne mogelijkheden. <u>Wijze van belang:</u> >Bestuurlijk belang: De RvC bestaat sinds medio 2015 uit drie externe leden, waarvan één is voorgedragen door de aandeelhoudende gemeenten. Het college is vertegenwoordigd in de AVA. >Financieel belang; Gemeente bezit 4,25% van de aandelen Kabel Noord. Over het jaar 2024 is geen dividend uitgekeerd.									
Risico's	Het risico voor de gemeente beperkt zich tot (de waarde van) het aandelenbezit. Er is geen dividendopbrengst opgenomen in de begroting. De investering in de verglazing van het netwerk brengt met zich mee dat naar verwachting de komende jaren geen dividend wordt uitgekeerd. Begroting en jaarrekening worden vastgesteld in de AVA.									
Programma	5.2 Financiering									
Resultaat 2024	€ 1.427.750 negatief									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Jaarrekening</td><td>2024</td><td>2023</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 9.037.057</td><td>€ 10.464.807</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 121.896.525</td><td>€ 122.234.495</td></tr></table>	Jaarrekening	2024	2023	Eigen vermogen	€ 9.037.057	€ 10.464.807	Vreemd vermogen	€ 121.896.525	€ 122.234.495
Jaarrekening	2024	2023								
Eigen vermogen	€ 9.037.057	€ 10.464.807								
Vreemd vermogen	€ 121.896.525	€ 122.234.495								
Toelichting	De Kabeltelevisie NOF heeft tot taak de aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne-inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de deelnemende gemeenten, alsmede het verrichten van werkzaamheden t.b.v. uitzendingen									

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Alle 18 Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr. 61128, d.d. 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. Bij raadsbesluit van 25-1-2022 is de gemeenschappelijke regeling opnieuw vastgesteld. De gegevens hierna zijn niet gewijzigd. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: De centrumgemeente wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de deelnemende gemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling > Financieel belang: De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden na gecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Het financiële belang voor 2024 is: € 9.300.
Risico's	-
Programma	1 Sociaal
Resultaat 2024	0
Financiële omvang EV en VV	Niet van toepassing, want ieder jaar wordt het rekeningsaldo verrekend met de gemeenten
<i>Toelichting</i>	

NV Stedin Groep

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
Belang	<u>Openbaar belang:</u> Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: De gemeente bezit aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. > Financieel belang: 1.633 aandelen De waarde van het aandeel is € 100 conform pagina 213 in de jaarrekening 2024 van de Stedin groep. Bij besluit van 15 juni 2021 heeft de raad besloten preferente aandelen te kopen tot een maximum van € 131.400. Dit in verband met de energietransitie. Deze aankoop heeft plaatsgevonden op 12 juli 2021. Er zijn 237 preferente aandelen gekocht voor een waarde van € 114.000.									
Risico's	-									
Programma	5.2 Financiering									
Resultaat 2024	€ 180.000.000 positief									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><th>Jaarrekening</th><th>2024</th><th>2023</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.370.000.000</td><td>€ 3.221.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.704.000.000</td><td>€ 5.063.000.000</td></tr></table>	Jaarrekening	2024	2023	Eigen vermogen	€ 3.370.000.000	€ 3.221.000.000	Vreemd vermogen	€ 5.704.000.000	€ 5.063.000.000
Jaarrekening	2024	2023								
Eigen vermogen	€ 3.370.000.000	€ 3.221.000.000								
Vreemd vermogen	€ 5.704.000.000	€ 5.063.000.000								
Toelichting	-									

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
Belang	Openbaar belang: Voert taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht milieuregelgeving en adviseert deelnemende overheden in Fryslân op milieu specifieke gebieden. De gemeente is wettelijk verplicht om bepaalde basistaken uit te laten voeren (waaronder toezicht op bepaalde bedrijfstakken). Daarnaast neemt de gemeente plustaken af. Het gaat daarbij om specialistische advisering op gebied van bijvoorbeeld geluid en externe veiligheid. Voor het verrichten van diensten worden kostendekkende tarieven berekend. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: -De deelnemers (gedeputeerde staten, de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur. -Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 14 van de g.r. > Financieel belang: -De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; -De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. Onze bijdrage in de begroting 2026 is € 69.000		
Risico's	-		
Programma	2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu		
Resultaat 2024	€ 361.794		
Financiële omvang EV en VV	Jaarrekening	2024	2023
	Eigen vermogen	€ 839.506	€ 1.278.771
	Vreemd vermogen	€ 4.783.724	€ 5.326.624
Toelichting	-		

Afvalsturing Friesland

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
Belang	<u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. - <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. > Financieel belang: De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2024 met de historische aanschafwaarde van € 20.420.									
Risico's	-									
Programma	2.4 Fysieke leefomgeving									
Resultaat 2024	€ 7.130.000									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Jaarrekening</td><td>2024</td><td>2023</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 83.562.000</td><td>€ 78.528.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 131.694.000</td><td>€ 106.366.000</td></tr></table>	Jaarrekening	2024	2023	Eigen vermogen	€ 83.562.000	€ 78.528.000	Vreemd vermogen	€ 131.694.000	€ 106.366.000
Jaarrekening	2024	2023								
Eigen vermogen	€ 83.562.000	€ 78.528.000								
Vreemd vermogen	€ 131.694.000	€ 106.366.000								
Toelichting	-									

Bank Nederlands Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
<i>Belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: stemrecht op basis van aandelen. > Financieel belang: 7.020 aandelen met een waarde van € 15.930									
Risico's	-									
<i>Programma</i>	5.2 Financiering									
<i>Resultaat 2024</i>	€ 294.000.000									
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	<table><tr><td>Jaarrekening</td><td>2024</td><td>2023</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.777.000</td><td>€ 4.721.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 123.164.000</td><td>€ 110.819.000</td></tr></table>	Jaarrekening	2024	2023	Eigen vermogen	€ 4.777.000	€ 4.721.000	Vreemd vermogen	€ 123.164.000	€ 110.819.000
Jaarrekening	2024	2023								
Eigen vermogen	€ 4.777.000	€ 4.721.000								
Vreemd vermogen	€ 123.164.000	€ 110.819.000								
<i>Toelichting</i>	-									

Welstandszorg Hûs en Hiem

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Het behartigen van gemeenschappelijke regelingen op het gebied van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân wordt uitgevoerd door deze gemeenschappelijke regeling.

St. GR Kredietbank Friesland

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

De gemeenschappelijke regeling ondersteunt mensen met geldzorgen.

Ver. Nederlands Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle gemeenten in Nederland.

Ver. van Friese Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Friese Gemeenten.

Openbaarheid

Deze paragraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 is ingegaan. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht besteden aan de manier waarop wij als bestuursorgaan de Woo uitvoeren.

Deze Woo gaat over een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Het doel van de wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden. Dit doen we door meer overheidsinformatie openbaar te maken. Sneller dan voorheen en deze ook voor iedereen gemakkelijker toegankelijk te maken.

De Woo kan gefaseerd worden ingevoerd voor wat betreft de actieve openbaarmaking van informatie. De invoering moet binnen 5 jaar zijn afgerond. Randvoorwaardelijk is het op orde krijgen van de informatiehuishouding binnen 8 jaar.

Het aantal Woo-verzoeken is structureel gestegen en vraagt blijvend om extra inzet. In 2025 is hiervoor tijdelijk budget beschikbaar gesteld voor uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden. Gezien de structurele toename in omvang en complexiteit van de Woo-verzoeken is het noodzakelijk deze inzet in vanaf 2026 structureel te borgen.

Daarnaast moeten we als gemeente op het gebied van actieve openbaarmaking volgende jaar de tweede tranche categorieën openbaar maken. Dit vraagt extra capaciteit en expertise, zowel om te implementeren alsook om medewerkers te ondersteunen bij de uitvoering.

Wij stellen daarom voor om in 2026 een incidenteel budget van 30.000 euro toe te voegen aan de begroting vanuit de reserve WOO voor de implementatie van diverse verplichte processen, zoals de onlangs verplichte actieve openbaarmaking.

Wij hebben de uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden voor de WOO structureel begroot op 40.000 euro per jaar. Vooralsnog is hiervoor geen aanvulling nodig vanuit de reserve WOO. Door deze structurele inzet kunnen wij onze Woo-verplichtingen blijvend en toekomstbestendig uitvoeren, zonder dat dit ten koste gaat van andere gemeentelijke werkzaamheden.

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zullen wij in 2026 een plan van aanpak maken. Wanneer uit het plan van aanpak blijkt dat aanvullend budget nodig is zullen wij bij de Zomernota u vragen om vanuit de reserve WOO de begroting uit te laten zetten.

Bijlagen

Bijlage 01 Staat van investeringen

Bedragen in EUR Investeringsen	2026	2027	2028	2029
Takkenversnipperaar		€ 55.000,00		
Renovatie jachthaven		€ 520.000,00		
Vervanging kraan Palfinger PK-9002- EH A	€ 40.000,00			
NFK2026-2029 punt 9:technologie organisatieontw	€ 50.000,00			
NFKPunt7: Ren.drijvende steigers jachthaven 2027		€ 150.000,00		
NFKPunt7: Ren.drijvende steigers jachthaven 2028			€ 250.000,00	
NFKPunt7: Ren.drijvende steigers jachthaven 2029				€ 250.000,00
Totaal Investeringsen	€ 90.000,00	€ 725.000,00	€ 250.000,00	€ 250.000,00

Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen

	Saldo 01-01-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	646.589	313.625	-253.580	706.634
4211101 Begrotingsresultaat	278.625	109.519		388.144
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	986.334	0	0	986.334
<i>subtotaal</i>	<i>1.911.548</i>	<i>423.144</i>	<i>-253.580</i>	<i>2.081.112</i>
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	441.428	33.000	-149.911	324.517
4211202 Reserve lichtmasten	122.799	7.500	-105.000	25.299
4211203 Reserve veerdam	582.347	7.215	-39.650	549.912
4211205 Reserve resultaat riolering	71.753	0	0	71.753
4211207 Reserve baggeren jachthaven	56.000	28.000	0	84.000
4211209 Reserve duurzame energie	370.962	0	-62.500	308.462
4211210 Reserve toerisme	75.000	0	0	75.000
4211211 Reserve dekking afschrijving	117.480	0	-6.915	110.565
4211212 Reserve Wet open overheid	196.116	99.000	-48.482	246.634
4211213 Reserve projecten	265.778	0	0	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	0	22.630	0	22.630
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.888	0	0	54.888
<i>subtotaal</i>	<i>2.354.551</i>	<i>197.345</i>	<i>-412.458</i>	<i>2.139.438</i>
Totaal reserves	4.266.099	620.489	-666.038	4.220.550
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	686.966	22.052	-25.371	683.647
4212004 Voorziening verlofsparen	9.748	0	0	9.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				0
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	913.901	252.659	-111.119	1.055.441
4212302 Voorziening riolering	372.710	50.889	-61.232	362.367
4212303 Voorziening onderhoud wegen	72.313	105.421	-140.784	36.950
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	53.100	21.000	-8.385	65.715
Totaal voorzieningen	2.108.738	452.021	-346.891	2.213.868
Totaal reserves en voorzieningen	6.374.837	1.072.510	-1.012.929	6.434.418

	Saldo 01-01-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	1.094.778	35.000	-251.750	878.028
4211101 Begrotingsresultaat	-	213.621		213.621
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	986.334	-	-	986.334
<i>subtotaal</i>	2.081.112	35.000	-251.750	2.077.983
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	324.517	-	-119.695	204.822
4211202 Reserve lichtmasten	25.299	7.500	-60.000	-27.201
4211203 Reserve veerdam	549.912	7.215	-9.650	547.477
4211205 Reserve resultaat riolering	71.753	-	-	71.753
4211207 Reserve baggeren jachthaven	84.000	28.000	-	112.000
4211209 Reserve duurzame energie	308.462	-	-57.500	250.962
4211210 Reserve toerisme	75.000	-	-7.800	67.200
4211211 Reserve dekking afschrijving	110.565	-	-6.915	103.650
4211212 Reserve Wet open overheid	246.634	99.000	-41.939	303.695
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	22.630	8.409	-	31.039
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.888	-	-	54.888
<i>subtotaal</i>	2.139.438	150.124	-303.499	1.986.063
Totaal reserves	4.220.550	185.124	-555.249	4.064.046
	Saldo 01-01-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	683.647	12.857	-31.209	665.295
4212004 Voorziening verlofsparen	9.748	-	-	9.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	1.055.441	216.659	-332.113	939.987
4212302 Voorziening riolering	362.367	11.270	-	373.637
4212303 Voorziening onderhoud wegen	36.950	105.421	-133.534	8.837
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	65.715	21.000	-20.319	66.396
Totaal voorzieningen	2.213.868	367.207	-517.176	2.063.899
Totaal reserves en voorzieningen	6.434.418	552.331	-1.072.425	6.127.946

	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	1.091.649	35.000	-	1.126.649
4211101 Begrotingsresultaat	-	47.433		47.433
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	986.334	-	-72.854	913.480
<i>subtotaal</i>	2.077.983	35.000	-72.854	2.087.562
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	204.822	-	-155.577	49.245
4211202 Reserve lichtmasten	-27.201	7.500	-	-19.701
4211203 Reserve veerdam	547.477	7.215	-9.650	545.042
4211205 Reserve resultaat riolering	71.753	-	-	71.753
4211207 Reserve baggeren jachthaven	112.000	28.000	-70.000	70.000
4211209 Reserve duurzame energie	250.962	-	-	250.962
4211210 Reserve toerisme	67.200	-	-	67.200
4211211 Reserve dekking afschrijving	103.650	-	-6.915	96.735
4211212 Reserve Wet open overheid	303.695	55.000	-43.449	315.246
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	31.039	4.230	-	35.269
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.888	-	-	54.888
<i>subtotaal</i>	1.986.063	101.945	-285.591	1.802.417
Totaal reserves	4.064.046	136.945	-358.445	3.889.980
	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	665.295	12.857	-31.209	646.943
4212004 Voorziening verlofsparen	9.748	-	-	9.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	939.987	216.659	-332.113	824.533
4212302 Voorziening riolering	373.637	15.763	-	389.400
4212303 Voorziening onderhoud wegen	8.837	125.421	-147.911	-13.653
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	66.396	21.000	-21.000	66.396
Totaal voorzieningen	2.063.899	391.700	-532.233	1.923.366
Totaal reserves en voorzieningen	6.127.946	528.645	-890.678	5.813.346

	Saldo 01-01-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	1.174.082	35.000	-2.500	1.206.582
4211101 Begrotingsresultaat	-	32.433		32.433
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	913.480	-	-	913.480
<i>subtotaal</i>	2.087.562	35.000	-2.500	2.152.495
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	49.245	-	-158.560	-109.315
4211202 Reserve lichtmasten	-19.701	7.500	-	-12.201
4211203 Reserve veerdam	545.042	7.215	-9.650	542.607
4211205 Reserve resultaat riolering	71.753	-	-	71.753
4211207 Reserve baggeren jachthaven	70.000	28.000	-80.000	18.000
4211209 Reserve duurzame energie	250.962	-	-	250.962
4211210 Reserve toerisme	67.200	-	-	67.200
4211211 Reserve dekking afschrijving	96.735	-	-6.915	89.820
4211212 Reserve Wet open overheid	315.246	55.000	-43.449	326.797
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	35.269	4.230	-	39.499
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.888	-	-	54.888
<i>subtotaal</i>	1.802.417	101.945	-298.574	1.605.788
Totaal reserves	3.889.980	136.945	-301.074	3.758.284
	Saldo 01-01-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	646.943	12.857	-31.209	628.591
4212004 Voorziening verlofsparen	9.748	-	-	9.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	824.533	216.659	-332.113	709.079
4212302 Voorziening riolering	389.400	15.763	-	405.163
4212303 Voorziening onderhoud wegen	-13.653	125.421	-147.911	-36.143
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	66.396	21.000	-21.000	66.396
Totaal voorzieningen	1.923.366	391.700	-532.233	1.782.833
Totaal reserves en voorzieningen	5.813.346	528.645	-833.307	5.541.117

	Saldo 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2029
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	1.239.015	35.000	-	1.274.015
4211101 Begrotingsresultaat	-	152.558	-	152.558
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	913.480	-	-	913.480
<i>subtotaal</i>	2.152.495	35.000	-	2.340.053
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	-109.315	-	-158.560	-267.875
4211202 Reserve lichtmasten	-12.201	7.500	-	-4.701
4211203 Reserve veerdam	542.607	7.215	-9.650	540.172
4211205 Reserve resultaat riolering	71.753	-	-	71.753
4211207 Reserve baggeren jachthaven	18.000	28.000	-80.000	-34.000
4211209 Reserve duurzame energie	250.962	-	-	250.962
4211210 Reserve toerisme	67.200	-	-7.800	59.400
4211211 Reserve dekking afschrijving	89.820	-	-6.915	82.905
4211212 Reserve Wet open overheid	326.797	55.000	-43.449	338.348
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	39.499	4.230	-	43.729
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.888	-	-	54.888
<i>subtotaal</i>	1.605.788	101.945	-306.374	1.401.359
Totaal reserves	3.758.284	136.945	-306.374	3.741.413
	Saldo 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2029
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	628.591	22.052	-25.371	625.272
4212004 Voorziening verlofsparen	9.748	-	-	9.748
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	709.079	216.659	-16.736	909.002
4212302 Voorziening riolering	405.163	11.657	-22.000	394.820
4212303 Voorziening onderhoud wegen	-36.143	105.421	-140.784	-71.506
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	66.396	21.000	-8.385	79.011
Totaal voorzieningen	1.782.833	376.789	-213.275	1.946.347
Totaal reserves en voorzieningen	5.541.117	513.734	-519.649	5.687.760

Bijlage 03 Staat van langlopende leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 1-1-2026	Opgenomen gelden	Rente t.l.v. dienstjaar	Aflossing	Saldo 31-12-2026
Onderhandse leningen								
BNG 40.105559	500.000	2025	3,30%	-		-	-	-
BNG 40.106426	850.000	2035	4,68%	340.000		15.130	34.000	306.000
BNG 40.107310	600.000	2036	3,70%	264.000		9.331	24.000	240.000
BNG 40.112497	1.250.000	2033	0,987%	666.667		6.272	83.333	583.333
BNG 40.114994	1.250.000	2041	0,395%	1.000.000		3.858	62.500	937.500
Gemeente Huizen, nr. 65818	1.250.000	2031	0,95%	500.003		4.060	83.333	416.670
Gemeente Huizen, nr. 66729	1.250.000	2028	0,57%	375.000		1.692	125.000	250.000
AEAM Government nr.174424	1.250.000	2032	0,97%	583.336		4.953	83.333	500.003
Totaal leningen	8.200.000			3.729.006	-	45.296	495.499	3.233.506
Waarborgsommen								
Overig				11.139				11.139
Waarborgsommen				11.139	-	-	91	11.139

Uitgezetste leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 1-1-2026	uitgegeven gelden	Rente t.l.v. dienstjaar	Aflossing	Saldo 31-12-2026
Stichting Veldsporten	180.000	2025	3,50%	-		-	-	-
Stichting dorps huis (2016)	70.000	2025	2,50%	-		-	-	-
Stichting dorps huis (2020)	50.000	2031	0,30%	25.215		76	5.000	20.215
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog (2018)	38.200	2033	1,15%	21.188		244	2.543	18.645
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog (2021)	31.921	2036	1,15%	21.940		252	2.066	19.874
VVV Schiermonnikoog	20.000	2029	3,22%	16.249		523	3.872	12.377
SVn Stimuleringsfonds 9550	200.000	2038	2,00%	139.146		2.783	9.000	130.146
SVn Stimuleringsfonds 9551	75.000		4,20%	74.750		3.140	250	74.500
SVn Stimuleringsfonds 9552	70.000		1,70%	69.750		1.186	250	69.500
SVn Stimuleringsfonds 9553	13.469		1,60%	12.554		201	500	12.054
SVn Stimuleringsfonds 9554	50.000			49.800		-	200	49.600
SVn Stimuleringsfonds 9555	250.000		1,70%	249.393		4.240	500	248.893
SVn Stimuleringsfonds 9556	25.000			24.825		-	175	24.650
Totaal leningen	1.073.590			704.810	-	12.644	24.356	680.454

Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Aandeel gemeente	Restant bedrag begin dienstjaar	Ten laste van de gemeente	Opgenomen gelden	Totaal van de aflossingen	Restantbedrag einde van het dienstjaar	t.l.v. gemeente
								Totaal	
Gegarandeerde geldleningen als garant									
€ 45.000,00		Basisschool Yn de Mande	100%	45.000,00	45.000,00		-	45.000,00	45.000,00
Totaal gegarandeerde geldleningen				45.000,00	45.000,00			45.000,00	45.000,00

Bijlage 05a Meerjarige algemene uitkering

LIAS PAUW

Opgave berekening

Gemeente: Schiermonnikoog
 Opgave: Septembercirculaire 2025 (o.b.v. berekende eenheden BZK)
 Circulaire: Septembercirculaire 2025 (nr. 2025 - 0000554447)
 Jaar: 2025, 2026, 2027, 2028
 Uitkeringsfactor: Constante prijzen
 2025: 1,4860 / 2026: 1,4900 / 2027: 1,4990 / 2028: 1,5050
 Uitgezette maatstaven: maatstafnummers: 0, 3i, 6b, 6c, 7c, 7d, 7e, 7f, 7g, 7h, 7i, 7j, 7k, 7l, 8c, 11b, 11c, 15d, 27a, 27b, 27c, 29, 30, 32b, 40, 41, 42a, 351
 Uitgezette maatstaven met niet-0 waarden: geen
 Datum afgerond: 22-9-2025
 Eigen toelichting:
 Datum rapport: 25-9-2025 10:07

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
1g-2 OZB-waarde niet-woningen eigenaren	-72.202,55	-75.969,59	-77.306,51	-78.667,39
1h-2 OZB-waarde niet-woningen gebruikers	-54.919,90	-57.804,52	-58.821,77	-59.857,26
1a OZB-waarde woningen eigenaren	-407.278,40	-428.638,15	-434.924,16	-441.304,42
Subtotaal	-534.400,85	-562.412,26	-571.052,44	-579.829,07

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
8a-3 Bijstandsontvangers	34.612,07	34.481,86	34.871,99	35.132,68
2 Inwoners	365.804,83	368.065,12	368.571,86	368.123,74
7c-5 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	256.546,72	245.694,13	244.950,19	223.163,44
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	13.510,70	13.251,83	13.573,81	13.837,97
3c Eenpersoonshuishoudens	57.609,60	57.284,82	56.252,53	57.592,20
8b Loonkostensubsidie	5.191,81	5.499,68	5.890,66	6.253,26
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	62.531,30	61.467,22	61.090,96	56.395,80
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	5.251,05	5.681,93	6.226,91	6.779,15
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	131.815,10	137.493,25	137.526,72	143.594,19
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	6.155,29	6.068,62	5.820,55	5.813,33
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	10.534,20	10.649,04	10.701,37	10.752,54
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	6.490,40	6.467,75	6.415,42	6.184,38

14c-2 Landelijke centrumfunctie	454,10	459,05	461,31	463,51
15e Leerlingen VO	6.774,24	6.774,21	6.758,19	6.723,84
38 Bedrijfsvestigingen	26.956,00	28.010,13	29.128,78	30.065,70
36 Kernen	115.003,04	115.260,83	114.568,42	114.830,20
36a Kernen met 500 of meer adressen	75.166,66	75.166,66	75.166,66	75.166,66
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	11.209,80	11.209,80	11.209,80	11.209,80
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.137,13	1.137,13	1.137,13	1.137,13
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	37.628,75	38.778,95	39.310,56	41.421,29
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	8.807,85	8.839,10	8.876,03	8.912,15
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	128.922,12	130.148,25	131.404,94	132.584,05
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	23.775,30	23.760,95	23.860,23	23.957,33
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	81.822,12	82.587,61	83.373,07	84.178,11
19 Oppervlakte binnenwater	5.422,30	5.422,30	5.422,30	5.422,30
20 Oppervlakte buitenwater	398.900,00	398.900,00	398.900,00	398.900,00
16 Oppervlakte land	157.872,00	157.872,00	157.872,00	157.872,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	104.114,56	104.114,56	104.114,56	104.114,56
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	16.110,10	16.281,59	16.384,08	16.272,39
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	73.656,10	74.375,98	75.103,13	75.837,63
39 Vast bedrag	979.230,12	979.230,12	979.230,12	970.429,41
6a Inwoners Waddengemeenten < 2.500 inwoners	261.286,39	264.134,85	265.432,89	266.701,89
Subtotaal	3.470.301,74	3.474.569,31	3.479.607,14	3.459.822,60

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor	1,4860	1,4900	1,4990	1,5050
Subtotaal (B x C (=uf))	5.156.868,39	5.177.108,28	5.215.931,10	5.207.033,02

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00
Subtotaal	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	12.161,00	12.161,00	12.161,00	12.161,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	1.656,00	1.656,00	1.656,00	1.656,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	1.332,00	1.412,00	1.412,00	1.412,00
260 Participatie (IU)	16.207,00	16.990,00	17.142,00	14.307,00
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062,00	7.062,00	n.v.t.	n.v.t.
350 Bibliotheekmiddelen (DU)	100.000,00	100.000,00	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOA's (DU)	28.516,00	28.516,00	28.516,00	28.516,00
427 Invoerings/uitvoeringskosten Omgevingswet (DU)	62.294,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	4.660,00	4.625,00	n.v.t.	n.v.t.
435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	135,00	135,00	n.v.t.	n.v.t.
441 Wet betaalbare huur (DU)	12.029,00	10.179,00	5.471,00	4.302,00
459 Alleenverdienersproblematiek	14.297,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
463 Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) (DU)	2.091,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
475 Register Externe Veiligheidsrisico's (DU)	2.485,00	2.485,00	n.v.t.	n.v.t.
477 Spreidingswet (DU)	20.441,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
487 Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (DU)	n.v.t.	152.160,00	n.v.t.	n.v.t.
492 Overheidsbrede Dienstverlening (DU)	n.v.t.	800,00	800,00	800,00
Subtotaal	285.366,00	338.181,00	67.158,00	63.154,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2025	2026	2027	2028
Subtotaal	0,00	0,00	0,00	0,00

Totaal	4.813.815,54	4.858.859,02	4.618.018,67	4.596.339,95
---------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Gemeente Schiermonnikoog

Opgave: Septembercirculaire 2025 (o.b.v. berekende eenheden BZK)

Uitkeringsfactor(en): Constante prijzen
2025: 1,4860 / 2026: 1,4900 / 2027: 1,4990 / 2028: 1,5050

Datum: 25-9-2025 10:07

Alle bedragen zijn afgerond op duizendtallen.

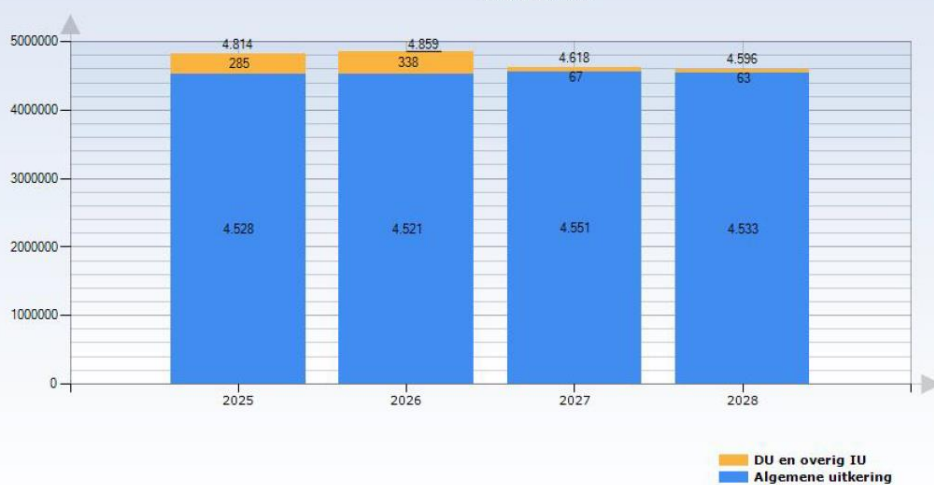
Gemeente Schiermonnikoog

Opgave: Septembercirculaire 2025 (o.b.v. berekende eenheden BZK)

Uitkeringsfactor(en): Constante prijzen
2025: 1,4860 / 2026: 1,4900 / 2027: 1,4990 / 2028: 1,5050

Datum: 25-9-2025 10:07

Alle bedragen zijn afgerond op duizendtallen.

Bijlage 05b Meerjarige vervangingsinvesteringen

Omschrijving	Fcl	Act.nr.	Afschr. termijn	Invest. bedrag	Jaar	2025	2026	2027	2028
Vervangen Telefooncentrale	7.126.010	226	8	14.670	2024	0			
Totaal 6.000.100 Automatisering						0			
Vervangen Paternosterkast	7.126.009	215	12	20.030	2024				
Totaal 6.000.200 Gemeentehuis						0			
Vervangen Toilet Badweg	7.123.004	330	20	50.000	2023				
Totaal 6.560.30.3 Toiletgebouwen						0			
Vervangen Oud-papier magazijncontainer 38m3	7.129.012	332	6	8.500	2025	8.500			
Weegbrug milieustraat (vervanging)	7.126.026	333	20	8.500		8.500			
Indicator printer weegbrug (2X)								10.000	
Totaal 6.721.10.3 Huishoudelijk afval						17.000		10.000	0
Rioolvervanging + afkoppeling 2025	7.124.010	317	40	87.500	2025	87.500			
Rioolvervanging + afkoppeling 2026	7.124.011	318	40	85.000	2026		85.000		
Rioolvervanging + afkoppeling 2027	7.124.012	319	40	85.000	2027			85.000	
dekkingrechten + voorziening									
Totaal 6.722.10.3 Riolering						87.500	85.000	85.000	0
Totaal						359.200	104.500	85.000	95.000

Bijlage 06 Subsidie-overzicht

Kaders met betrekking tot de subsidiering.

Aanvraag:

De aanvraag voor een jaarlijkse subsidie wordt schriftelijk en uiterlijk voor 1 september voorafgaand aan het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft, te worden ingediend bij het college. Andere aanvragen moeten uiterlijk acht weken voor de activiteiten worden aangevraagd.

Hierbij wordt in ieder geval de volgende gegevens overlegd:

- a. een beschrijving van de activiteiten;
- b. een begroting van de kosten van de activiteiten.

Wanneer het om een jaarlijkse subsidie gaat, dan kan de aanvrager worden verplicht de stand van de egalisatiereserve te overleggen.

Krediet of garantstelling.

Het college kan bij de subsidieverlening bepalen of de subsidie geheel of deels wordt verleend als krediet of garantstelling, waarbij termijnen voor terugbetaling met eventuele rente wordt aangegeven.

Verantwoording.

Bij de verleningsbeschikking wordt aangegeven op welke manier de subsidieontvanger de subsidie moet verantwoorden.

Voor het overige wordt verwezen naar de Algemene subsidieverordening Schiermonnikoog 2025.

Product	Omschrijving product	Omschrijving subcategorie	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029
6000100	Overhead ICT	Shared Servicecenter Leeuwarden ICT kosten	350.435	361.469	368.698	376.072
6005100	Bestuurlijke samenwerking	Projectbureau Leader + cofinanciering	25.000	25.000	25.000	25.000
6005101	Bestuurlijke samenwerking	De Waddeneilanden	73.959	76.651	76.651	76.651
6006156	Raadsondersteuning	De Waddeneilanden	7.400	7.650	7.650	7.650
6120355	Regionale brandweer	VRF	314.735	325550	332301	339187
6120451	Rampenbestrijding	VRF	13.500	13.500	13.500	13.500
6140101	Openbare orde	Veiligheidshuis Fryslân	370	370	370	370
6480104	Onderwijsbegeleiding	CEDIN	7.840	8.035	8.235	8.440
6480104	Onderwijsbegeleiding	logopedische screening	2.100	2.100	2.100	2.100
6480104	Onderwijsbegeleiding	toezicht GGD KDV/PSZ	10.575	10.800	11.016	11.236
6480154	Overige onderwijsvoorzieningen	WTOS / OV-kaarvergoedingen	9.886	9.886	9.886	9.886
6480304	Buurtspportcoach (onderwijs)	Buurtspportcoach	2.589	-	-	-
6510106	Openbare bibliotheek	Bibliotheek NOF	102.150	105.062	107.163	109.307
6511106	Muziekschool	OPUS3	35.200	35.904	35.904	35.904
6530006	Buurtspportcoach (sportverenigingen)	buurtspportcoach	20.250	21.500	21.500	21.500
6530106	Zwembad	Optisport	235.565	247969	252928	257987
6530106	Zwembad	Winterzwemmen	6.000	6000	6000	6000
6530206	Ruitersport	Subsidie manege	2.500	-	-	-
6540106	Kunst en cultuur	Subsidiebudget	6.800	6800	6800	6800
6540106	Kunst en cultuur	't Heer en Feer	3.500	3500	3500	3500
6540106	Kunst en cultuur	Kamermuziekfestival	3.000	3000	3000	3000
6540106	Kunst en cultuur	Zang- en muziekfestival	2.000	2000	2000	2000
6540106	Kunst en cultuur	NFK 2023 10 Cultuurinitiatieven	7.500	7500	7500	7500
6540106	Kunst en cultuur	Verhogen subsidiebudget incidentele cultuursubsidies	10.000	10000	10000	10000
6550107	Natuur- en landschapsbescherming	Nationaal Park	10.000	10000	10000	10000
6560153	Kinderboerderij	stichting dierenweide	25.000	25000	25000	25000
6560253	Bevordering toerisme	MAPS-bijdrage	15.000	15000	15000	15000
6560253	Bevordering toerisme	VVV	45.000	45000	45000	45000
6560253	Bevordering toerisme	brede regiomarketing	4.316	4425	4535	4650
6560253	Bevordering toerisme	Lytje Willem	10.000	10000	10000	10000
6560253	Bevordering toerisme	Bevordering toerisme	10.000	10000	10000	10000
6560403	Bijdrage SOV-fonds	Subsidie	15.000	15000	15000	15000
6580107	Bezoekerscentrum	Natuurmonumenten	30.000	30000	30000	30000
6614104	Bijzondere bijstandverlening	Voedselhulp	5.000	5000	5000	5000
6623304	Participatiebudget > reïntegratie	Inkomensoverdrachten - gemeenten	14.500	14500	14500	14500
6662103	Maatschappelijke begeleiding	St. Maatschappelijk Werk Fryslân	42.610	42610	42610	42610
6662103	Maatschappelijke begeleiding	Subsidie Stichting aan Zet	860	860	860	860
6662103	Maatschappelijke begeleiding	VNN (verslavingszorg Noord Nederland)	-	-	-	-
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	divers	545	555	555	555
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Tumba	717	717	717	717
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Veilig thuis	610	610	610	610
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Uitvoeringsbudget participatie	10.000	10000	10000	10000
6663002	Inloop GGZ	Veilig Thuis	9.500	9500	9500	9500

Product	Omschrijving product	Omschrijving subcategorie	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029
6663002	Inloop GGZ	Dyslexie zorg	4.740	4740	4740	4740
6663002	Inloop GGZ	Bevordering van een gezonde leefstijl, waaronder senioren gym	70.000	70000	70000	70000
6670106	Jeugd- en jongerenwerk	Stichting Lytje Willem	25.000	25000	25000	25000
6670156	Dorpshuis	St. Dorpshuis	43.600	43600	43600	43600
6671001	Gebiedsteam, informatie en advies	diversen, waaronder bijdrage SDF en bureau Jeugdzorg	10.980	10980	10980	10980
6714106	Openbare gezondheidszorg	VRF gezondheid	46.329	47924	47924	47924
6714106	Openbare gezondheidszorg	GGD Fryslan	1.500	1500	1500	1500
6714106	Openbare gezondheidszorg	Aanvullend pakket JGZ	7.100	7200	7200	7200
6714106	Openbare gezondheidszorg	Bijdrage tandartsapparatuur	4.720	4720	4720	4720
6715106	Jeugdgezondheidszorg C.J.G.	divers	-	-	-	-
6672024	Jeugdhulp zonder verblijf	PGB's via Yn de Mande	32.000	32000	32000	32000
6672024	Jeugdhulp zonder verblijf	Subsidie Stichting AKJ, Stichting kindertelefoon, Stichting Sensor	960	960	960	960
6721103	Huishoudelijk afval	bijdrage oud papier	5.750	5750	5750	5750
6721153	Bedrijfsafval	bijdrage oud papier	5.750	5750	5750	5750
6722103	Riolering	Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden, kosten WION	1.580	1580	1580	1580
6723107	Milieubeheer	bijdrage FUMO	69.549	71630	71630	71630
6822159	Wabo-vergunningen	VRF (WABO)	1.210	1210	1210	1210
6822209	Toezicht en handhaving bouwzaken	VRF	7.140	7140	7140	7140
Totaal subsidies			1.839.420	1.880.707	1.902.273	1.924.276

Bijlage 07 Incidentele baten en lasten

Omschrijving (toelichting)

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten voor het jaar 2026 en verder gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht gehanteerd zijn:

- Posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten
- De posten worden , conform de richtlijn in de Financiële verordening, hieronder vermeld en toegelicht
- Alle mutaties reservers, met uitzondering van reserve ter dekking afschrijvingen (zie bijlage 8), zijn incidenteel.

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
Subsidie manege ten laste van AR	3	3	-	-	-	-	-	-
Extra formatie Sociaal Domein incidenteel gedekt uit reserve SD	120	-	156	-	159	-	159	-
Eenmalige subsidie inz negatief exploitatieresultaat 2026 Cultureel Centrum De Stag	-	22	-	-	-	-	-	-
SPUK integraal Zorgakkoord	27	27	-	-	-	-	-	-
Mutaties Reserve Samenwerkingsschool Yn de Manden	-	8	-	4	-	4	-	4
Leefomgeving								
Verledden lichtmasten	60	60	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit reserve voor Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 202202026 p2/900016906822107	58	8	-	-	-	-	-	-
Budget voor 'Uitwerking Integrale Waterveiligheidsstrategie FCL 6723107 dekking AR	25	25	-	-	-	-	-	-
Stimulatie inwoners voor het castreren van huiskatten FCL 6140101 dekking AR	3	3	-	-	3	3	-	-
Begeleiding Soorten Management Plan ecologie	-	16	-	-	-	-	-	-
Programma Aardgasvrije Wijken	178	178	-	-	-	-	-	-
Mutaties Reserve lichtmasten t.b.v. toekomstig onderhoud	-	8	-	8	-	8	-	8
Mutaties Reserve Veerdam	10	7	10	7	10	7	10	7
Economie en werkgelegenheid								
Baggeren jachthaven om de 4 jaar 2027, 2031, 2035, ten laste van reserve jachthaven	-	-	70	-	-	-	-	-
Opnemen budget voor 30jaarlijkse gastenonderzoek	8	-	-	-	-	-	8	-
Mutaties Reserve baggeren jachthaven	-	28	-	28	-	28	-	28

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Burgers en bestuur								
Budget i.v.m. gemeenteraadsverkiezingen 2026 FCL 6003258	12	-	-	-	-	-	-	-
Budget i.v.m. kennismaking/teambuilding nieuwe college FCL 6001150	10	10	-	-	-	-	-	-
Eenmalig budget i.v.m. organisatieontwikkeling FCL 6922152	200	200	-	-	-	-	-	-
Financiering en belastingen								
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (DMJOP) werkplaats ten laste van AR	-	-	73	73	-	-	-	-
Incidentele toevoeging reserve Wet Open Overheid	-	44	-	-	-	-	-	-
Mutaties Algemene reserve	-	35	-	35	-	35	-	35
Mutaties Reserve Wet Open Overheid (WOO)	42	55	42	55	42	55	42	55
Totaal	756	737	351	210	214	140	219	137

Programma 1 Sociaal.

Extra formative Sociaal Domein.

De extra formative betreft hierbij de ambulant medewerker, buurtsportcoördinator, formatie team zorg en welzijn en het uitvoeringsbudget.

Eénmalige subsidie De Stag.

Het betreft de éénmalige subsidie voor het cultureel centrum De Stag.

SPUK Integraal Zorgakkoord.

De kosten die voortvloeien uit het Integraal Zorgakkoord kunnen worden gedekt vanuit de SPUK uitkering die wordt ontvangen van het rijk.

Programma 2 Leefomgeving.

Verledden lichtmasten.

Voor het verledden van de lichtmasten is een aanvullend budget beschikbaar gesteld van € 60.000.

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is een budget beschikbaar gesteld van € 58.000.

De kosten worden gedekt uit de reserve Duurzame energie.

Budget Uitvoering Integrale Waterveiligheidsstrategie.

Het budget wordt gedekt uit de Algemene Reserve.

Stimulatie inwoners voor het castreren van huiskatten.

De Kosten worden gedekt uit de algemene reserve.

Begeleiden SMP.

De kosten voor dit Soorten Managementplan worden gedekt uit de algemene reserve.

Programma Aargasvrije Wijken (PAW).

Voor de uitvoering van het PAW zijn/worden bijdragen van het rijk ontvangen. Voor de realisatie van het project zijn diverse budgetten noodzakelijk, namelijk voor projectondersteuning vergoedingen van vrijwilligers etc.

De kosten worden gedekt uit de reserve Duurzame energie.

Programma 3 Economie en werkgelegenheid.

Baggeren jachthaven

Voor het baggeren van de jachthaven is een bedrag noodzakelijk van € 70.000. Dit bedrag komt ten laste van de reserve baggeren jachthaven.

Gastenonderzoek

Er vindt een drie-jarlijks gastenonderzoek plaats voor een bedrag van € 7.800 per keer. Deze bijdrage komt ten laste van de reserve Toerisme.

Programma 4 Burgers en bestuur.

Budget gemeenteraadsverkiezingen.

Budget voor ondersteuning bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt gedekt uit de algemene reserve.

Budget teambuilding nieuw college.

Budget wordt gedekt uit de algemene reserve.

Organisatieontwikkeling.

Voor de verdere doorontwikkeling van de organisatie is door de raad een budget beschikbaar gesteld van € 200.000. De bijdrage wordt gedekt vanuit de algemene reserve.

Programma 5 Financiering en belastingen.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

In het MJOP is de verduurzaming van de werkplaats opgenomen. De Kosten worden gedekt vanuit de reserve Duurzame energie.

Wet Open Overheid (WOO).

Voor de uitvoering van de WOO is inhuur van personeel noodzakelijk. De kosten komen ten laste van de reserve WOO.

Bijlage 08 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma/reserves (bedragen x 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen
Financiering en belastingen								
Mutaties Reserve dekking afschrijvingen	-	-7	-	-7	-	-7	-	-7
Totaal	-	-7	-	-7	-	-7	-	-7

Bijlage 09 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld

Programma/taakveld (bedragen x 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
0.10 Mutaties reserves	122	-8	156	-4	159	-4	159	-4
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	513	-549	510	-550	510	-550	510	-550
4.2 Onderwijshuisvesting	81	-431	81	-425	81	-422	81	-417
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	71	-180	71	-180	71	-181	71	-181
5.1 Sportbeleid en activering	12	-34	12	-70	12	-66	12	-66
5.2 Sportaccommodaties	147	-417	154	-428	163	-431	163	-430
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-93	-	-73	-	-73	-	-73
5.4 Musea	-	-30	-	-31	-	-32	-	-32
5.5 Cultureel erfgoed	-	-5	-	-5	-	-5	-	-5
5.6 Media	-	-102	-	-105	-	-105	-	-105
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	-415	-	-419	-	-422	-	-422
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-73	-	-75	-	-76	-	-76
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-62	-	-63	-	-63	-	-63
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	27	-27	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	124	-171	124	-172	124	-174	124	-174
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-21	-	-21	-	-21	-	-18
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-3	-	-3	-	-3	-	-3
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-	-106	-	-125	-	-125	-	-125
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-15	-	-15	-	-15	-	-15
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	6	-184	6	-187	6	-189	6	-189
6.712 Begeleiding (Wmo)	-	-26	-	-26	-	-26	-	-26
6.713 Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-51	-	-51	-	-7	-	-7
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-110	-	-110	-	-154	-	-154
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-12	-	-12	-	-12	-	-12
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-150	-	-150	-	-150	-	-150
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.791 PGB Wmo	-	-3	-	-3	-	-3	-	-3
6.792 PGB Jeugd	-	-	-	-	-	-	-	-
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	6	-6	6	-6	6	-6	6	-6
6.821 Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-	-
6.822 Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-	-
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-13	-	-13	-	-13	-	-13
7.4 Milieubeheer	-	-12	-	-12	-	-12	-	-12

Programma/taakveld	2026		2027		2028		2029	
Leefomgeving								
0.1 Bestuur	14	-55	14	-55	14	-55	14	-55
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	16	-10	16	-10	16	-10	16	-9
0.10 Mutaties reserves	197	-15	53	-15	56	-15	53	-15
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-320	-	-342	-	-354	-	-354
1.2 Openbare orde en veiligheid	5	-153	15	-151	20	-153	25	-151
2.1 Verkeer en Vervoer	94	-444	94	-399	94	-379	94	-378
2.4 Economische havens en waterwegen	10	-20	10	-20	10	-20	10	-20
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8	-11	8	-11	8	-23	8	-11
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12	-413	12	-412	12	-396	12	-396
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3	-47	3	-47	3	-47	3	-47
7.2 Riolering	229	-144	233	-148	233	-147	233	-142
7.3 Afval	428	-407	434	-406	436	-407	436	-406
7.4 Milieubeheer	-	-96	-	-73	-	-86	-	-86
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	44	-36	44	-36	44	-36	44	-36
8.1 Ruimte en leefomgeving	-	-195	-	-195	-	-195	-	-195
8.3 Wonen en bouwen	633	-1.290	774	-1.372	774	-1.393	774	-1.355
Economie en werkgelegenheid								
0.10 Mutaties reserves	8	-28	70	-28	80	-28	88	-28
1.2 Openbare orde en veiligheid	2	-97	2	-97	2	-97	2	-97
2.3 Recreatieve havens	177	-220	178	-297	178	-330	178	-343
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-	-15	-	-15	-	-15	-	-15
3.4 Economische promotie	-	-133	-	-125	-	-125	-	-132
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1	-167	1	-167	1	-167	1	-167
Burgers en bestuur								
0.1 Bestuur	-	-1.003	-	-1.008	-	-1.008	-	-1.007
0.2 Burgerzaken	33	-95	41	-73	41	-73	41	-73
0.4 Overhead	-	-139	-	-233	-	-233	-	-233
0.8 Overige baten en lasten	-	-478	-	-295	-	-303	-	-303
0.10 Mutaties reserves	222	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en belastingen								
0.4 Overhead	-	-1.805	-	-1.900	-	-1.836	-	-1.834
0.5 Treasury	47	-7	47	-6	47	-7	47	-6
0.61 OZB woningen	617	-52	632	-53	647	-54	647	-54
0.62 OZB niet-woningen	233	-	239	-	246	-	246	-
0.64 Belastingen overig	2	-212	2	-217	2	-218	2	-218
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	4.708	79	4.629	72	4.617	72	4.674	72
0.8 Overige baten en lasten	-	-37	-	-37	-	-38	-	-38
0.10 Mutaties reserves	7	-134	80	-90	7	-90	7	-90
3.4 Economische promotie	2.877	-	2.904	-	2.931	-	2.931	-
Totaal	11.734	-11.520	11.653	-11.606	11.648	-11.616	11.716	-11.563

Bijlage 10 Toelichting nieuw beleid

	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
A.	Ten laste van begrotingsresultaat (structureel):				
1.	Structurele bijdrage aan kinderopvang bleek niet in begroting 2025 te zitten, vanaf 2026 structureel meenemen.	-8.000	-8.160	-8.320	-8.490
2.	Opnemen kosten Onderwijsbegeleiding. Wettelijke plicht waarvoor een DVO wordt gesloten met Gemeente Leeuwarden.	-9.000	-9.180	-9.360	-9.550
3.	Bevordering Toerisme: gastenonderzoek is iedere 3 jaar. Zit nu jaarlijks in de begroting voor € 7.800 (uit structurele begroting halen, deels naar incidenteel).	7.800	7.800	7.800	7.800
4.	Aanschaf terreinwagons voor uitvoeren gemeentelijke taken in de crisisorganisatie (bijvoorbeeld bij een crisis op het strand). Kapitaallasten vallen structureel in de exploitatiebegroting.	-8.361	-8.146	-7.931	-7.715
5.	Naar achteren schuiven investering (vervanging damwand Waddenhaven). Levensduur van de damwand is door groot onderhoud met 5 jaar verlengd waardoor geplande vervanging opschuift van 2027 naar 2032			49.591	48.596
6.	Onderhoud funeraire graven. Werkzaamheden in de basis door eigen buitendienst, voor specialistische werkzaamheden dient een steenhouwer te worden ingehuurd. Momenteel geen onderhoudsbudget in de begroting, voorstel om dit structureel toe te voegen i.v.m. behoud funerair erfgoed.	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
7.	Voorstel tot renovatie van de 5 drijvende steigers in de Waddenhaven. Met deze maatregel wordt de levensduur van de steigers met circa 25 jaar verlengd. De voorgestelde investeringen (in 2027/2028/2029) brengen verhoogde kapitaallasten met zich mee.			-11.805	-27.330
8.	Verzoek tot opname structureel onderhoudsbudget i.v.m. twee nieuwe bluswatervoorzieningen welke begin 2025 zijn aangebracht & voor bluswatervoorziening bij Klein Zwitserland welke niet wordt onderhouden.	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
9.	Eenmalige investering in nieuwe technologie i.v.m. organisatieontwikkeling, betreft kapitaallasten.		-9.768	-9.529	-9.290
	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	-24.061	-33.954	3.946	-12.479
B.	Ten laste van algemene reserve (incidenteel):				
10.	Eenmalig budget i.v.m. organisatieontwikkeling (o.a. ten behoeve van implementeren dienstverleningsmaatregelen, optimaliseren samenwerking en dienstverleningsovereenkomsten, procesoptimalisatie).	-200.000			
11.	Budget i.v.m. gemeenteraadsverkiezingen 2026 (verkiezingsdebat/formatieproces/inwerkprogramma/ nieuwe devices/aanpassen website).	-11.750			
12.	Verplaatsen 'helihaven' i.v.m. wettelijke eisen (te dicht op fietspad). Voorstel om gebruik te maken van meekoppelkansen tijdens dijkversterking. Eenmalige kosten in het jaar 2029.				-50.000
13.	Budget om uit te zoeken wat de gemeente kan doen om inwoners te stimuleren (en mogelijk financieel te ondersteunen) om hun huiskat te laten castreren. Dit i.v.m. overlast in de natuurlijke omgeving van het dorp (gemeente is verantwoordelijk voor overlast zwervkatten).	-2.500		-2.500	
14.	Budget voor 'Uitwerking Integrale Waterveiligheidsstrategie'. In 2024 is door de gemeenteraden van de 5 eilanden ingestemd met de Integrale Waterveiligheidsstrategie en de aanbevelingen daarin. Vervolgstep is het toewerken naar een uitvoeringsagenda (inhuur extern bureau voor uitwerken opdracht).	-25.000			
15.	Budget i.v.m. kennismaking/teambuilding nieuwe college (n.a.v. verkiezingen 2026).	-10.000			
	Totaal incidenteel, ten laste van algemene reserve	-249.250	0	-2.500	-50.000
C.	Ten laste van overige reserves (incidenteel):				
	Reserve Toerisme				
16.	Opnemen budget voor 3-jaarlijkse gastenonderzoek (overheveling vanuit structurele begroting).	-7.800			-7.800
	Reserve Veendam				
17.	Gezien de aanpassingen kaartcontrole WPD / ervaren verkeersonveiligheid / onduidelijke routing is het voorstel om het terrein van de veerhaven (aansluitend aan het concessie terrein) te herstraten in 2026. De raad wordt gevraagd het beschikbare bedrag vrij te geven in de bestemmingsreserve Veendam.	-565.492			
	Totaal incidenteel, ten laste van overige reserves	-573.292	0	0	-7.800